

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΡΙΜΝΗ,
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»)

ΕΤΟΣ Γ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1-15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1954 | ΑΡΙΘ. 1-2

ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ ΕΤΟΣ

Πλήρεις ἀπὸ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ἐπουράνιον Πατέρα τῶν φώτων καὶ μετὰ ἱερὰν ἀγαλλίασιν εἰσερχόμεθα σήμερον εἰς τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἐκδόσεώς μας. Καὶ εἴμεθα πανευτυχεῖς, διότι δυνάμεθα καὶ νὰ καυχηθῶμεν ἐν Κυρίῳ διὰ τὴν ἀγάπην, κατανοήσιν καὶ ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν ἀνεπιφύλακτον συμπάραστασιν τῶν φιλιτάτων ἀναγνωστῶν μας.

Δὲν πρόκειται νὰ χαράξωμεν νέον πρόγραμμα διὰ τὸ νέον ἔτος. Ἀρκετὸν θὰ εἶναι καὶ δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τοὺς φίλους καὶ συνεργάτας μας, ἂν μᾶς ἀξιῶσῃ ὁ Κύριος νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν δρόμον, ποὺ ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐμφανίσεώς μας ἐξελέξαμεν ὡς τὸν μόνον ἐπιβεβλημένον.

Εἶθε νὰ βαδίσωμεν εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον δρόμον, χωρὶς καμμίαν παρέκκλισιν, μετὰ τὴν ἰδίαν πάντοτε πίστιν καὶ μετὰ τὴν ἰδίαν ὑπομονήν. Διότι αὐτὴ ἡ πορεία ἔτυχε τῆς παγκόσious καὶ ὁλοκληρωτικῆς ἐπιδοκιμασίας ἐκείνων, χάριν τῶν ὁποίων ἐκδιδόμεθα, καὶ τῆς πλήρους καὶ ἀνεπιφυλάκτου ἐγκρίσεως τῶν ὑπευθύνων ταγῶν τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας.

Τὸ μόνον λοιπόν, ποὺ ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν διὰ τὴν νέαν αὐτὴν περίοδον τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεώς μας, εἶναι νὰ ἀνανεώσωμεν τὴν ὑπόσχεσίν μας, ὅτι ὡς μοναδικὸν σκοπὸν καὶ κίνητρόν μας θὰ ἔχωμεν τὸ καλῶς ἐγνωσμένον συμφέρον τῶν Ποιμένων τοῦ λαοῦ μας. Αὐτὸ δὲ καὶ θὰ προσπαθήσωμεν δι' ὅλων τῶν δυνάμεών μας νὰ ἐξυπηρετήσωμεν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, μετὰ τὴν ἰδίαν ἀγάπην καὶ μετὰ τὴν ἰδίαν εὐλικρίνειαν, μετὰ τὴν ὁποίαν ἠρξίσαμεν τὸ ἔργον μας καὶ τὸ ἐσυνεχίσασμεν μέχρι τοῦδε. Εἶθε νὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τοῦτο ἡ παντοδυναμία καὶ ἡ πανσοφία τοῦ Ἀρχιποιέμενος Χριστοῦ, τὰς πρὸς τὸν ὅποιον προσευχᾶς τῶν

«Ὡμναξτε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν.»

(Α' Τιμόθ. 4, 7)

αναγνωστών μας επικαλούμεθα ὡς τὴν σημαντικωτέραν ἐπίσχυ-
σιν, πὸν ἤμποροῦν νὰ μᾶς δώσουν.

Τὴν μέθοδον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰλικρινείας πὸν ἠκολου-
θήσαμεν ἕως τώρα — ὀφείλομεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν εἰς ἔπαινον
τοῦ τιμίου Πρεσβυτερίου — μᾶς τὴν ἐνέπνευσε, καὶ ἐξακολουθεῖ
νὰ μᾶς τὴν ἐμπνέη, ἢ βαθυτάτη πεποίθησίς μας περὶ τῆς δυναμι-
κότητος, τὴν ὁποίαν ἐγκλείει εἰς τὰ σπλάγγνα του τὸ Σῶμα τῶν
ἐλλήνων Ἐφημερίων. Ἡ δὲ ἀπεριόριστος ἐμπιστοσύνη μας εἰς
τὴν ἀρίστην διάθεσιν καὶ εἰς τὴν εὐγενῆ φιλοδοξίαν, ὅπως ἀξιο-
ποιήσῃ τὰς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, λανθανούσας, δυνάμεις του, μᾶς
γεμίζει τὴν ψυχὴν ἀπὸ ἀνεπιφύλακτον αἰσιοδοξίαν διὰ τὸ ἀποτέ-
λεσμα τῶν προσπαθειῶν μας.

Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι εἰς οἰανδήποτε μορφωτικὴν ἢ κοινωνικὴν
βαθμίδα καὶ ἂν εὐρίσκειται ὁ κάθε ἕλληνας Ἐφημέριος, συναισθίνε-
ται τὴν ἀξίαν, μὲ τὴν ὁποίαν τὸν ἐτίμησεν ἡ Ἐκκλησία, καὶ θέ-
λει νὰ ἐργασθῇ, διὰ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν ὑψηλὴν του ἀποστο-
λήν. Ἀρκεῖ νὰ τοῦ δοθοῦν αἱ ἀναγκαῖαι παρορμήσεις καὶ νὰ τοῦ
ὑποδειχθῇ μὲ ποῖον τρόπον ἤμπορεῖ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰς ду-
νάμεις του. Καὶ δὲν ὑπάρχει κανεὶς — μὰ ἀπολύτως κανεὶς —
πὸν νὰ μὴ ἔχη μέσα του πνευματικὰς δυνάμεις, τὰς ὁποίας ἤμπο-
ρεῖ εἰς πᾶσαν στιγμὴν νὰ χρησιμοποιήσῃ. Αὐτὸ, ἄλλωστε, τὸ
ἀπέδειξεν ἡ ἱστορία τῶν πτωχῶν καὶ ταπεινῶν Ἱερέων, πὸν ἀνε-
δείχθησαν Ἠρωεὺς καὶ Μάρτυρες εἰς τὰς μεγάλας στιγμὰς τῆς
ζωῆς τοῦ ποιμνίου των.

Αὐτὴ εἶναι ἡ πεποίθησίς μας καὶ — ἐπαναλαμβάνομεν — μὲ
βεβαιότητα πιστεύομεν, ὅτι δὲν λείπει ἀπὸ τὸ σύνολον τῶν Ἐφη-
μερίων μας ἡ διάθεσις ὅπως χρησιμοποιήσουν τὰς ἰκανότητάς των
αὐτάς καὶ τὰς ἀξιοποιήσουν. Ἀπὸ αὐτὴν δὲ τὴν πεποίθησιν
διὰ τὴν πνευματικὴν δυνάμιν τοῦ Ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου καὶ
ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνην, πὸν ἔχομεν εἰς τὴν καλήν του διάθεσιν,
ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο ἀντλοῦμεν καὶ τὴν δυνάμιν, διὰ ν' ἀντιμετωπι-
σωμεν μὲ θάρρος καὶ μὲ αἰσιοδοξίαν καὶ κάθε δυσκολίαν, πὸν εἶ-
ναι δυνατὸν καὶ πάλιν νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν δρόμον μας.

Μὲ αὐτὴν τὴν αἰσιόδοξον πεποίθησιν χαιρετίζομεν μὲ ἀγά-
πην ἀδελφικὴν τοὺς φίλους ἀναγνώστας μας ἐπὶ τῷ νέῳ σωτηριῶ
ἔτει καὶ ἀπευθύνομεν πρὸς ὅλους μίαν ἐγκάρδιον εὐχήν: Τὸ νέον
αὐτὸ ἔτος νὰ ἀποτελέσῃ ἕνα σημαντικὸν σταθμὸν εἰς τὴν ἱεράν
ἐξόρμησιν, τῆς ὁποίας τὰ συνθήματα δίδονται ἀπὸ τῶν στηλῶν

«...Ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίας ἔχουσα
ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης».
(Α' Τιμόθ. 4, 9)

μας, διὰ τὴν πραγματικὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου εἰς τὴν θέσιν, ποῦ τοῦ ἀνήκει.

Εἶθε κανεῖς νὰ μὴ ὑπολειφθῇ εἰς τὸν κοινὸν αὐτὸν ἱερὸν ἄγωνα.

«Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ»

ΜΕΡΙΚΑ ΑΚΟΜΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ

α'.

Εἰς Ναοὺς, ὅπου ὑπάρχουσι πλείονες τοῦ ἑνὸς ἑφημέριοι, ὁ πρῶτος τῆ τάξει ἑφημέριος, ὡς προϊστάμενος, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους Ναοὺς, ὅπου εἰς μόνον ἑφημέριος ὑπηρετεῖ, ὀφείλει νὰ ἐποπτεύῃ α') τὴν ἐν γένει ἐν τῷ Ναῷ, καὶ δι' ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι, καθαριότητα καὶ εὐκοσμίαν, δίδων ἐκάστοτε πρὸς τοῦτο τὰς καταλλήλους πρὸς τοὺς ἐντεταλμένους ταύτην διαταγὰς, β') τὴν τακτικὴν, ἀνελλιπῆ καὶ κανονικὴν τέλεσιν ἀπασῶν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, γ') τὴν ἀκριβῆ τήρησιν καὶ τὴν ὑπ' εὐθύνην του ἐν εἰδικῷ ἀρχεῖφ διαφύλαξιν τῶν σχετικῶν ἐγγράφων ἁλληλογραφίας τοῦ Ναοῦ, ὡς καὶ τοῦ βιβλίου τῶν Ἐγκυκλίων τῶν ἀποστελλομένων παρὰ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, αἰτινες ἅμα τῇ λήψει δέον νὰ ἀνακοινῶνται καὶ εἰς τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Συμβούλους, δι' ὅσα ἀφορῶσιν εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, ὡς καὶ εἰς τοὺς ἱεροψάλτας καὶ νεωκόρους δι' ὅσα ἀφορῶσιν αὐτούς, δ') τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων γεννήσεων, βαπτίσεων, γάμων καὶ θανάτων καὶ τὴν ἔγκαιρον διενέργειαν τῶν σχετικῶν δηλώσεων καὶ τὴν ἔκδοσιν τῶν ὑπὸ τῶν χριστιανῶν ζητουμένων νομίμων πιστοποιητικῶν, καταγραφομένων καὶ πρωτοκολλουμένων εἰς τὸ εἰδικὸν παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. χορηγηθὲν βιβλίον Πρωτοκόλλου Πιστοποιητικῶν, ἐφ' οὗ θὰ ἐπικολλῶνται καὶ τὰ ἀνάλογα ἔνσημα τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., ε) τὴν ἀκριβῆ ὁμοίως τήρησιν τοῦ βιβλίου περιουσίας τοῦ Ναοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ καταγράφονται ὅλα τὰ ἱερά σκεύη, εἰκόνες, καλύμματα οἰαδήποτε Ἄγ. Τραπέζης κτλ., κανδήλαι καὶ πολυέλαιοι καὶ ὅ,τι ἄλλο ὑπάρχει ἐν τῷ Ναῷ, καθὼς καὶ τὰ ἐκάστοτε ἐν αὐτῷ νεοπρομηθευόμενα εἶδη τοῦ Ναοῦ μετὰ τῶν τυχόν δωρεῶν καὶ ἀφιερωμάτων, γινομένης

«Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὄνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπικαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν».

(Α' Τιμὸθ. 4, 10)

ἐν τῷ βιβλίῳ πράξεως εἰδικῆς περὶ τῆς δωρεᾶς καὶ ὑπογραφομένης ὑπὸ τοῦ Ἱερέως προϋσταμένου καὶ τοῦ δωρητοῦ, στ') εἰς τὴν τήρησιν βιβλίου κτηματολογίου, καταγεγραφομένων ἐν αὐτῷ πάντων τῶν κτημάτων, ἀκινήτων, χωραφίων, ἀμπελώνων, ἐλαιῶνων καὶ εἴτινος ἄλλης περιουσίας τοῦ Ναοῦ, μὲ τὴν θέσιν καὶ τὰ ὄρια αὐτῶν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐλαιῶν καὶ στρέματα τῶν ἀμπέλων καὶ χωραφίων. Διὰ τὴν τήρησιν δὲ τῶν λογαριασμῶν τοῦ Ναοῦ δέον νὰ κρατῶνται βιβλία Ταμείου καὶ Καθολικοῦ, διπλότυπα εἰσπράξεων ἐξ ἱεροπραξιῶν γενικῶς, ἐνοικίων καὶ εἰσφορῶν ἐνοριτῶν, ὡς καὶ ἐνταλμάτων πληρωμῶν καὶ γενικῶν ἐσόδων, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ καταγράφονται κατὰ Κυριακὴν τὰ ἐκ κηροπωλησίας, δίσκων καὶ ἐξ ἱεροπραξιῶν γάμων, βαπτίσεων, μνημοσύνων καὶ λειτουργιῶν καὶ ἐνοικίων (ἄρθρ. 19 τοῦ περὶ ἐνοριῶν νόμου), ἐκ τῶν εἰδικῶν διπλοτύπων μεταφερόμενα.

Ἐπίσης δέον νὰ ὑποβάλληται κατὰ μὲν τὸν μῆνα Ἀπρίλιον ἐκάστου ἔτους ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Ναοῦ, εἰς διπλοῦν, ἀναφέρων πάντοτε λεπτομερῶς τὰ κονδύλια, τῶν ὁποίων ζητεῖται ἡ ἔγκρισις, καὶ οὐχὶ νὰ εἶναι ὁ προϋπολογισμὸς περιορισμένος καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἔγκρισιν νὰ ὑποβάλλονται συμπληρωματικαὶ πιστώσεις, ἐκτὸς ὄρισμένων ἐκτάκτων περιπτώσεων. Κατὰ δὲ τὸν μῆνα Ἰούλιον δέον νὰ ὑποβάλληται ὁ ἀπολογισμὸς εἰς διπλοῦν, μεθ' ὅλων τῶν ἀνωτέρω δικαιολογητικῶν, τῶν ἀποδείξεων πληρωμῶν ἔχουσῶν τὸ ἀνάλογον χαρτόσημον καὶ τὸ κληρικόνσημον, μετὰ τοῦ οἰκείου ἐντάλματος. Εἰς τὸν ἀπολογισμὸν θὰ ἀναγράφηται τὸ ὑπόλοιπον τῆς παρελθούσης χρήσεως.

Δὲν πρέπει δέ, λόγῳ τοῦ ὅτι λαμβάνεται ὁ μισθὸς τοῦ Ἐφημερίου παρὰ τοῦ δημοσίου Ταμείου, νὰ ἀδιαφορῆ οὗτος διὰ τὰ ἔσοδα τοῦ Ναοῦ. Διὰ τοῦτο, ὀφείλει νὰ παρίσταται καὶ εἰς τὴν καταμέτρησιν τῶν εἰσπράξεων τοῦ Ναοῦ, κατέχων καὶ κλεῖδα τοῦ παγκαρίου, καταγράφων τὰ ἐκ τῆς καταμετρήσεως τοῦ κυτίου τῆς ἐβδομάδος καὶ τῶν ἐσόδων τῆς Κυριακῆς εἰς τὸ βιβλίον, παρακολουθῶν ἵνα μὴ διαρρῆθῇ τὸ ἱερὸν χρήμα, ἄνευ γνώμης τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, διότι ὑπέχει εὐθύνας καὶ ἔναντι τοῦ Μητροπολίτου καὶ ἔναντι τῶν ποινικῶν δικαστηρίων. Διὰ τὸ ὁμοίωτον, ἅπαντα τὰ ὑποδεικνύμενα διπλότυπα καὶ φύλλα προϋπολογισμῶν καὶ ἀπολογισμῶν δέον νὰ προμηθεύωνται παρὰ τῶν Γραφείων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Κατὰ τριμηνίαν καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτῆς θὰ γίνηται ἐκκαθάρισις τῶν εἰσπράξεων, ἵνα ὑποβάλλωνται

«Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε».

(Α' Τιμῶν. 4, 11)

παρὰ τοῦ ταμίου τοῦ Ναοῦ τὰ ἐκ τοῦ νόμου ἀναλογοῦντα ποσοστά, ὑπὲρ τοῦ δημοσίου Ταμείου, διὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ καταβαλλόμενον μισθὸν τῶν Ἱερέων, ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν Μητροπολιτικῶν Γραφείων, ἀνεγέρσεως Μητροπολιτικοῦ μεγάρου, TAKE καὶ Ἀποστολικῆς Διακονίας, εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, λαμβάνοντας τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις. Ὡστε ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαήμερου ἐκάστης τριμηνίας καὶ μετὰ τὴν λήξιν αὐτῆς δέον νὰ σπεύδῃ ὁ Ἐφημέριος νὰ τὰ καταβάλλῃ διὰ τὴν τακτοποίησιν ἄνευ ἐτέρας εἰδοποιήσεως. Δηλαδή: Ἰουλίου — Σεβρίου θὰ καταβάλλονται μέχρι τῆς 10ης Ὀκτωβρίου τὸ ἀργότερον. Μέχρι τῆς 10 Ἰανουαρίου τὰ τῆς δευτέρας τριμηνίας, μέχρι τῆς 10ης Ἀπριλίου τὰ τῆς τρίτης καὶ μέχρι τῆς 10ης Ἰουλίου τὰ τῆς τετάρτης τριμηνίας, συμφώνως πρὸς τὸ ἀρθρον 22 τοῦ περὶ ἐνοριῶν νόμου.

Διὰ τὴν καλλιτέραν δὲ διεκπεραίωσιν τῶν ἀνωτέρω, ἔξω τοῦ Ναοῦ θὰ πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ὑπάρχῃ γραφεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ γίνωνται αἱ συνεδριάσεις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, ὡς ὁ νόμος ὁρίζει, τηρουμένων τῶν πρακτικῶν. Εἰς τὸ γραφεῖον τοῦτο θὰ φυλάσσωνται τὰ ἀνωτέρω βιβλία διαχειριστικά καὶ λοιπά, ὡς καὶ τὰ τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων, καὶ ἡ σφραγὶς τοῦ Ναοῦ. Κυρίως ὁμως θὰ παραμένῃ ἐν αὐτῷ ὁ ἐφημερεύων Ἱερεὺς, ὅστις θὰ εἶναι ἔτοιμος εἰς πᾶσαν ἐξυπηρέτησιν τῶν χριστιανῶν, καὶ οὐχὶ νὰ ἀνατρέχωσιν οὗτοι νὰ τὸν ἀνευρίσκουν ἄλλαχοῦ. Ποτὲ δὲ νὰ μὴ ἀπομακρύνῃται τῆς ἐνορίας του καὶ τοῦ γραφείου, καὶ νὰ εἶναι πάντοτε πρόθυμος εἰς τὰς ἐμφανιζόμενας ἀνάγκας τῶν χριστιανῶν. Προκειμένου δὲ νὰ μεταβῇ εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, δέον νὰ κανονίξῃ, ὥστε νὰ γίνεταί τοῦτο εἰς ἀραιὰ διαστήματα καὶ εἰς ὥρας, καθ' ἃς δὲν θὰ ὑπάρχῃ λόγος ἀναζητήσεώς του.

β'.

Ὁ Ἱερεὺς ὀφείλει ἀκόμη νὰ μεριμνᾷ, ὥστε νὰ γίνωνται σεβαστὰ ὑπὸ τῶν ἱεροψάλτων καὶ νεωκόρων κλπ. τ' ἀκόλουθα:

α') Πάντες οἱ ἱεροψάλται, ἀναγνώσται, νεωκόροι, τακτικοὶ ἢ προσωρινοί, ὀφείλουσι πρὸ πάσης ἐνάργεως τοῦ οἰκείου ἔργου νὰ λαμβάνωσι «καιρὸν» παρὰ τοῦ ἱερουροῦντος ἱερέως, ἢ ἐπὶ πολλῶν τοῦ πρώτου, δι' ἀσπασμοῦ τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

β') Πάντες οἱ ἐν τοῖς χοροῖς ψάλται ἢ ἀναγνώσται, τακτικοὶ

«... Ἐχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπωσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν». (Α' Τιμοθ. 1, 19)

ἢ προσωρινοί, κατὰ τὴν ἐν τοῖς ὄρθροις τῶν Κυριακῶν τελετὴν τῆς μετὰ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐξόδου τοῦ Ἱερέως ὀφείλουσι νὰ κατέρχωνται κατὰ σειρὰν καὶ νὰ ἀσπάζωνται αὐτό, ὡς καὶ τὴν χεῖρα τοῦ Ἱερέως.

γ') Πάντες οἱ ἀναγινώσκοντες τὸν Ἀπόστολον ὀφείλουσιν ὅπως, ἅμα τῷ πέρατι τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ, προσέρχωνται εἰς τὸν προεστῶτα ἢ τὸν λειτουργοῦντα καὶ ἀσπάζωνται τὴν χεῖρα αὐτοῦ μετὰ μετανοίας.

δ') Οἱ ψάλται, δεξιοὶ καὶ ἀριστεροί, ὀφείλουσι νὰ φέρωσι ράσον ψάλλοντες κατὰ τὴν θεῖαν Λειτουργίαν καὶ τὰς λοιπὰς ἱεράς Ἀκολουθίας.

ε') Οἱ ψάλται, δεξιοὶ καὶ ἀριστεροί, ὀφείλουσι κατὰ τὰς κηδείας νὰ συνοδεύωσιν ἐκ περιτροπῆς τὰς νεκρῶν πομπάς, ἂν δὲν δύνανται καὶ οἱ δύο ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ πένθους μέχρι τοῦ ναοῦ, ψάλλοντες σεμνοπρεπῶς τὰ κεκανονισμένα.

Κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὸ 64 ἄρθρον τοῦ ἐν ἐφαρμογῇ Ἐνοριακοῦ Νόμου 2200]1940, τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια προσλαμβάνουσι ψάλτας, τακτικούς ἢ προσωρινούς, καὶ πρὸς δοκιμασίαν, μετὰ συγκατάθεσιν καὶ ἔγκρισιν τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου.

Τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τοῦ Νόμου εἶναι, ὅτι οὐδὲν δύναται νὰ γίνῃ ἐν τῷ Ναῷ ἄνευ ἀδείας καὶ ἐγκρίσεως τοῦ Ἀρχιερέως. Ἴνα δοκιμασθῇ ψάλτης, ἀνάγκη πρωτίστως νὰ γίνωνται γνωστὰ εἰς τὸν Μητροπολίτην ἢ ἡθικότης καὶ χριστιανικῆ διαγωγή αὐτοῦ, ἢ καταγωγή αὐτοῦ καὶ ἢ ἐκκλησιαστικῆ καὶ μουσικῆ μόρφωσις αὐτοῦ, ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει τούτων ζητοῦνται ἐν ἀνάγκῃ πληροφροῖαι ἐκ τοῦ τόπου ἐν τῷ ὁποίῳ διέμενε.

Τὸ ἄρθρον 64 καθορίζει, ὅτι οἱ ψάλται καὶ οἱ νεωκόροι διορίζονται καὶ παύονται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου, εἶναι σαφὲς εἰς τὴν ἐννοίαν αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἢ βεβαίωσις τῶν ἀνωτέρω εἰς τὸν Ἱεράρχην, ἄλλως δὲν δύναται οὔτε πρὸς δοκιμασίαν νὰ προσληφθῶσιν, οὔτε διορισμός των νὰ γίνῃ. Ὁ Μητροπολίτης δύναται καὶ νὰ μὴ δεχθῇ τὴν γνώμην τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, ἐὰν ἔχη λόγους κωλύοντας. Δὲν δυνάμεθα ἐναντίον τῶν Ἱερῶν Κανόνων νὰ διορίσωμεν τὸν «ἀτάκτους φωναῖς» ψάλλοντα, οὔτε τὸν μὴ σωφρονοῦντα ἐν πᾶσι.

Ὁ ψάλτης, κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας (26ος τῶν Ἀγίων

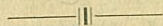
«Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραῶδεις μύθους παραιτοῦ...»

(Α' Τιμοθ. 4, 7)

Ἀποστόλων καὶ 33ος τῆς 6ης Οἰκουμενικῆς Συνόδου), εἶναι κληρικὸς τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἔργον τοῦ δὲν εἶναι ἐπάγγελμα κοινόν, εἶναι ἀξίωμα. Ἐὰν τοιοῦτος δὲν εἶναι ὁ ψάλτης ὑπὸ ἔποψιν ἡθους καὶ βιωτικῆς συμπεριφορᾶς καὶ διαγωγῆς, τότε εἶναι ἀπλοῦς φωνασκός, ἐπιβλαβής, εἰς τὰ ἥθη τῶν ἐκκλησιαζομένων, οἱ ὅποιοι πρὸς αὐτὸν ἐνατενίζουσι καθ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς ἱεραῆς ἀκολουθίας καὶ λειτουργίας.

Τὰ Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια, καὶ ἰδίᾳ οἱ Πρόεδροι αὐτῶν Ἱερεῖς, ὀφείλουσι μεγάλην προσοχὴν νὰ δίδωσι εἰς τὸ καθήκον αὐτῶν, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ ἐγκαταστάσιν καὶ διατήρησιν ἱεροψαλτῶν, ἀλλὰ καὶ νεωκόρων ἐξεταζομένων τοῦ ἡθους καὶ τῆς καταγωγῆς των, πρὸ τῆς ὑποβολῆς τῆς πρὸς διορισμὸν προτάσεώς των.

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ

(Διάγνωσις—Θεραπεία)

Τὰ κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν ἐκτιθέμενα ὑπὸ τῶν παιδιῶν ἀμαρτήματα δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ ἐκλαμβάνωνται πάντοτε ὡς τοιαῦτα, διότι ἡ ἱκανότης τοῦ παιδιοῦ νὰ διακρίνη ποῖα πράξις τοῦ εἶναι, ὑπὸ τὴν θρησκευτικὴν ἔννοιαν, ἀμάρτημα καὶ ποῖα δὲν εἶναι περιορίζεται σοβαρῶς λόγῳ τῆς ἑλλειποῦς πνευματικῆς τοῦ ἀναπτύξεως. Ἀπὸ τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας ἐπολιορκεῖτο ἀπὸ σωρείαν ἀπαγορεύσεων. Λόγῳ τῆς φυσικῆς του ροπῆς πρὸς ἐνέργειαν ἠρεῦνα τὰ πάντα, ἀνέτρεπεν ἀντικείμενα, προὔξενει ζημίας, κατέστρεφεν εὐθραυστα ἀντικείμενα. Τὸ «μὴ» ἦτο ἡ συνηθεστέρα λέξις, ἡ ὁποία ἀπηυθύνετο πρὸς αὐτό, καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὴν σημασίαν τῆς. Οὕτω, σὺν τῇ προόδῳ τῆς ἡλικίας του, ἀντελήφθη, ὅτι περίξ αὐτοῦ ὑπάρχουν δύο κύκλοι πράξεων. Ὁ εἰς εἶναι κακός, τὸν ὁποῖον ὀφείλει νὰ ἀποφεύγῃ, καὶ ὁ ἕτερος καλὸς ἢ ἀδιάφορος, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἐπιτρέπεται νὰ κινήται χωρὶς φόβον νὰ ἀκούσῃ τὸ «μὴ» ἢ νὰ ἐπακολουθήσῃ τιμωρία.

Κατ' αὐτὸν τὸν ἐμπειρικὸν τρόπον σχηματίζει τὰς πρώτας ἰδέας τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τοῦ ἐπιτρεπομένου καὶ τοῦ ἀπη-

«Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως».

(Ματθ. 12, 36)

γορευμένου, τοῦ ὠφελίμου καὶ τοῦ ἐπιβλαβοῦς κάθε παιδί, τοῦ ὁποίου ἡ πορεία τῆς ψυχολογικῆς ἀναπτύξεως δὲν ἐκφεύγει τοῦ φυσιολογικοῦ. Βραδύτερον ἢ ἀγωγή (θύραθεν καὶ χριστιανικῇ) καλλιέργει τὰς ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσας καλὰς ἀρχὰς καὶ ἰδέας, προάγει τὴν περὶ κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ σκέψιν του οὕτως, ὥστε νὰ ἐννοῇ διὰ τὸν ἰδίῳν αὐτοῦ πνευματικῶν δυνάμεων τί πρέπει νὰ πράττῃ καὶ τί νὰ ἀποφεύγῃ.

Ἐκ τούτων προκύπτει, ὅτι κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν αἱ ἡθικαὶ καὶ τοῦ παιδιοῦ ἀντιλήψεις εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου σχεδὸν ἐξηρητημέναι ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης τῶν γονέων του στάσεως ἔναντι τῶν πράξεών του, πράγμα ὅπερ ὀφείλει νὰ μὴ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν. Συμβαίνει, δηλαδή, πολλάκις νὰ ἐξομολογῆται τὸ παιδί πράξιν τινα ὡς ἀμάρτημα, οὐχὶ διότι ἐν τῇ θρησκευτικῇ του ἐννοίᾳ εἶναι τοιοῦτον, ἀλλὰ διότι μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς ἐπηκολούθησεν ἐπίπληξιν ἢ τιμωρίαν. Ἐὰν ἐξ ἀπροσεξίας, ἐπὶ παραδείγματι, τὸ παιδί προσέκρουσε καὶ ἀνέτρεψεν εὐθραυστον ἀντικείμενον, ὑφίσταται ἐπίπληξιν ἢ μικρὰν τιμωρίαν, ἣτις τῷ δίδει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι διέπραξε κακόν. Ἐμφανιζόμενον ἔπειτα εἰς τὴν ἐξομολόγησιν ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς, θεωρεῖ ἑαυτὸ ἔνοχον διὰ τὴν πράξιν του ταύτην ἢ ἄλλας ὁμοίας πρὸς αὐτήν. Εἶναι, ἐπομένως, φανερόν ὅτι πολὺ ὀλίγην πίστιν πρέπει νὰ δίδῃ ὁ Ἐξομολόγος εἰς τὰς τοιαύτας διηγήσεις ἀμαρτημάτων τῶν παιδιῶν κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλεται νὰ ἐρευνηθῇ, εἶναι ἡ θρησκευτικὴ ἐνοχὴ τοῦ παιδιοῦ, διὰ νὰ καθορισθῇ ἢ διὰ τὴν ψυχικὴν του βελτίωσιν πνευματικὴ θεραπεία.

Ἄλλος σοβαρὸς λόγος, ὅστις μᾶς ἐμποδίζει νὰ δίδωμεν ἀπόλυτον πίστιν εἰς τὰς ἐξομολογήσεις τῶν παιδιῶν εἶναι καὶ ὅτι τὸ παιδί πλειστάκις παρουσιάζει τὴν ψυχικὴν του κατάστασιν ἐντελῶς παραμεμορφωμένην ἢ διηγεῖται ὡς ἀληθῆ γεγονότα οὐδέποτε λαβόντα χώραν εἰς τὴν πραγματικότητα, εἰ μὴ μόνον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς πλουσίας καὶ ἀχαλινώτου φαντασίας του. Εἶναι δὲ γνωστόν, ὅτι τὸ παιδί ἔχει πλουσιώτατον συναισθηματικὸν κόσμον. Ἡ φαντασία του ἐπίσης εἶναι τόσοσιν ζωηρά, ὥστε τὰς διηγήσεις τῶν παραμυθιῶν—πρὸς τὰ ὁποῖα αἰσθάνεται τόσοσιν ἀκατανίκητον ροπὴν, ὥστε νὰ ἐγκαταλείπῃ χάριν αὐτῶν τὰ τόσοσιν προσφιλῆ παιγνίδια του,—νὰ τὰς ζῆ ἐντονώτατα, μέχρι σημείου νὰ ἀναπαριστᾷ καὶ κατὰ τὸν ὕπνον ἀκόμη, ἐν ὄνειρῳ, τὰς ζωηροτέρας σκηνὰς αὐτῶν. Ἡ φαντασία του ἐν προκειμένῳ ἀποβαίνει παρὰ-

«Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιώθησθαι καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθῆσθαι».
(Ματθ. 12, 37)

γων παραμορφώσεως εικόνων τινῶν τῆς καθημερινῆς του ζωῆς, τὰς ὁποίας διηγείται οὐχὶ ὅπως τὰς ἤκουσεν ἢ τὰς εἶδεν, ἀλλ' ὡς τὰς ἐπεξεργάσθη ἢ φαντασία του. Τὸ περιβάλλον τοῦ παιδιοῦ, ἀγνοοῦν συνήθως τὰς τοιαύτας ἐπεξεργασίας τῶν παραστάσεων, αἵτινες λαμβάνουν χώραν ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ παιδιοῦ, ὑπολαμβάνει ὅτι τὸ παιδί ἐσκεμμένως ψεύδεται καὶ παραποιεῖ τὰ γεγονότα. Ἀκολουθεῖ ἐπίπληξις καὶ διδασκαλία περὶ ψεύδους καὶ τῶν συνεπειῶν του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ ἐσφαλμένον συναίσθημα ἠθικῆς ἐνοχῆς, ἣτις διὰ τὰ ἀπαλειφθῆ ἀπαιτεῖται νὰ ἐκτεθῆ εἰς τὸν πνευματικὸν πατέρα, εἰς τὸν ὁποῖον γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσις ν' ἀνεύρῃ ἐξ ὧσων ἀκούει τὰ ὑπὸ θρησκευτικῆν ἔννοιαν ἁμαρτήματα τοῦ παιδιοῦ.

Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἐγγχείρημα εὐχερές, διότι ἡ συνεργασία τοῦ παιδιοῦ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου εἶναι ἀσήμαντος. Διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων τὸ παιδί δὲν εἶναι, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἱκανόν, νὰ προσδιορίσῃ τὴν μορφήν καὶ τὴν αἰτίαν τῶν πράξεών του. Ἡ ἐξομολόγησις του χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἀσάφειαν. Πολλὰκι ὕστερον εἰς εἰλικρινείαν. Ἐσυνήθισε νὰ βλέπῃ ἑαυτὸ ὀφιστάμενον δυσάρεστον τινα ποιήν μετὰ τὴν διάπραξιν ἁμαρτημάτων τινος ἐκ μέρους τῶν γονέων του. Συνδέει λοιπὸν ἀσυνειδήτως ἁμαρτήματα καὶ ποιήν καὶ διὰ τοῦτο φοβεῖται νὰ ἐξομολογηθῆ εἰλικρινῶς ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ του πατρὸς.

Εἶναι εὐνόητον, ὅτι ἡ διαγωγὴ τοῦ Πνευματικοῦ θὰ διαπνέεται ἀπὸ τόσῃν ἀγάπῃν, ὥστε νὰ πεισθῆ τὸ παιδί, ὅτι ἡ εἰλικρινεία του θὰ προξενήσῃ ἱκανοποίησιν καὶ χαρὰν εἰς αὐτόν, ὅποτε εὐκόλως θὰ ἀρθοῦν αἱ δυσκολίαι διὰ μίαν εἰλικρινῆ ἀποκάλυψιν τῆς ἐσωτερικῆς ψυχικῆς του καταστάσεως. Παρὰ ταῦτα, ὅμως, ἡ ἀσάφεια ἐν τῇ παιδικῇ ἐξομολόγησει θὰ ἐξακολουθῆ νὰ ὑπάρχῃ ὀφειλομένη εἰς δύο κυρίως λόγους: α) Τὸ παιδί δὲν διδάσκεται ἐπαρκῶς τί εἶναι ἁμαρτία, ποῖα αἱ δλέθρια αὐτῆς συνέπειαι διὰ τὴν ψυχὴν καὶ ποῖαν σημασίαν ἐνέχει ἢ μετάνοια καὶ τὸ Μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως. Ἀκόμη καὶ εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, φρονούμεν, ὅτι ἡ τοιαύτη διδασκαλία εἶναι ἀνεπαρκῆς. Οὕτω τὸ παιδί ἐπὶ τοῦ σημαντικωτάτου τούτου τομέως τῆς πνευματικῆς του ζωῆς ἀφίεται σχεδὸν ἀπληροφόρητον. β) Διὰ μίαν καλὴν ἐξομολόγησιν ἀπαιτεῖται πάντοτε ἐπιμελής προπαρασκευὴ καὶ αὐτεξέτασις. Εἶναι φανερόν, ὅμως, ὅτι τὸ παιδί δυσκόλως συγκεντροῦται εἰς ἑαυτό, διὰ τὰ ἀναδράμῃ μετ' ἐπιμελείας εἰς τὸ παρελθόν καὶ διερευνήσῃ τὰς πράξεις του. Διὰ τοῦτο συνήθως ἐξομολογεῖται, ὅτι

«Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου...»

(Μαθ. 12, 49)

συμβῆ νὰ ἐνθυμηθῆ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐξομολογήσεως. Ἡ ἐξολόγησις τοῦ κατὰ ταῦτα εἶναι συνήθως πρὸ χειρὸς.

Πρὸς ἄρσιν τῶν δύο τούτων λόγων, ἕνεκα τῶν ὁποίων ζημιούται ἡ σαφήνεια καὶ ἡ εἰλικρίνεια τῆς παιδικῆς ἐξομολογήσεως, φρονούμεν ὅτι πρέπει νὰ ληφθοῦν τὰ ἑξῆς μέτρα :

1) Πρὸ τῶν μεγάλων ἑορτῶν, ὅποτε συνιστᾶται εἰς τὰ παιδιὰ ἡ ἐξομολόγησις, νὰ ἀφιερωθοῦν δύο μαθήματα τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου διὰ τὴν ἐξομολόγησιν μὲ παραστατικὰ εἰκόνας, ἱκανὰς νὰ διεγείρουν τὴν προσοχὴν καὶ τὸ διαφέρον τοῦ παιδιοῦ ἐπὶ τῆς σημασίας τῆς ἁμαρτίας, τῶν συνεπειῶν τῆς καὶ τῆς ἀξίας τοῦ Μυστηρίου τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως. Ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρόν, εἰς τὰ ἐνδιάμεσα μαθήματα, νὰ ἀφιερῶνται μέρη τῆς κατηχητικῆς διδασκαλίας εἰς τὸ θέμα τῆς Ἐξομολογήσεως, καταλλήλως συνδεδέμενον πρὸς τὸ ὅλον κατηχητικὸν μάθημα.

2) Δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον πρὸ ἐκάστης ἐξομολογήσεως νὰ παρέχεται εἰς τὸ παιδί εἰς κατάλογος αὐτοεξετάσεως, περιέχων σειρὰν ἐρωτημάτων, ἅτινα θὰ διευκολύνουν τὸ παιδί νὰ χωρήσῃ εἰς τὴν αὐτοεξετάσιν καὶ ν' ἀνεύρῃ τὰ ἁμαρτήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔχει περιπέσει καὶ ἅτινα ἔχει λησμονήσει. Δεθέντος, ὅμως, ὅτι τὸ παιδί, ὡς ἤδη ἐλέχθη, δυνατὸν νὰ θεωρήσῃ ὡς ἁμαρτήματά του πράξεις ἐντελῶς ἀδιαφόρους θρησκευτικῶς, ἡ ὑπαρξίς ἐνώπιόν του ἐνὸς τοιοῦτου καταλόγου περιέχοντος ἐρωτήματα ἐπὶ τῶν ἁμαρτημάτων, πιθανὸν νὰ ἀποτελέσῃ ἀφορμὴν περισσοτέρας συγχύσεως. Ἄλλ' ὁ κίνδυνος οὗτος περιορίζεται εἰς τὸ ἐλάχιστον, ἂν ὁ Πνευματικὸς ἔχῃ τὴν ἱκανότητα νὰ ἐρευνᾷ ἐπιμελέστερον τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ, μὴ περιοριζόμενος εἰς ὅσα ἀκούει παρὰ τοῦ παιδιοῦ ἐκτιθέμενα. Οὕτω θὰ ὑπάρξῃ ἡ δυνατότης νὰ διερευνήσῃ ἀκριθέστερον τὴν ψυχικὴν τοῦ παιδιοῦ κατάστασιν καὶ νὰ προέλθῃ εἰς τὴν κατάλληλον θεραπείαν.

Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο, ἡ διαπίστωσις ἐνὸς ἁμαρτήματος τῶν παρέχῃ μὲν τὴν βάσιν, ἐξ ἧς θὰ ἐκκινήσῃ, ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ, ἂν σταθῇ μόνον εἰς τὸ σημεῖον αὐτό. Διὰ τὴν θεραπείαν ἀσθενείας τινὸς σωματικῆς δὲν ἀρκεῖ ἡ διαπίστωσις τῶν συμπτωμάτων τῆς ἀσθενείας, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ διαπίστωσις τῆς αἰτίας, ἥτις προῦκάλεσε τὸ νόσημα. Τότε καὶ ἡ θεραπεία εἶναι ἀσφαλεστέρα. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει προκειμένου καὶ περὶ τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν, τῶν ἁμαρτημάτων. Συμβαίνει πολλάκις, ἰδίᾳ εἰς τὸ παιδί, τὸ ἐξομολογούμενον ἁμάρτημα νὰ εἶναι ἀπλοῦν σύμπτωμα βαθυτέρας

«...Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτὸς μου ἀδελφός καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.» (Ματθ. 12, 50)

τινός νόσου, ήτις είναι άγνωστος ουχι μόνον εις τόν πνευματικόν, αλλά και εις αυτόν ακόμη τόν έξομολογούμενον. Διά τήν άνεύρεσιν τής βαθυτέρας αιτίας του άμαρτήματος όφείλομεν νά άπειθύνωμεν σειράν έρωτήσεων, αι άπαντήσεις δε έπ' αυτών θα μάς παράσχουν τήν κλειδα τής εισόδου εις τά βάθη τής παιδικής ψυχής.

Τήν μέθοδον αυτήν υποδεικνύει ή άτομική ψυχολογία του βάθους, και ιδία ή υπό του Adler συσταθείσα ψυχολογική σχολή. Όμολογουμένως ή υπό τής ψυχολογίας του βάθους έγκαινιασθείσα θεωρία περί τής ισχύος των έν τή ανθρώπω «αίσθημάτων μειονεξίας» ή «συμπλεγμάτων μειονεκτικότητας» ένέχουν σπουδαίαν σημασίαν διά τó έργον του Έξομολόγου. Συμφώνως προς τάς υπό του Adler γενομένας έρευνας και διαπιστώσεις, πάς άνθρωπος από τής παιδικής του ηλικίας ζή υπό τó κράτος «αίσθημάτων μειονεξίας», άτινα άσχοϋν θεμελιώδη έπιρροήν επί τής καθόλου ψυχοσωματικής του εξέλιξεως.

Από τής βρεφικής ηλικίας έκαστος έξ ήμών έχει νά παλαίση κατά μυρίων δυσκολιών και έναντιοτήτων, αίτινες προέρχονται είτε εκ τής φυσικής μας αδυναμίας, είτε έξ έμποδίων τιθεμένων ένώπιόν μας υπό του περιβάλλοντος. Κατά τόν Adler και τούς όπαδούς του, εις τήν ζωήν μας πάντες θέτομεν μοιραίως ένα σκοπόν, προς τόν όποτον κατατείνουμεν. Ό σκοπός ούτος είναι νά επικρατήσωμεν των άλλων εις τó πεδίο τής ζωής. Άλλ' όμως όρθοϋνται ένώπιόν μας έμπόδια, ένίστε άνυπέρβλητα. Άλλοι έξ ήμών στεροϋνται εκ φύσεως των άπαραιτήτων προς επικράτησιν και ύπεροχήν φυσικών προσόντων (έλλειψεις ευφυΐας, υγείας κλπ.), άλλοι δε έμποδίζονται υπό των συνθηκών τής ζωής (οικογενειακά άτυχήματα, προσωπικά άτυχία κλπ.). Ένώπιον των δυσκολιών αυτών αισθανόμεθα έαυτούς πολλάκις έντελώς άνισχύρους νά αντιδράσωμεν, όπότε δεχόμεθα εις τó βάθος τής ψυχής μας τήν προς επικράτησιν άποτυχίαν μας ως τι τó αναπόφευκτον. Ούτως έντός ήμών γεννάται ή ιδέα ότι μειονεκτοϋμεν των άλλων. Αν μάλιστα αναπηρία τις σωματική (χωλότης, κώφωσις, δυσμορφία κλπ.) καθίσταται έμπόδιον διά τήν έν τή στίβω τής ζωής έπιτυχίαν μας, τότε τó «αίσθημα τής μειονεκτικότητας» πιέζει έπαχθώς τόν ψυχοδιανοητικόν μας κόσμον και τόν καθιστά νοσηρόν.

Εις τά παιδιά, όπως και εις τούς μεγάλους, είναι σπάνιον νά άπουσιάζουν τά μειονεκτικά αυτά συναισθήματα. Τοσαύτην

«...Άμήν γάρ λέγω υμίν, ότι πολλοί προφήται και δίκαιοι έπεθύμησαν ιδειν ή βλέπετε, και ουκ είδον, και ακούσαι ή ακούετε, και ουκ ήκουσαν».
(Ματθ. 13, 17)

καθολικὴν ἔκτασιν ὁ Adler ἀνευρίσκει νὰ καταλαμβάνουν τὰ συναισθήματα ταῦτα. Ἐπειδὴ μάλιστα τὸ παιδί ἔχει παντελῆ ἀδυναμίαν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς του νὰ διαγινώσκη τὴν ὀρθότητα τῶν ἐνεργειῶν του, ἐξαρτᾷ τὴν κρίσιν του ἐκ τοῦ χαρακτηρισμοῦ, ὃν οἱ γονεῖς του ἢ οἱ διδάσκαλοί του κάμνουν διὰ τὰς πράξεις του. Συχνὰ λοιπὸν ἀκούει, ὅτι εἶναι «κακὸ παιδί» ἢ «τεμπέλης» ἢ ἄλλας ὁμοίας ὀλίγον κολακευτικὰς ἐκφράσεις, τὰς ὁποίας, μὴ δυνάμενον νὰ κρίνη, ἀποδέχεται ὡς διαπιστώσεις μὴ ἐπιδεχομένας ἀντίρρησην ἢ διάψευσιν. Σχηματίζεται, ἐπομένως, εἰς τὴν ψυχὴν του ἡ πεποιθήσις, ὅτι εἶναι πράγματι καὶ κατ' ἀνάγκην «κακὸς» ἢ «τεμπέλης» καὶ αἰσθάνεται, ὡς ἐκ τούτου, ἑαυτὸν μειονεκτοῦντα ἔναντι τῶν ἄλλων, τοὺς ὁποίους οἱ γονεῖς του ἢ οἱ διδάσκαλοί του ἐμφανίζουν ὡς πρότυπα «καλῶν παιδιῶν» ἢ «ἐπιμελῶν μαθητῶν», τὰ ὁποῖα ὀφείλει νὰ μιμηθῆ.

Διὰ τῆς τοιαύτης συμπεριφορᾶς γονέων καὶ διδασκάλων τὰ «αἰσθήματα μειονεξίας» αὐξάνουν εἰς τὸ παιδί καὶ καθιστοῦν τὴν ψυχὴν του δεσμίαν ὀλεθρίων ἰδεῶν καὶ πεποιθήσεων. Διότι εἶναι ἐνδεχόμενον τὸ παιδί νὰ πιστεύσῃ, ὅτι δὲν δύναται νὰ βελτιωθῆ καὶ νὰ φθάσῃ τοὺς συνομηλικούς του (ὅποτε ἐντὸς αὐτοῦ γεννῶνται αἰσθήματα ἀντικοινωνικά, καλλιεργεῖται τὸ μῖσος κ.λ.π.) καὶ νὰ ἐφεύρῃ μεθόδους ἀνηθικούς ἐπικρατήσεως, ἀφοῦ διὰ τῶν ἠθικῶν μέσων δὲν βλέπει τρόπον ἐπιβολῆς. Τότε ἐν γένει ἡ φαντασία του, ἡ σκέψις του καὶ αἱ ἐνέργειαι του κινοῦνται ἐντὸς περιοχῆς ἠθικῶς νοσηρᾶς. Συκοφαντεῖ, ἐρίζει, κτυπᾷ καὶ ἐνίοτε φθάγει μέχρις ἐγκληματικότητος. Πλήθος ἁμαρτημάτων ἔχουν τὴν αἰτίαν των εἰς τὴν ὑπαρξιν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ παιδιοῦ αἰσθημάτων μειονεξίας.

Ἐκ μέρους τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς πρέπει νὰ δοθῆ ὄλιως ἰδιαίτερα προσοχὴ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, διότι τότε θὰ δυνηθῆ εὐκόλως νὰ θεραπεύσῃ ἁμαρτήματα παιδικά, ἅτινα ἄλλως δὲν δύναται νὰ ἐκρίζωσῃ ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ παιδιοῦ. Ἡ καλλιτέρα μέθοδος, μετὰ μίαν τοιαύτην διάγνωσιν, εἶναι νὰ πείσῃ τὸ ἐξομολογούμενον παιδί, ὅτι ἔχει ἰκανότητα τοιαύτας, οἷας δὲν ὑποπτεύει. Τοῦτο θὰ ἐπιτύχῃ καὶ διὰ συμβουλῶν καὶ διὰ τῆς ἀναθέσεως εἰς αὐτὸ ἔργου τινός, διὰ τὸ ὅποιον θὰ εἶναι ἐκ τῶν προτέρων πεπεισμένος, ὅτι θὰ δυνηθῆ τὸ παιδί νὰ φέρῃ εἰς πέρας. Ἄν μετὰ ταῦτα ἐπακολουθήσῃ ἔπαινος καὶ νέα ἐνθάρρυνσις, ὑπάρχει σχεδὸν βεβαιότης, ὅτι τὸ παιδί θὰ παύσῃ νὰ κατατρύχεται ὑπὸ τῶν «συμπλεγμάτων μειονεξίας» καὶ θὰ ἀποβάλῃ πλῆθος ἁμαρ-

«...Τῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσι, καὶ τὰ ὦτα ὁμῶν, ὅτι ἀκούουσιν...».
(Μαθ. 13, 16)

τημάτων, τὰ ὅποια εἶχον εἰς τὴν ὑπαρξιν τῶν συναισθημάτων τούτων τὴν βαθυτέραν αὐτῶν αἰτίαν.

Ἐξ ἀντιθέτου, συναντῶνται παρὰ τῷ παιδί καὶ συναισθήματα ἐντελῶς ἀντιθέτου μορφῆς. Ὑπάρχουν παιδιὰ—ἰδίως τὰ διάγοντα βίον ἀνέσεων καὶ τὰ μονογενῆ—τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ εἶναι ὑπερπληρωμένη ἐγωϊσμοῦ. Λόγω τοῦ ὅτι δὲν ἐδοκίμασαν στερήσεις εἰς τὴν ζωὴν, δὲν ἠσθάνθησαν τὴν ἔλλειψιν ἀγάπης καὶ σὺν τούτοις πέριξ αὐτῶν κινεῖται ὀλόκληρος ὁμὰς παιδαγωγῶν καὶ τροφῶν, εὐρίσκουν ἐν τῇ ψυχῇ των θέσιν ἐντελῶς ἀντίθετα τῆς μειονεκτικότητος αἰσθήματα, τὰ «αἰσθήματα ὑπεροχῆς». Ὅπως τὰ πρῶτα, οὕτω καὶ τὰ δεύτερα προκαλοῦν ψυχικὸν τραυματισμὸν, ἐξ ἴσου πολλάκις ἐπιβλαβῆ διὰ τὴν ψυχικὴν ἐξέλιξιν τοῦ παιδιοῦ. Πολλὰ ἀμαρτήματα εὐρίσκουν τὴν ἐξήγησιν εἰς τὴν ὑπαρξιν τῶν αἰσθημάτων αὐτῶν τῆς ὑπεροχῆς. Ἡ φιλαυτία, ὁ ἐγωϊσμός, ἡ σκληρότης ἔναντι τῶν ἄλλων, ἡ περιφρόνησις τῶν συνομιλήκων κλπ. δύνανται ἄριστα νὰ προέρχωνται τόσον ἀπὸ τὴν ὑπαρξιν ἐντὸς τῆς παιδικῆς ψυχῆς τῶν αἰσθημάτων μειονεξίας ὅσον καὶ τῶν αἰσθημάτων ὑπεροχῆς.

Καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν αἰσθημάτων ἡ προσοχὴ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς πρέπει ἰδιαιτέρως νὰ στραφῇ. Φυσικὰ θὰ ἦτο σφάλμα μας, ἐὰν ἐν τῇ προσπάθειά μας νὰ ἐξαλείψωμεν ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ παιδιοῦ τὰ αἰσθήματα ὑπεροχῆς, προκαλέσωμεν αἰσθήματα μειονεξίας. Ἡ ἀντιθέτως, ἐὰν πειρώμενοι νὰ θεραπεύσωμεν τὰ αἰσθήματα μειονεξίας, δημιουργήσωμεν αἰσθήματα ὑπεροχῆς. Ἡ καλλιτέρα ὁδός, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν, ὡς χρυσοῦν ἀληθῶς κανόνα, εἶναι νὰ μορφώσωμεν ἐντὸς τῆς ψυχῆς τοῦ παιδιοῦ ταπεινόν, κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν, χαρακτήρα, ὥστε τὸ παιδί «μὴ φρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν» (Ρωμ. ιβ' 3). Πρέπει νὰ διδαχθῇ νὰ μὴ ὑποτιμᾷ τὰς δυνάμεις του καὶ προκαλῆ ἐν ἑαυτῷ μειονεξίας συμπλέγματα, οὔτε νὰ τὰς ὑπεριμᾷ, ὁπότε δημιουργεῖ ὑπεροχῆς αἰσθήματα. Οὕτω μόνον θὰ ἀποβῇ ἀληθῶς ἰσορροπημένος ψυχικῶς τύπος, ἱκανὸς νὰ ἀντιδρᾷ κατὰ τῶν κακῶν του κλίσεων, ἄς δημιουργεῖ τὸ περιβάλλον ἢ κληρονομεῖ ἐκ τῶν γονέων του.

Τὰ περὶ τῶν μειονεκτικῶν αἰσθημάτων σημειωθέντα ἐνέχουν σχετικὴν μόνον ἀξίαν, διότι, ὡς εἰς προηγούμενα ἄρθρα ἐσημειώσαμεν, αἱ πράξεις τοῦ παιδιοῦ ἔχουν καὶ ἄλλας αἰτίας, τὴν κληρονομικότητα, τὸ περιβάλλον καὶ τὰς ἰδίας ἐκάστου ἀτόμου ψυχικὰς

«Ὅμοια ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν ἀγρῷ...».
(Ματθ. 13, 44)

ιδιότητας. Ὁ Adler ἐσφαλμένως δίδει ἀποκλειστικότητα εἰς τὰ αἰσθήματα μειονεξίας, παραθεωρῶν ἢ μᾶλλον θεωρῶν ἀνύπαρκτον τὴν κληρονομικότητα. Τὰ πάντα ἀποδίδει εἰς τὴν συνήθειαν, ἣτις δημιουργεῖ τὰς ἠθικὰς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐννοίας, τῶν ὁποίων ἡ ἐξέλιξις καὶ ὀλοκλήρωσις συνιστᾷ τὸν κατὰ τὸ δυνατὸν τέλειον τύπον τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ ὑπερφυσικὸν στοιχεῖον παρῶρα παντελῶς. Εἶναι λοιπὸν φανερόν, ὅτι σχετικὴν ἀξίαν ἐνέχουν αἱ περὶ ἐπιδράσεως τῶν αἰσθημάτων μειονεξίας ἐπὶ τῶν πράξεων τοῦ παιδιοῦ θεωρίαι τῆς ψυχολογίας τοῦ βάρθους. Δὲν ἐρμηνεύονται ὅλαι αἱ ἀμαρτίαι ἐκ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ παιδιοῦ εἰς τὰ αἰσθήματα μειονεξίας, ὡς θέλει ὁ Adler καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτὸν ἐν πάσι. Τὸ ἀληθὲς εἶναι, ὅτι αἱ ἐπὶ τῆς ψυχῆς παρατηρήσεις τοῦ Adler καὶ αἱ ὑπ' αὐτοῦ προταθεῖσαι μέθοδοι ἐρεύνης τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀγωγῆς προσέφεραν ἀληθῶς ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ψυχολογίαν, παρὰ τὰς ὑπερβολὰς των. Ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ τὰς διαπιστώσεις ταύτας τῆς ἀτομικῆς ψυχολογίας καὶ νὰ ἀκολουθῇ μέχρις ἐνὸς σημείου τὰς ὑπ' αὐτῆς προτεινομένας μεθόδους διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῶν ἀμαρτημάτων, διὰ νὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐπιθέτῃ τὰ κατάλληλα θεραπευτικὰ φάρμακα ἐπὶ τῆς ψυχῆς.

Ἄρχημ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΧΑΛΟΦΤΗΣ

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΕΙΣ ΤΟ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΝ

Ἦχι μόνον τῶν ὑγιῶν τὰ βλέμματα, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀσθενῶν, τῶν ἐνδεῶν, τῶν ἀδυνάτων καὶ ἐν γένει τῶν κακῶς ἐχόντων, πρὸς τὸν ἱερέα εἶναι ἐστραμμένα. Στὸ χωριὸ δὲν ὑπάρχουν Ἱατροεῖα, Νοσοκομεῖα, Σανατόρια· οἱ ἄνθρωποι δὲν περιμένουν ἀπὸ πουθενὰ βοήθεια, παρὰ μόνον ἀπὸ τὸν Ἱερέα τους. Αὐτὸς θὰ διωργανώσῃ τὸ Φιλόπτωχον Ταμεῖον περιστοιχισμένος ἀπὸ Κυρίας καὶ Δεσποινίδας μὲ ἠθικὸν κῦρος. Καὶ τὸ Φ. αὐτὸ Τ. θὰ δώσῃ τὶς πρῶτες βοήθειες. Ἐκεῖνο θὰ φροντίσῃ πλέον γιὰ τὰ φάρμακα τῶν ἀσθενῶν, ἐκεῖνο θὰ φροντίσῃ γιὰ εἰσαγωγὴν εἰς τὰ Νοσοκομεῖα, γιὰ ἀκτινοσκοπήσεις. Ἐκεῖνο θὰ φροντίσῃ γιὰ τὸ κρέας, τὸ γάλα καὶ τὰ αὐγὰ τῶν ἐνδεῶν. Ὁ Ἱερεὺς πρῶτος θὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ἀσθενῆ, νὰ ἐνθαρρύνῃ νὰ παρηγο-

«...Ὅν ἐρῶν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει...».
(Ματθ. 13, 44)

ρήση, νὰ διαπιστώσῃ τὶς ἀνάγκες καὶ νὰ λάβῃ τὰ κατάλληλα μέτρα. Ἐπειτα αἱ Κυρίαὶ καὶ Δεσποινίδες τοῦ Φ. Τ. θὰ κάνουν τακτικὰ τὰς ἐπισκέψεις των, χωρὶς ὅμως πομπὰς καὶ ἐπιδείξεις, γιὰ νὰ βοηθήσουν σὲ ὅ,τι μποροῦν. Ἐχῶ ὑπ' ὄψει μου τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου ἐνὸς χωριοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ Ἱερεὺς μὲ παρεκάλεσε νὰ μὴν ἀναφέρω οὔτε τὸ χωριό, οὔτε τὸ ὄνομά του.

Νὰ τί μπορεῖ νὰ κάνῃ ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ ἐπιμονή. Ἄς μὴ δικαιολογηθοῦν μερικοὶ ὅτι «τὸ χωριό μου εἶναι μικρὸ καὶ φτωχὸ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ σ' αὐτὸ τὸ Φ. Τ.» Αὐτὸ δὲν εὐσταθεῖ. Διότι ἀκριβῶς ἐκεῖ, στὸ πτωχὸ χωριό, χρειάζεται. Ἐχει διαπιστωθῆ δέ, ὅτι ὁ πλούσιος δύσκολα δίνει γι' αὐτοὺς τοὺς σκοποὺς, ἐνῶ ὁ πτωχὸς δίνει πάντοτε μὲ εὐχαρίστηση, ἀρκεῖ νὰ διαφωτισθῇ ἐπαρκῶς. Ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, πολὺ σωστά ἔθεσε τὸ ζήτημα αὐτὸ ὡς πρωταρχικὴν ἐργασία τοῦ Ἱερέως εἰς τὰς «Ποιμαντικὰς του Ὑποδείξεις».

Ὁραῖον, μὰ τὴν ἀλήθεια, ἔργον ἀρκεῖ νὰ τὸ ἀγαπήσῃ κανεὶς καὶ νὰ τὸ πάρῃ μὲ ζέσιν. «Ἦδὺν τὸ εὖ πράττειν», λέγει ὁ Πλούταρχος, «ἢ δύτερον τὸ εὖ ποιεῖν». Χρειάζεται ὅμως ἐργασία καὶ κόπος. Βέβαια, θὰ ἀκούσης παραύνα, θὰ σὲ φωνάξουν ἀδικον καὶ ἄπονον, καὶ θὰ σὲ βροῖσουν καμμιά φορὰ, θὰ δῆς, μὲ λίγα λόγια, τὴν ἀχαριστία πλησίστιο νὰ ἔρχεται κατ' ἐπάνω σου, μὴν ἀποθαρρύνεσαι, τράβα στὸ ἔργο σου. Πρόσεχε ὅμως νὰ μὴ σὲ διευθύνῃ ἡ καρδιά σου, ἀλλὰ ἡ συνείδησή σου· καὶ νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι αὐτοὶ ποὺ σὲ κατηγοροῦν θὰ ἔλθουν, μετανοημένοι, νὰ σοῦ φιλήσουν τὸ χέρι. Συγχώρησέ τους· ποίος ξεύρει σὲ ποιά ψυχικὴ κατάστασιν εὐρίσκοντο τὴν ὥραν ἐκείνη!!!

Ἄλλὰ καὶ ἓνας ἄλλος ὠραῖος τομεὺς ξανοίγεται μπροστά του, ἡ ψυχαγωγία. Στὸ χωριό οὔτε θέατρα, οὔτε κινηματογράφοι, οὔτε ἄλλα κέντρα ὑπάρχουν, γιὰ νὰ ξεκουρασθῇ ὁ κόσμος καὶ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴν καθημερινή του ρουτίνα. Εὐτυχῶς νὰ ποῦμε, ὅπως κατήντησαν καὶ αὐτὰ σήμερα. Οἱ ἄνθρωποι ζοῦν περιωρισμένοι, καὶ μάλιστα αἱ γυναῖκες. Οἱ ἄνδρες θὰ βγοῦν στὸ καφενεῖο, θὰ πάνε στὴν ταβέρνα, ἀλλὰ αἱ γυναῖκες;

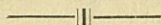
Γιὰ τὶς γυναῖκες θὰ ἐνδιαφερθῇ ὁ Ἱερεὺς. Θὰ συνδυάσῃ τὸ τερπνὸν μετὰ τοῦ ὠφελίμου. Θὰ διοργανώσῃ ἐκδρομὰς, ποὺ θὰ διέπονται ἀπὸ χριστιανικὸ πνεῦμα. Ἐχομε τόσα Μοναστή-

«...Καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκείνον».
(Μαθ. 13, 44)

ρια, τόσα ιστορικά ἐξωκλήσια στὸν τόπον μας, ποὺ μποροῦν κάλλιστα νὰ ἐπισκεφθοῦν, γιὰ νὰ τὰ γνωρίσουν. Στὰ Μοναστήρια νὰ γίνῃ ὀλονυκτία, ὁμιλία, νὰ ἐξηγηθοῦν ὅλα τὰ ἐν τῇ Μονῇ. Εἰς τὰ ἐξωκλήσια θὰ λεχθῇ ἡ ἱστορία τους καὶ ὅ,τι ἄλλο συναφές προξενεῖ πνευματικὴν εὐχαρίστησιν. Ἀνάγκη νὰ ἐπισκεφθοῦν Νοσοκομεῖα, Σανατόρια, γιὰ νὰ ἴδωυν ἀνάγλυφο τὸν πόνο καὶ τὴν δυστυχία, νὰ ὀνομάσουν κατὰ πῶς λέμε στὸ χωριό.

Γιὰ νὰ ἐπιτύχουν ὅμως ὅλα αὐτὰ, χρειάζεται κόπος καὶ φροντίδα, κούρασιν σωματικὴ καὶ πνευματικὴ, μὰ ὑποτίθεται, ὅτι ὁ Ἱερεὺς ἀνεμέτρησε τὶς δυνάμεις του τὶς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς καὶ τὶς βρῆκε ἀκμαῖες, καὶ τότε ἐπροχώρησε εἰς τὴν χειροτονίαν.

Προεβ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΗΛΙΑΣ
(Μαρκόπουλον Ἀττικῆς)

ΟΙ ΚΑΤΑ ΘΕΟΝ ΑΓΑΜΟΙ

Εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἐλέγομεν περὶ τῶν κατὰ κόσμον ἀγάμων νέων, οἱ ὅποιοι γηράσκουν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, χωρὶς νὰ δημιουργήσουν οἰκογένειαν, χωρὶς νὰ αἰσθανθοῦν τὴν χαρὰν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου καὶ τὴν στοργὴν πρὸς τὰ τέκνα. Εἶναι οἱ δυστυχεῖς ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι ἀπὸ ἄγνοιαν ἢ διαστροφὴν ἢ ἀπὸ ἄλλας δυσκολίας, τὰς ὁποίας ἐθεώρουν ἀνυπερβλήτους, παρέμειναν ἔξω τοῦ γάμου, πρὸς ἰδικὴν των καταστροφὴν καὶ πρὸς μεγίστην ζημίαν τῆς κοινωνίας. Τοὺς τοιοῦτους πρέπει κυρίως οἱ ἐφημέριοι νὰ παροτρύνουν μὲ κάθε τρόπον νὰ ἔρχονται εἰς γάμον καὶ νὰ τοὺς διαφωτίζουν, διότι οὕτω προσφέρουν ὑψίστην κοινωνικὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐκτελοῦν μέγιστον χριστιανικὸν καθῆκον.

Ἐπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἔρχονται εἰς γάμον, ἀλλ' ἀφιερώνουν τὴν ζωὴν των ὀλόκληρον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ. Τοιοῦτοι ὀφείλουν νὰ εἶναι οἱ μοναχοί. Τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες, ἢ κατὰ Χριστὸν ἀγαμία, ἀποτελεῖ τὸ ὑψηλότερον, ἀλλὰ καὶ τὸ στενώτερον μονοπάτι τῆς χριστιανικῆς τελειότητος. Τὸν ἀγαμον κατὰ Χριστὸν βίον ὑπέδειξεν ὁ Κύριος ὡς προαιρετικὸν καὶ ἔκτακτον, διὰ τὸν ὅποιον εἶναι προσωρισμένοι ὅσοι ἐκλήθησαν

«Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας...».
(Ματθ. 13, 45)

ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ εὐνοῦχησαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Οἱ λόγοι δὲ τοῦ Κυρίου «οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται» καὶ «ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖται» ἐμφαίνουσιν οὐχὶ μόνον τὴν δυσκολίαν τοῦ τοιούτου βίου, τὸ ἔκτακτον καὶ ἔξαιρετικόν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἰδιαίτερον χάρισμα, τὴν μοναδικὴν κλήσιν καὶ τὴν θεῖαν χάριν πρὸς κατόρθωσιν αὐτοῦ. Εἶναι ὀρισμένα προνομιοῦχα πρὸς τοῦτο ἄτομα, τὰ ὁποῖα διάγουν ἐν τελείᾳ ἀγνοίᾳ καὶ παρθενίᾳ εἰς μίαν ὀλοκληρωτικὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸν Κύριον, εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ἱερὰν ἐπιστήμην, εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν λοιπὴν ἐκκλησιαστικὴν δρασίαν. Τὰ πρόσωπα ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἄγαμον κληρὸν ἢ εἰς τὴν μοναχικὴν ζωὴν ἢ παραμένουν εἰς τὰς τάξεις τῶν λαϊκῶν, ζῶντες ὅμως οὐχὶ ὀλιγώτερον πλησίον τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ ἔργου Του εἰς συγκεκριμένους ομάδας ἢ καὶ ἀτομικῶς εἰς ἰδίους οἴκους. Εἶναι ἀληθές, ὅτι πολλάκις ἐνοθεύθη ὁ ἱερός οὗτος θεσμὸς ἀπὸ ἀναξίους καὶ ὑποκριτάς, ἀλλ' εἶναι ἔξ ἴσου βέβαιον, ὅτι τὸ τάγμα τῶν ἀληθῶν παρθένων δὲν θὰ παύσῃ ποτὲ νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, διότι ἀποτελεῖ τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν τοῦ χριστιανικοῦ ἰδεώδους, τοῦ ὁποίου τύπος καὶ σύμβολον παραμένει αὐτὸς οὗτος ὁ Νομοθέτης καὶ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. Οἱ κατὰ Χριστὸν ἄγαμοι δὲν μένουν τοιοῦτοι ἐκ μισανθρωπίας, ἐκ τοῦ φόβου νὰ ἀναλάβουν τὸν ζυγὸν καὶ τὸ βάρος τῶν οἰκογενειακῶν καθηκόντων, οὔτε διότι ἀρνοῦνται τὴν σημασίαν τῶν ἐγκοσμίων καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἐν τῷ οἰκογενειακῷ περιβάλλοντι ἀπολαύσεων. Ἀπεναντίας, ἔχουν βαθεῖαν συναίσθησιν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐκουσίως ἀποφασίζουσιν νὰ ἀπαρνηθοῦν διὰ σκοποὺς ὑψηλοτέρους, διὰ τέρψεις ἀνωτέρας καὶ δι' ἐπιδιώξεις εὐγενεστέρας. Ζητοῦν νὰ φθάσουν εἰς μεγαλύτερα ὕψη τελειότητος, ἐνούμενοι ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον μὲ τὸν Θεὸν ἤδη ἀπὸ τοῦ παρόντος βίου· καὶ κατόπιν ὅλον τὸν πλοῦτον τῆς ἐξηγιασμένης καρδίας των ἔρχονται νὰ τὸν ἐκχύσουν ὡς ἀπὸ δροσερᾶς καὶ ζωογόνου πηγῆς εἰς τὰς διψασμένας ψυχάς, νὰ ἀναγεννήσουν τὴν ἁμαρτωλὴν κοινωνίαν, νὰ χρησιμεύσουν ὡς μεγάλοι καὶ λαμπροὶ φωστῆρες ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιάς καὶ διεστραμμένης. Γίνονται οἱ πύρινοι ἐργάται τοῦ Εὐαγγελίου μὲ τὸν ζῆλον τῶν Προφητῶν, τὴν παρηρησίαν τῶν Ἀποστόλων, τὴν αὐταπάρνησιν τῶν ἄσκητῶν, τὸν ἥρωϊσμόν τῶν μαρτύρων. Ἀρνοῦνται νὰ περιορισθοῦν εἰς ἰδίαν οἰκογένειαν, διὰ νὰ ἀπλώσουν τὴν ἀγά-

«...Ὁς εὐρῶν ἕνα πολῦτιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἠγόρασεν αὐτόν». (Ματθ. 13, 46)

την και τὸ χριστιανικὸν ἐνδιαφέρον των πρὸς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους θεωροῦν ἀδελφούς των και ὑπὲρ τῶν ὁποῖαν μοχθοῦν και θυσιάζουσι τὰ πάντα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν ὁ Θεὸς τοὺς ἔταξεν. Εἰς τὴν γραμμὴν αὐτὴν εὐρίσκεται ὁ Ἰωάννης και ὁ Παῦλος, ἄλλοι ἀπόστολοι, Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας και Μάρτυρες και τὰ πλήθη τῶν Ὁσίων, ἀσκητῶν και μοναχῶν, ἀνδρῶν και γυναικῶν ὄλων τῶν αἰώνων. Τοιαῦτα ἦσαν τὰ τάγματα τῶν παρθένων τῆς πρώτης Ἐκκλησίας και ὀλόκληρος ἡ στρατιὰ τῶν ὀλοψύχως και ἀπερισπάστως ἀφωσιωμένων εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ και τοῦ πλησίον. Μία τοιαύτη ἀληθὴς κλήσις και κλίσις διὰ τὸν μέγαν σκοπὸν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Θεοῦ, ὅπως τὸ διετύπωσεν ὁ Κύριος — «ἐνεκεν ἔμοῦ και τοῦ Εὐαγγελίου» — εἶναι ἐπαινετὴ και θεία, προσιωνίζουσα ἐργάτας λαμπροῦς, ἀπερισπάστους, μάρτυρας και ὁμολογητὰς τῆς μεγάλης ἰδέας τοῦ Χριστιανισμοῦ, χωρὶς συμβιβασμοῦς και δειλίαν, τὰ μεγάλα ἀναστήματα τῶν ἀφωσιωμένων, τὴν φάλαγγα τῶν ἀγγῶν, τὴν ἀνθοδέσμην τῶν παρθένων, οἵτινες «ἀκολουθοῦσι τὸ ἀρνίον ὅπου ἂν ὑπάγῃ». Ἐκτὸς τῆς χριστιανικῆς ταύτης περιπτώσεως, οὐδεὶς πρέπει νὰ μένῃ μακρὰν τοῦ γάμου, ὅχι μόνον ἐνεκα τῶν μεγάλων κινδύνων, τοὺς ὁποίους διατρέχει, ἀλλὰ και διὰ τὸν μέγαν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον διὰ τοῦ γάμου ὁ Δημιουργὸς ὤρισεν ὅπως ἐπιτελῆται.

Ἀρχιμ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ

ΙΕΡΑΤΙΚΟΝ ΣΥΛΛΕΙΤΟΥΡΓΟΝ

Χάριν τῶν νεωτέρων, ἰδίᾳ, ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν μας Κληρικῶν παραθέτομεν ἐναυθα θεμελιώδη τινὰ στοιχεῖα σχετικὰ πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, ἣτις φρονοῦμεν, ὅτι ἐπιβάλλεται ἵνα τηρῆται ὅταν συλλειτουργοῦν δύο ἢ περισσότεροι Ἱερεῖς.

1. Οἱ συλλειτουργοῦντες Ἱερεῖς ὀφείλουσι νὰ σέβωνται τὴν ἐπικρατοῦσαν τάξιν τῶν πρεσβειῶν, κατὰ τὴν ὁποῖαν μεταξὺ μὲν ἰσοβάθμιον προηγεῖται ὁ ἀρχαιότερος τὴν χειροτονίαν, μεταξὺ δὲ ὀφφικιούχων διαφόρου βαθμοῦ ὁ ἔχων τὸ ἀνώτερον ὀφφίκιον, και μεταξὺ οἰουδήποτε ὀφφικιούχου και μὴ ὀφφικιούχου προηγεῖται ὁ πρῶτος, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀρχαιότητος τῆς χειροτονίας.

«...Πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὁμοίως ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη...».
(Ματθ. 13, 52)

Ὁ Ἀρχιμανδρίτης προηγείται πάντων τῶν λοιπῶν ὀφεικιοῦχων, κατὰ σχετικὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, διὰ τὴν πρὸς τὴν κατὰ Χριστὸν παρθενίαν ὀφειλομένην, προφανῶς, ἰδιαιτέραν τιμὴν.

2. Ὄταν πρόκειται πρὸ τῆς θ. Λειτουργίας «να λάβουν καιρόν», ἴστανται ἅπαντες ἐνώπιον τῆς Ὁραίας Πύλης, κεκλεισμένης, ἔχοντες εἰς τὸ μέσον τὸν πρῶτον τῆ τάξει, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ ὁποίου τάσσονται οἱ λοιποὶ κατὰ τὰ πρεσβεία ὡς ἑξῆς: Πρῶτος δεξιὰ, ὁ δευτέρος τῆ τάξει· πρῶτος ἀριστερὰ, ὁ τρίτος τῆ τάξει· δευτέρος δεξιὰ, ὁ τέταρτος· τρίτος ἀριστερὰ, ὁ πέμπτος κ.ο.κ.

Ὁ Διάκονος, ἐὰν ὑπάρχη, ἴσταται δεξιὰ, ὀλίγον ὀπισθεν, τοῦ πρώτου τῆ τάξει.

Ὁ πρῶτος τῆ τάξει ποιεῖ Εὐλογητὸν καὶ λέγει τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε». Ὁ Διάκονος λέγει τὸ Τρισάγιον κλπ. καὶ ὁ πρῶτος τῆ τάξει τὸ «Ὅτι Σοῦ ἐστιν...» καὶ τὸ α' Τροπάριον «Ἐλέησον ἡμᾶς...». Ὁ δευτέρος λέγει τὸ «Δόξα. Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς...» καὶ ὁ τρίτος τὸ «Καὶ νῦν. Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην...». Τοῦτου δὲ λεγομένου, ἀνοίγεται ἡ Ὁραία Πύλη καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτοῦ πορεύονται κατὰ σειρὰν πρεσβείων καὶ ἀσπάζονται τὰς ἁγίας εἰκόνας τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, τῆς Κυρίας Θεοτόκου, τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ τοῦ Ἁγίου τοῦ Ναοῦ, λέγοντες κατ' ἴδιαν ἕκαστος τὰ δι' ἑκάστην καθιερωμένα Τροπάρια. Μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμὸν τῶν ἁγίων εἰκόνων τάσσονται πάλιν ἐνώπιον τῆς Ὁραίας Πύλης, κατὰ τὴν προειρημένην τάξιν, καὶ ἀσκεπεῖς κλίνουσιν ἅπαντες τὰς κεφαλὰς, τοῦ πρώτου ἀπαγγέλλοντος τὴν Εὐχὴν «Κύριε, ἔξαπόστειλον...», μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ὁ αὐτὸς ποιεῖ καὶ τὴν Ἀπόλυσιν.

Μετὰ τὴν Ἀπόλυσιν στρέφουσιν ἅπαντες πρὸς τὸν Λαὸν καὶ δι' ἑλαφροῦς ὑποκλίσεως ζητοῦσι συγχώρησιν, μετὰ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους ἐσταυρωμένας, μεθ' ὃ εἰσέρχονται κατὰ τὴν σειρὰν τῶν πρεσβείων εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα ἐκ τῶν δύο ἑκατέρωθεν θυρῶν (βορείας καὶ νοτίου) καὶ, ἀσπασθέντες ὁμοίως κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ποιοῦσι μετάνοιαν, ἀπέρχονται ἵνα ἐνδυθοῦν τὰ λειτουργικὰ τῶν ἄμφια. Ἀκολούθως δὲ προσέρχονται, κατὰ τὴν αὐτὴν σειρὰν, εἰς τὸν Νηπιῆρα ἀνὰ εἰς καὶ πλύνουν τὰς χεῖρας, κατὰ τὰ κεκανονισμένα.

3. Ἡ Ἱερὰ Προσκομιδὴ τελεῖται ὑπὸ τοῦ δευτέρου τῆ τάξει, βοηθουμένου ὑπὸ τοῦ Διακόνου, μετὰ δὲ τὴν ἔξαγωγήν

«...Ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά».
(Ματθ. 13, 52)

τῶν μερίδων τῶν ζώντων καὶ τῶν τεθνεώτων ἀφίνονται τὰ Ἅγια ἀκάλυπτα, καὶ προσέρχονται κατὰ σειράν, ἀνὰ εἷς, οἱ λοιποὶ συλλειτουργοὶ καὶ μνημονεύουν ὅσους θέλει ἕκαστος, ἐξάγοντες τὰς κεκανονισμένας μερίδας. Τελευταῖος προσέρχεται ὁ πρῶτος τῇ τάξει, ὅστις μνημονεύει ἐπίσης καὶ καλύπτει τὰ Ἅγια, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Διακόνου, ὅστις μετὰ τὴν Ἀπόλυσιν θυμιᾷ κατὰ τὴν τάξιν. Διακόνου μὴ ὑπάρχοντος, τὸ θυμίαμα τοῦτο γίνεται ὑπὸ τοῦ καλύψαντος τὰ Ἅγια πρώτου τῇ τάξει Ἱερέως.

4. Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ὁρθρου λέγεται ὑπὸ τοῦ πρώτου τῇ τάξει, ὅστις καὶ προσφέρει αὐτὸ πρὸς ἀσπασμὸν κατὰ τὰς Κυριακὰς εἰς τοὺς ἐκκλησιαζομένους.

Ἐπίσης ὑπὸ τοῦ πρώτου τῇ τάξει λέγονται καὶ ὄλαι αἱ Συναπταὶ τοῦ Ὁρθρου, πλὴν τοῦ «Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν Σου...», ὅπερ λέγεται τώρα ὑπὸ τοῦ Διακόνου, ὅστις ἐπίσης ἐκφωνεῖ καὶ τὸ «Τὴν Θεοτόκον καὶ Μητέρα...» πρὸ τῆς Θ' Ὁδῆς τοῦ Κανόνος καί, ταύτης ψαλλομένης, θυμιᾷ τὸν Κλῆρον καὶ τὸν Λαόν.

Διακόνου μὴ ὑπάρχοντος, τὸ θυμίαμα τῆς Θ' Ὁδῆς γίνεται ἀπὸ τὸν τελευταῖον τῇ τάξει συλλειτουργὸν Ἱερέα.

5. Ὅπου συνηθίζεται τὸ θυμίαμα κατὰ τὴν Δοξολογίαν (ὅπερ καὶ τὸ ἐπικρατέστερον), τοῦτο γίνεται ἀπὸ τῆς Ὁραίας Πύλης ὑπὸ τοῦ πρώτου τῇ τάξει, ὅστις ποιεῖ καὶ τὴν Ἀπόλυσιν τοῦ Ὁρθρου μυστικῶς.

Ἐν ᾧ θυμιᾷ ὁ Ἱερεύς, ὁ Διάκονος, ὅταν ὑπάρχη, ἵσταται δεξιὰ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Σολέα. Μετὰ δὲ τὸ θυμίαμα ἀπερχόμενος οὗτος εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα κλίνει ἐνώπιον τοῦ πρώτου τῇ τάξει πρὸ τῆς Ἁγίας Τραπέζης, λέγων τὸ «Καιρὸς τοῦ ποιῆσαι...». Καὶ ἀφ' οὗ λάβει τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἱερέως καὶ ἀσπασθῆ τὴν Ἅγιαν Τράπεζαν καὶ τὴν δεξιάν του, ἐξέρχεται διὰ τῆς βορείας Πύλης καὶ ἵσταται εἰς τὸν Σολέα ἐνώπιον τῆς Ὁραίας Πύλης. Ἐκεῖθεν δέ, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ψαλλομένου τὴν στιγμὴν ἐκείνην Ἀπολυτικίου τοῦ Ὁρθρου, ἐκφωνεῖ τὸ «Εὐλόγησον Δέσποτα».

6. Ὁ πρῶτος τῇ τάξει λέγει τὸ «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία», ἱστάμενος εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ συλλειτουργοὶ Ἱερεῖς ἵστανται εἰς τὰς ἐκατέρωθεν δύο πλαγίας πλευρὰς αὐτῆς κατὰ τὴν προδιαγραφείσαν τάξιν τῶν πρεσβείων.

Ἡ μεγάλη καὶ αἱ δύο μικραὶ Συναπταὶ λέγονται ὑπὸ τοῦ

«Ἐπει ἡ ἀγάπη οὐκ ἐξ με σιωπᾶν περὶ ἡμῶν, διὰ τοῦτο προέλαβον παρακαλεῖν ἡμᾶς, ὅπως συντρέχητε τῇ γνώμῃ τοῦ Θεοῦ».

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

Διακόνου, αἱ δὲ ἔκφωνήσεις τούτων λέγονται ἢ μὲν πρώτη ὑπὸ τοῦ πρώτου Ἱερέως, ἢ δευτέρα ὑπὸ τοῦ δευτέρου καὶ ἢ τρίτη ὑπὸ τοῦ τρίτου. Διακόνου μὴ ὑπάρχοντος, ἢ μὲν μεγάλη Συναπτή μετὰ τῆς ἔκφωνήσεως «Ὅτι πρέπει Σοι...» λέγεται ὑπὸ τοῦ πρώτου, αἱ δὲ δύο μικραὶ μετὰ τῶν ἔκφωνήσεων «Ὅτι Σὸν τὸ κράτος...» καὶ «Ὅτι ἀγαθός...» λέγονται ὑπὸ τοῦ δευτέρου ἢ μία καὶ ὑπὸ τοῦ τρίτου ἢ ἄλλη.

Αἱ μυστικαὶ εὐχαὶ τῶν τριῶν Ἀντιφώνων, ὅπως καὶ ὅλαι αἱ ἐφεξῆς εὐχαὶ τῆς θείας Λειτουργίας, ἀπιγγέλλονται ὑπὸ τοῦ πρώτου τῆ τάξει εἰς ἐπήκοον τῶν συλλειτουργῶν του.

7. Ψαλλομένου τοῦ τρίτου Ἀντιφώνου εἰσοδεύουσι πάντες κατὰ τὴν σειρὰν τῶν πρεσβείων, προηγουμένου τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, τὸ ὁποῖον κρατεῖ ὁ Διάκονος, τούτου δὲ μὴ ὑπάρχοντος, ὁ νεώτερος ἐκ τῶν συλλειτουργῶν Ἱερέων.

Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Ἀντιφώνου καὶ τὴν εὐλόγησιν τῆς Εἰσόδου ὑπὸ τοῦ πρώτου τῆ τάξει, ὅστις μόνος ἀσπάζεται τὸ Εὐαγγέλιον, προσφερόμενον εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος τοῦτο Διακόνου—ὅταν δὲν ὑπάρχη Διάκονος δὲν προσφέρεται τὸ Εὐαγγέλιον πρὸς ἀσπασμὸν ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος αὐτὸ Ἱερέως—, ψάλλεται ὑφ' ὅλων τῶν Εἰσοδικῶν, εἰς τὸ τέλος τοῦ ὁποίου εἰσέρχονται εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα, κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, προπορευομένου τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὅταν ὑπάρχη Διάκονος, εἰσέρχεται ὀλίγον ἐνωρίτερον καὶ λαβὼν τὸ θυμιατήριον θυμιᾷ τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα Ἱερεῖς, μεθ' ὃ παραδίδει τοῦτο εἰς τὸν πρῶτον, τοῦ ὁποίου ἀσπάζεται τὴν χεῖρα, οὗτος δὲ θυμιᾷ κύκλῳ τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς καὶ τὴν Ἱ. Προθέσιν, ψάλλον μετὰ τῶν ἄλλων συλλειτουργῶν τὸ Ἀπολυτικίον τῆς ἑορτῆς. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τούτου, ἐξέρχεται εἰς τὴν Ὠραίαν Πύλιν, ἐν ᾧ οἱ ψάλλται τὸ ἐπαναλαμβάνουσι, καὶ θυμιᾷ τὸν Δεσποτικὸν Θρόνον, τὰς Ἁγίας Εἰκόνας καὶ τὸ ἐκκλησίασμα, ἐπιστρέφων δὲ θυμιᾷ ἐνώπιον τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς, καὶ τῆς Ἱ. Προθέσεως καὶ ἀκολουθῶς τοὺς συλλειτουργοὺς αὐτοῦ καὶ πάντας τοὺς ἐν τῷ Ἱ. Βήματι, κατὰ τὴν τάξιν.

8. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Τυπικοῦ ὀριζομένων ἐκάστοτε Τροπαρίων καὶ τοῦ Ἀπολυτικίου τοῦ Ἁγίου τοῦ Ναοῦ (τοῦτο παραλείπεται μόνον κατὰ τὰς δεσποτικὰς ἑορτάς), τὰ ὁποῖα ψάλλουσι οἱ ψάλλται ἐναλλάξ, οἱ συλλειτουργοῦντες Ἱερεῖς,

«Ὅθεν πρέπει ὑμῖν συντρέχειν τῇ τοῦ ἐπισκόπου γνώμῃ, ὅπερ καὶ ποιεῖτε».
(Ἱγνάτιος Ἀντιοχείας)

ιστάμενοι πάντοτε κύκλω τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ὡς ἀνωτέρω, ψάλλουν τὸ διατεταγμένον Κοντάκιον τῆς ἐποχῆς.

Ὅταν τελῆται Μνημόσυνον οἱ Ἱερεῖς ψάλλουν ἀπὸ τοῦ Βήματος τὸ «Μνήσθητι Κύριε...» πρὸ τοῦ Ἀπολυτικίου τοῦ Ἁγίου τοῦ Ναοῦ, κατὰ τὴν τυπικὴν διάταξιν, καὶ μετὰ τὸ Ἀπολυτικίον τοῦ Ἁγίου τοῦ Ναοῦ, ὅπερ ψάλλεται ὑπὸ τῶν ψαλτῶν, οἱ Ἱερεῖς πάλιν ψάλλουν τὸ Κοντάκιον τῆς ἐποχῆς.

9. Ἡ πρὸ τοῦ Τρισαγίου ἐκφώνησις «Ὅτι ἅγιος εἶ...» λέγεται ὑπὸ τοῦ πρώτου τῆ τάξει, ὅστις καὶ ἀναγινώσκει, ὡς προείπομεν, τὴν σχετικὴν Εὐχὴν.

Τὸ τρίτον καὶ τὸ πέμπτον «Ἅγιος ὁ Θεός...» ψάλλεται ὑπὸ τῶν Ἱερέων ἐντὸς τοῦ Βήματος, τὰ δὲ λοιπὰ ὑπὸ τῶν ψαλτῶν. Εἰς δὲ τὸν Πολυχρονισμόν τοῦ Βασιλέως ἐξέροχεται εἰς τὴν Ὁραϊάν Πύλῃν, βλέπων πρὸς δυσμὰς, ὁ πρῶτος τῆ τάξει μετὰ τοῦ Διακόνου, ἵσταμένου δεξιὰ του ἐπὶ τοῦ Σολέα.

10. Διακόνου μὴ ὑπάρχοντος, τὸ «Πρόσχωμεν» τοῦ Ἀποστόλου καὶ τὸ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ (ὅσον τὸ δυνατὸν σύντομον καὶ ἀθύρῳβον πάντοτε) θυμίαμα ἀπὸ τῆς Ὁραϊᾶς Πύλης γίνεται ὑπὸ τοῦ νεωτέρου ἐκ τῶν Ἱερέων, ὅστις καὶ ἀναγινώσκει εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τὸ Εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς Ὁραϊᾶς Πύλης.

Ὁ πρῶτος τῆ τάξει εὐλογεῖ ἀπὸ τῆς Ὁραϊᾶς Πύλης τὸν ἀναγνώστην τοῦ Ἀποστόλου καὶ λέγει τὰ πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου «Σοφία. Ὁρθοί. Ἀκούσωμεν τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου. Εἰρήνη πᾶσι», καὶ εὐλογεῖ, ὅταν πρόκειται νὰ εἴπῃ τὸ Εὐαγγέλιον ὁ Διάκονος. Τὸ ἴδιον εἶναι ὀρθὸν νὰ γίνεται καὶ μὴ ὑπάρχοντος Διακόνου, ὁπότε τὸ Εὐαγγέλιον ἀναγινώσκειται ἀπὸ τὸν νεώτερον Ἱερέα.

Ὁ πρῶτος Ἱερεὺς εὐλογῶν τὸν Διάκονον καὶ τὸν λαόν, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἱ. Εὐαγγελίου, καὶ παραλαμβάνων τοῦτο ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Διακόνου — ἐπιβάλλεται νὰ κατέροχεται μίαν βαθμίδα τὴν στιγμὴν ταύτην — τὸ ἀσπάζεται καὶ τὸ ἀποθέτει ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης. Τοῦτο δὲν γίνεται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ Διάκονος.

11. Ἡ ἐκφώνησις «Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους Σου...» λέγεται ὑπὸ τοῦ πρώτου, ὅστις καὶ ἀπαγγέλλει, εἰς ἐπήκοον τῶν συλλειτουργῶν του, τὴν εὐχὴν «Οὐδεὶς ἄξιος...», μετὰ τὴν συμπλήρωσιν δὲ ταύτης λέγει τὸ «Οἱ τὰ Χειροῦβειμ...» ἅπαξ, τὸ ὁποῖον ἐπαναλαμβάνεται ἀπὸ τὸν δεῦτερον καὶ ἀπὸ τὸν τρίτον. Ὅταν

«Τὸ γὰρ ἀξιονόμαστον ἡμῶν πρεσβυτέριον, τοῦ Θεοῦ ἄξιον, οὕτως συνήρμοσταί τῳ ἐπισκόπῳ, ὡς χορδαὶ κιθάρα».

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

παρίσταται Διάκονος, οἱ Ἱερεῖς λέγουν μόνον μέχρι τοῦ «...ἀπο-
θώμεθα μέριμναν» καὶ ὁ Διάκονος συμπληρῶνει τὸ «Ὡς τὸν
Βασιλέα...» μέχρι τέλους.

Ψαλλομένου τοῦ Χερουβικοῦ ὕμνου, τὸ θυμίαμα γίνεται
κατὰ τὴν ἰδίαν τάξιν, ὅπως καὶ μετὰ τὴν Μικρὰν Εἴσοδον, ἀπὸ
τὸν πρῶτον Ἱερέα, ὅστις πρῶτος λαμβάνει συγχώρησιν παρὰ τοῦ
λαοῦ μετὰ τοῦ Διακόνου, καὶ ἀφ' οὗ ἀσπασθῆ τὴν Ἀγίαν Τρά-
πεζαν, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ποιεῖ μετάνοιαν, προχωρεῖ πρὸς τὴν
Ἱ. Πρόθεσιν, ὅπου ἀσπάζεται σταυροειδῶς τὸν Ἀέρα, ὅστις
καλύπτει τὰ Τίμια Δῶρα.

Τὸ ἴδιον πράττουν, μὲ τὴν σειρὰν τῶν πρεσβείων, καὶ οἱ
λοιποὶ Ἱερεῖς, ἀνὰ δύο.

12. Ὁ πρῶτος τοποθετεῖ τὸν Ἀέρα ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ
Διακόνου, καὶ παραδίδει εἰς αὐτὸν τὸ ἅγιον Δισκάριον, ἐν ᾧ
ἐκεῖνος ἀσπάζεται αὐτὸ πρῶτον καὶ τὴν δεξιάν τοῦ Ἱερέως ἐπι-
τα. Αὐτὸς δὲ λαμβάνει δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τοῦ ἁγίου
Ποτήριον. Ὁ δεύτερος λαμβάνει εἰς τὴν δεξιάν του τὸν Τίμιον
Σταυρόν, ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος τὴν ἱερὰν Λόγχην, καὶ τὴν
ἱερὰν Λαβίδα, ἄλλος τὸν ἱερὸν Σπόγγον κ.ο.κ. Καὶ ἐξέροχονται
κατὰ τὴν τάξιν τῶν πρεσβείων, προπορευομένου τοῦ Διακόνου
μὲ τὸ ἅγιον Δισκάριον. Διακόνου μὴ ὑπάρχοντος, τὸν Ἀέρα
ἀναλαμβάνει ὁ νεώτερος τῶν Ἱερέων καὶ τὸν τοποθετεῖ ὁ ἴδιος
ἐπὶ τῶν ὤμων του, ἀκολούθως δὲ ἀναλαμβάνει καὶ τὸ Ἱερὸν Δι-
σκάριον καὶ τοῦτο κρατῶν προπορεύεται εἰς τὴν θέσιν τοῦ Δια-
κόνου, ἐκφωνῶν τὸ «Πάντων ἡμῶν...».

Ὅπου δὲν ἔχει καταργηθῆ τὸ «μνημόνευμα» ἐπὶ τῶν Τι-
μίων Δώρων, τοῦτο γίνεται ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος τὸ Ἅγιον Πο-
τήριον πρῶτου Ἱερέως, ὁ ὁποῖος—ὅπου τοῦτο ἔχει καταργηθῆ
—ἐπαναλαμβάνει τὸ «Πάντων ἡμῶν...» ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ
Σολέα ἢ ἀπὸ τῆς Ὁραίας Πύλης, ἐστραμμένως πάντοτε πρὸς τὸν
λαόν. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ λοιποὶ συλλειτουργοὶ τάσσονται δεξιὰ
καὶ ἀριστερὰ τοῦ πρῶτου, κατὰ τὴν τάξιν τῶν πρεσβείων των,
καὶ ἀκολουθοῦν τοῦτον, κατὰ σειρὰν, διὰ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ
Ἅγιον Βῆμα.

13. Μετὰ τὴν Μεγάλην ταύτην Εἴσοδον ὁ πρῶτος τῆ τάξει
λέγει τὸ πρὸς τὸν Διάκονον «Μνήσθητί μου ἀδελφέ...» κτλ.
μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ὁποίων ὁ Διάκονος ἀσπάζεται τὴν
δεξιάν του καὶ ἐξέροχεται διὰ τῆς βορείας Πύλης εἰς τὸν Σολέαν,

«Διὰ τοῦτο ἐν τῇ δημοσίᾳ ἡμῶν καὶ συμφώνῳ ἀγάπῃ Ἰησοῦς Χριστὸς
ἔδεται.»
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

ἀπὸ οὗ λέγει τὴν Συναπτὴν «Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν...». Ἐν τῷ μεταξύ ἀναγινώσκειται ἡ εὐχὴ τῆς Προθέσεως «Κύριε ὁ Θεός...», τὸ τέλος τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἐκφώνησις «Διὰ τῶν οἰκτιρωῶν...». Ταῦτα λέγει ὁ πρῶτος ἐκ τῶν Ἱερέων.

Διακόνου μὴ ὑπάρχοντος, δὲν λέγονται τὰ «Μνήσθητί μου ἀδελφέ...» κλπ. ἡ δὲ Συναπτὴ λέγεται συνήθως ὑπὸ ἐνὸς ἐκ τῶν νεωτέρων Ἱερέων, ὅστις πρέπει νὰ λέγῃ καὶ τὴν ἐκφώνησιν «Διὰ τῶν οἰκτιρωῶν», διότι εἶναι ἀηθες νὰ λέγονται ὑπὸ ἄλλου Ἱερέως αἱ ἐκφωνήσεις, ὅταν χρεὴ Διακόνου τελῇ Ἱερεὺς.

Μεθ' οὗ ὁ πρῶτος εὐλογεῖ τὸν λαὸν μετὰ τὸ «Εἰρήνη πᾶσι», ὁ ἴδιος δὲ λέγει καὶ τὸ «Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους...», εἰάν δὲν ὑπάρχῃ Διάκονος.

14. Ὁ μεταξὺ τῶν συλλειτουργῶν ἀσπασμὸς γίνεται κατὰ τὴν ἐξῆς τάξιν: Ὁ προεξάρχων Ἱερεὺς ἀσπάζεται τὰ ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης κεκαλυμμένα Τίμια Δῶρα καὶ τὸ Ἱερὸν Ἀντιμῆνσιον καὶ, κατερχόμενος τῆς κρηπίδος τῆς Ἀγ. Τραπέζης, ἵσταται ἐνώπιον αὐτῆς, ἐν ᾧ οἱ συλλειτουργοὶ τοῦ ὅλοι, κατὰ τὴν σειρὰν τῶν πρεσβείων, προσέρχονται ἐξ ἀριστερῶν, ἀσπάζονται καὶ αὐτοί, ἀνὰ εἷς, τὰ Τίμια Δῶρα καὶ τὸ Ἱ. Ἀντιμῆνσιον καὶ ἔπειτα στρέφουν πρὸς αὐτόν. Εἷς ἕκαστος ἐξ αὐτῶν λαμβάνει διὰ τῆς δεξιᾶς τοῦ τὴν δεξιὰν τοῦ προεξάρχοντος, ἀμφοτέροι δὲ ἀσπάζονται ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τοὺς ὄμους, πρῶτον τὸν δεξιὸν καὶ ἔπειτα τὸν ἀριστερόν, καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐκατέρου.

Ὁ πρῶτος ἀνταλλάξας (ὁ δεύτερος τῇ τάξει) μετὰ τοῦ προεξάρχοντος τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἵσταται δεξιὰ τούτου καὶ προσέρχεται ὁ δεύτερος, ὅστις ἀφ' οὗ ἀνταλλάξῃ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τὸν ἀσπασμὸν μετὰ τοῦ προεξάρχοντος, προχωρεῖ πρὸς τὸν δεξιὰ τούτου ἱστάμενον δεύτερον τῇ τάξει καὶ ἀνταλλάσσει μετ' αὐτοῦ, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, τὸν ἀσπασμὸν, μεθ' οὗ ἵσταται δεξιὰ τούτου. Ἐπειτα ἔρχεται ὁ μετ' αὐτὸν κατὰ τὰ πρεσβεῖα ἐπόμενος, ὅστις ἀνταλλάσσει τὸν ἀσπασμὸν μετὰ τοῦ προεξάρχοντος καὶ τῶν δύο ἄλλων δεξιὰ τούτου ἱσταμένων καὶ ἵσταται καὶ αὐτὸς δεξιὰ κ. ο. κ.

Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἀσπασμοῦ ἐπανερχονται ἅπαντες ἀθροῦβως εἰς τὰς περὶ τὴν Ἁγίαν Τραπέζαν θέσεις των.

15. Διακόνου μὴ ὑπάρχοντος, τὸ ὀρθότερον εἶναι τὸ «Τὰς θύρας...» καὶ τὰ μετὰ τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως «Στῶμεν κα-

«Χρήσιμον οὖν ἐστὶν ὁμᾶς ἐν ἀμώμφῳ ἐνότητι εἶναι, ἵνα καὶ Θεοῦ πάντοτε μετέχητε».
(Ἱγνάτιος Ἀντιοχείας)

λῶς,...» κλπ. λέγονται ὑπὸ τοῦ πρώτου τῆ τάξει Ἱερέως, ριπίζοντος τὰ Ἅγια. Ὁ ἴδιος δέ, στρεφόμενος πρὸς τὸν λαόν, λέγει ἀπὸ τῆς Ὁραίας Πύλης καὶ τὸ «Ἄνω σχῶμεν» κλπ. καὶ εὐλογεῖ, τῶν λοιπῶν συλλειτουργῶν ἀκινήτων ἱσταμένων εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς Ἁγ. Τραπέζης θέσεις των. Εἰς τὸ «Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ» ὑποκλίνεται, ἐνώπιον τῆς εἰκόνας τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἀναγινώσκει τὴν εὐχὴν «Ἄξιον καὶ δίκαιον...».

16. Ἐκ τῶν ἐκφωνήσεων τῆς εὐχῆς ταύτης μόνον τὸ «Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον...» λέγεται ὑπὸ τοῦ δευτέρου τῆ τάξει Ἱερέως, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ὑπὸ τοῦ πρώτου, ὅστις καὶ εὐλογεῖ τὰ Ἅγια εἰς τὸ «Καὶ ποίησον...», τῶν λοιπῶν ἐπιλεγόντων τὸ «Ἀμήν» εἰς τὸ τέλος ἐκάστης εὐλογίας.

Τὸ ἄν πρέπει νὰ γονυπετῆ ὁ λειτουργὸς ἐνώπιον τῆς Ἁγ. Τραπέζης εἰς τὸ «Σὲ ὑμνοῦμεν...» ἢ ὄχι, ἐφ' ὅσον περὶ αὐτοῦ διίστανται αἱ γνώμαι, ὀρθὸν εἶναι νὰ λυθῆ κατὰ τὰς ὁδηγίας τῶν ἐκασταχοῦ Ἀρχιερέων, πρὸς τὰς ὁποίας ὀφείλουν οἱ Ἱερεῖς νὰ συμμορφῶνται ἀπαρεγκλίτως, ὥστε τοῦλάχιστον κατ' ἐπαρχίας νὰ τηρῆται μία ὁμοιόμορφος τάξις.

Ὅπου ὁμως ἐπικρατεῖ ἡ γονυκλισία, ὁ προσεξάρχων Ἱερεὺς πρέπει νὰ ἐγείρεται, προκειμένου νὰ εὐλογήσῃ τὰ Ἅγια, καὶ μόνον μετὰ τὴν τρίτην εὐλογίαν νὰ γονυπετῆ πάλιν μέχρι τοῦ «Ἐξαιρέτως...» τὸ ὁποῖον λέγει ὀρθίως καὶ θυμῶν τὰ Ἅγια μόνον.

17. Τὸ μετὰ τὸ πέρας τοῦ «Ἄξιον ἔστιν» μνημόσυνον τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως «Ἐν πρώτοις μνήσθητι...» λέγεται, προσεξάρχωντος τοῦ πρώτου, ὑπὸ πάντων ἐν χορῷ, τὰ δὲ μετὰ τὸ μνημόσυνον τοῦτο «Καὶ δὸς ἡμῖν...» κλπ., καθὼς καὶ ἡ εὐλογία τοῦ λαοῦ εἰς τὸ «Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη...», ἀνήκουν εἰς τὸν πρῶτον τῆ τάξει.

18. Ἡ μετὰ τὴν εὐλογίαν ταύτην Συναπτὴ «Πάντων τῶν ἁγίων μνημομεύσαντες...» ἂν δὲν ὑπάρχῃ Διάκονος λέγεται ὑπὸ ἑνὸς ἐκ τῶν νεωτέρων συλλειτουργῶν Ἱερέων μετὰ καὶ τοῦ «Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς...», τὸ δὲ εἰς τὸ τέλος τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς «Ὅτι σοῦ ἔστιν...» δύναται νὰ λεχθῆ ὑπὸ τοῦ τρίτου τῆ τάξει. Τὸ «Ἐιρήνη πᾶσι» ὁμοῦ μετὰ τῆς εὐλογίας ἀνήκει πάλιν εἰς τὸν πρῶτον, ὅστις λέγει ἐν συνεχείᾳ καὶ τὸ «Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν...», ἂν δὲν ὑπάρχῃ Διάκονος. Ἄν οἱ συλλειτουργοῦντες εἶναι μόνον

«Δεῖ δὲ καὶ τοὺς διακόνους ὄντας μυστηρίων Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ πάντα τρόπον πᾶσιν ἀρέσκειν».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

τρεις, τότε καλλίτερον είναι να εἴπη και τὸ «Ὅτι Σοῦ ἐστιν...» ὁ πρῶτος

19. Ἡ ἐκφώνησις «Χάριτι και φιλανθρωπία...» λέγεται ὑπὸ τοῦ τετάρτου τῆ τάξει, ἂν ὁ τρίτος εἴπε τὸ «Ὅτι Σοῦ ἐστιν...». Τὸ δὲ «Τὰ Ἅγια τοῖς ἁγίοις» ἐκφωνεῖται ὑπὸ τοῦ πρώτου, ὅστις λέγει και τὸ πρὸ τούτου «Πρόσχωμεν», ἂν δὲν ὑπάρχη Διάκονος.

20. Ὁ μελισμὸς τοῦ Ἁγίου Ἄρτου, ἢ πλήρωσις τοῦ Ποτηρίου, και ἡ εὐλογία τοῦ Ζέοντος ἀνήκουσιν εἰς τὸν πρῶτον, ὅστις και ὀρίπτει τὸ Ζέον εἰς τὸ ἅγιον Ποτήριο, ἂν δὲν ὑπάρχη Διάκονος. Αἱ δὲ εὐχαὶ τῆς θ. Μεταλήψεως ἀναγινώσκονται ὑπὸ τοῦ Διακόνου, εἰς ἐπήκουον πάντων τῶν συλλειτουργούντων, αἰτινες και συμπροσεύχονται κατ' ἰδίαν Διακόνου δὲ μὴ ὑπάρχοντος, αἱ εὐχαὶ αὐταὶ ἀναγινώσκονται ὑπὸ τοῦ πρώτου.

21. Κατὰ τὴν μετάληψιν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ὁ πρῶτος τῆ τάξει, ἅφ' οὗ αἰτήσῃ και λάβῃ συγχώρησιν παρὰ τῶν συλλειτουργῶν του και τῶν ἐν τῷ Ἁγ. Βήματι λοιπῶν παρευρισκομένων Κληρικῶν, μεταλαμβάνει πρῶτον τοῦ Τιμίου Σώματος και εἶτα τοῦ τιμίου Αἵματος, ἐπιλέγων ὅσα ἀναγράφει τὸ «Ἱερατικόν». Μετ' αὐτὸν δὲ πράττουσι τὸ αὐτὸ και οἱ λοιποὶ κατὰ τὴν σειράν τῶν πρεσβείων των.

Ὁ νεώτερος ἐκ τῶν Ἱερέων, ἅφ' οὗ μεταλάβῃ τοῦ Τιμίου Σώματος, μεταδίδει τοῦτο και εἰς τὸν Διάκονον, κατὰ τὴν ἐν τῷ «Ἱερατικῷ» σημειουμένην τάξιν, και ἀκολούθως κοινωνεῖ τοῦ Τιμίου Αἵματος και μεταδίδει τοῦτο και εἰς τὸν Διάκονον, ὅστις ὀρίπτει ἐντὸς τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου τὸ ἐν τῷ Δισκαρίῳ ὑπόλοιπον τοῦ Ἁγ. Ἄρτου και τὰς «μερίδας» και ἀποσπογγίζει μετ' εὐλαβείας τὸ ἱερὸν Ἀντιμήσιον και τὸ ἅγ. Δισκάριον. Διακόνου δὲ μὴ ὑπάρχοντος, τὰ καθήκοντα ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὸν νεώτερον ἐκ τῶν Ἱερέων, ὅστις και λέγει τὸ «Μετὰ φόβου...» ἀντὶ τοῦ Διακόνου, μεθ' ὃ ὁ πρῶτος εὐλογεῖ τὸν λαόν, λέγων τὸ «Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν Σου...». Ὁ πρῶτος ἐπίσης θυμιᾷ τὰ ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης Ἅγια, λέγων τὸ «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν» και αἶζων τὸ πλήρες ἅγ. Ποτήριο, κάτωθεν τοῦ ὁποίου κρατεῖ και τὸ κενὸν ἅγ. Δισκάριον μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ καλυμ-

«Ὅμοίως πάντες ἐντρεπέσθωσαν τοὺς διακόνους ὡς ἐντολὴν Ἰησοῦ Χριστοῦ, και τὸν ἐπίσκοπον ὡς Ἰησοῦν Χριστόν, ὄντα Ἰῶν τοῦ Πατρὸς, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους ὡς συνέδριον Θεοῦ, και ὡς σύνδεσμον ἀποστόλων».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

μάτων, παρουσιάζει ταῦτα πρὸς τὸν λαὸν ὑψωμένα λέγων τὸ «Πάντοτε νῦν καὶ αἰεί...».

22. Ἡ ὀπισθάμβωνος Εὐχή λέγεται ὑπὸ τοῦ πρώτου, ὅστις καὶ λέγει ἐνώπιον τῶν ἐπὶ τῆς Προθέσεως Ἀρχράντων Μυστηρίων τὴν εὐχὴν τῆς συστολῆς «Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου...», ἐν ᾧ ὑπὸ τῶν ψαλτῶν ψάλλεται τὸ «Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου...».

23. Ἡ Ἀπόλυσις ἐπίσης καὶ τὸ «Δι' εὐχῶν...» λέγονται ὑπὸ τοῦ πρώτου, ἡ δὲ συστολή (κατάλυσις) τῶν Ἀγίων γίνεται ὑπὸ τοῦ Διακόνου, ἢ, τοῦτου μὴ ὑπάρχοντος, ὑπὸ τοῦ νεωτέρου ἐκ τῶν Ἱερέων, ἐν ᾧ ὁ πρῶτος τῇ τάξει διανέμει εἰς τοὺς πιστοὺς τὸ Ἀντίδωρον.

24. Ὅταν συλλειτουργοῦν δύο μόνον Ἱερεῖς καὶ πάλιν ἰσχύει ἡ αὐτὴ τάξις ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέρος τοῦ πρώτου τῇ τάξει, ὅστις καὶ εὐλογεῖ πάντοτε, αὐτὸς δὲ λέγει τότε καὶ τὴν τρίτην (μικρὰν) Συναπτὴν ἐν ἀρχῇ τῆς θ. Λειτουργίας μετὰ τῆς ἐκφωνήσεως «Ὅτι ἀγαθός...».

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐνώπιον τῆς Ἀγ. Τραπέζης ἴσταται ὁ πρῶτος, ἐν ᾧ ὁ δεύτερος ἴσταται εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν αὐτῆς.

25. Τὸ νὰ παραχωρῶνται ὑπὸ τοῦ πρώτου τῇ τάξει εἰς τοὺς λοιποὺς συλλειτουργοὺς μέρη ἀνήκοντα εἰς αὐτὸν καὶ διὰ καὶ ἡ εὐλογία, δὲν εἶναι ἐκδήλωσις εὐγενείας ἢ ταπεινοφροσύνης, ἀλλ' αὐθαιρεσία εἰς βάρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, ἡ ὁποία ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει δύνανται νὰ παραβαίνονται.

Πρωτ. ΕΜΜ. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ

Ἀφοῦ πάλιν ἀνεγνώσαμεν εἰς τὸν ἀγαπητόν μας «Ἐφημέριον» «τὴν θέσιν τῆς πρεσβυτέρας ὡς συζύγου καὶ μητρός», νομίζω, ὅτι δύναται αὕτη—τῇ βοηθείᾳ πάντοτε τοῦ Παντοδυνάμου—νὰ γίνῃ ἱεροπόστολος, τόσον μέσα στὸ βασιλεῖόν της—τὸ σπιτικό της—ὅσον καὶ στὴν κοινωνία. Διὰ τὴν δρᾶσίν της αὐτὴν εἶναι βέβαια ἀπαραίτητοι ὠρισμένοι προϋποθέσεις: γραμματικὴ μόρφωσις, κοινωνικὴ πείρα κλπ. Δόξα τῷ Θεῷ ὅμως καθημερινῶς δίδονται εὐκαιρίαι ἀνεξαιρέτως εἰς ὅλους μας γιὰ μιὰ τέτοια δρᾶσιν.

Ἐν πρώτοις, ὅταν ἡ πρεσβυτέρα, ὡς χαρακτηρῆ, εἶναι τύπος

«Χωρὶς τούτων Ἐκκλησία οὐ καλεῖται».

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

καὶ ὑπογραμμὸς στὸ σπίτι της—χωρὶς νὰ παύη νὰ εἶναι ἄνθρωπος μὲ τὶς ἀδυναμίες του—ὅταν αὐτὴ μὲ τὴν ἠθικὴν της ὑπόστασιν, ἥτις θὰ βασίζεται εἰς τὴν χριστιανικὴν κοσμοθεωρίαν καὶ βιοθεωρίαν, δίδει τὸ εἶναι της εἰς τὸν ἱερόν τῆς συζυγικῆς ἐστίας βωμόν, ἐργαζομένη καὶ ἀγωνιζομένη διὰ τὴν πρόοδον εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν ὅλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας της, δὲν μπορεῖ παρὰ ἱεραποστολικὸν ἔργον νὰ ἐπιτελῇ, τὸ ὁποῖον ἡμέρα τῇ ἡμέρα θὰ αὐξάνη «ὁ αὐξάνων Θεός». Εἰς τὸ στάδιον τοῦτο τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως ἡμπορεῖ νὰ ἐργασθῇ κάθε συνειδητὴ πρεσβυτέρα, ὅσον κι' ἂν ὕστερῃ εἰς γραμματικὴν μόρφωσιν. Ἡ ἐπιτυχία της θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὸν σύνδεσμόν της μὲ τὸν Χριστὸν διὰ τῶν μέσων τῆς «χάριτος», τὰ ὁποῖα πλουσίως παρέχει εἰς τοὺς πιστοὺς ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία. Ὅταν ὁ σύνδεσμος αὐτὸς εἶναι δυνατός, θὰ δημιουργήσῃ τὴν «κατ' οἶκον ἐκκλησίαν», τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην πού θὰ χαίρεται καὶ θὰ τιμᾷ ἢ κοινωνία τέτοια δὲ πρέπει νὰ εἶναι ἡ οἰκογένεια κάθε λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου. Ἐὰν εἰς τὴν κοσμικὴν οἰκογένειαν βᾶσις τῆς οἰκογενειακῆς εὐτυχίας εἶναι ἡ γυναῖκα, πολὺ περισσότερον εἰς τὴν ἱερατικὴν. Στοιλισμένη μὲ τὶς ἀρμόζουσες πρὸς τὴν φύσιν της ἀρετὲς—ἀγάπην, πίστιν, ὑπομονήν, πραότητα, σωφροσύνην κλπ.—θ' ἀποβαίνει ὁ παρήγορος ἄγγελος τῆς οἰκογενείας της, ἔχουσα ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς της τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ «τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ». Ἔτσι θὰ μοιάξῃ μὲ τὸν καλὸν καπετάνιον, ὁ ὁποῖος, ὄχι μόνον μὲ γαληνιῶσαν θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ μὲ φουρτουνιασμένην, μὲ τὸ σταθερὸ χέρι του ὀδηγεῖ τὸ πλοῖον του εἰς ἀσφαλῆ λιμένα.

Πολλὰ δύναται νὰ κατορθώσῃ, ὅταν στὸ σπίτι της γίνονται ὅλα «κατὰ τάξιν καὶ εὐσημῶνως». Ἡ κάθε ἡμέρα θὰ ἀγιάζεται ἀπὸ πρωίας ἕως ἐσπέρας. Εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία, μπροστὰ στὸν Σταυρωμένο Λυτρωτὴ καὶ κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς τρομέμενης κανδήλας, θὰ δέεται γιὰ τὸ βρέφος της, πού τὴν ἱερὰν αὐτὴν στιγμήν τῆς προσευχῆς τὸ κρατᾷ στὴν ἀγκαλιά της, σὰν νὰ θέλῃ ἐν καιρῷ νὰ τὸ προσφέρῃ στὴν ὑπηρεσία Του. Ἡ ἴδια θὰ καθορίσῃ τὴν καθημερινὴν κοινὴν μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀναλόγως θὰ ὠφεληθῇ κάθε μέλος τῆς οἰκογενείας. Θὰ θρέψῃ τὰ παιδιὰ της μὲ «τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα» τῆς πίστεώς μας, ὥστε νὰ τὰ καμαρώσῃ μιὰ μέρα ἐργαζόμενα πρὸς δόξαν Θεοῦ. Ἐπίσης θὰ τὰ συνηθίσῃ εἰς τὸν τακτικὸν καθ' ἑκά-

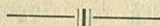
«Μηδεὶς πλανᾶσθω ἐὰν μή τις ἢ ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου, ὑπερεταί
τοῦ ἄρτου τοῦ Θεοῦ».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

Μεγάλη λοιπόν ιεραποστολική δρασί ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ χριστιανὴ πρεσβυτέρα ἐκεῖ, ποὺ τὴν ἔταξε ὁ Θεός, νὰ ὁμορφαίνῃ τὴν ζωὴν ὧσων τὴν περιστοιχίζουσιν. Τὸ θέμα ὅμως εἶναι ἀνεξάντλητον, γιατί ἄπειρες εἶναι οἱ λεπτομέρειες τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

Ἡ ἀδύνατη πένα μου αὐτὰ κατώρθωσε ἐν περιλήψει νὰ ἐκθέσῃ. Δὲν θὰ ἦταν ἄσκοπος καὶ ἡ ἔρευνα τῆς ἄλλης πλευρᾶς τοῦ θέματος: «ἡ πρεσβυτέρα ὡς κοινωνικὸς ιεραπόστολος». Ἐπ' αὐτοῦ ὅμως προσεχῶς.

Τριobάσαλος Μήλου

ΚΑΛΛ. ΕΜΜ. ΚΕΝΤΡΩΤΑ
Πρεσβυτέρα

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

«Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν».
(Ματθ. 3, 2, 4, 17)

Καὶ τὴν Κυριακὴν πρὸ τῶν Φώτων καὶ τὴν μετὰ τὰ Φῶτα Κυριακὴν αἱ ἀναγνωσθεῖσαι εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν περικοπαί μᾶς ἐδίδαξαν, ἴθι τόσον ὁ Πρόδρομος τοῦ Κυρίου, ὧσων καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, συνώπισαν τὸ κήρυγμα τῶν εἰς τὰς ὀλίγας αὐτὰς λέξεις: «Μετανοεῖτε· ἤγγικε ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν», καθημερινῶς δὲ καὶ ἡμεῖς ἐπαναλαμβάνομεν, ὅπως ὁ Ἰδιος ὁ Κύριος μᾶς ἐδίδαξε, τὴν προσευχήν: «Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου» (Ματθ. 6, 10). Ἀλλὰ τί εἶναι λοιπὸν αὐτὴ ἡ βασιλεία, τῆς ὁποίας τὴν ἔλευσιν ἐκλιπαροῦμεν καὶ διὰ τὴν ὁποίαν μᾶς βεβαιώνει τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ὅτι εἶναι πλέον πλησίον μας; Τόσον δὲ πλησίον μας εἶναι αὐτὴ ἡ βασιλεία, ὥστε ὁ Ἰησοῦς Χριστός μεῖς ἰδιαίτεραν ἔμφασιν ἐτόνιζε πρὸς τοὺς συγχρόνους τοῦ Ἰουδαίου: «Ἰδοὺ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν» (Λουκ. 17, 21).

*

Πρώτιστα πάντων πρέπει νὰ ἐννοήσῃ ὁ χριστιανός, ὅτι «ἡ βασιλεία», διὰ τὴν ὁποίαν ὠμίλησεν ὁ Πρόδρομος καὶ ὁ Χριστός, δὲν ἔχει ἀπολύτως καμμίαν σχέσιν πρὸς τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου τούτου, διότι τῆς βασιλείας αὐτῆς ἄρχων καὶ βασιλεὺς εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστός, καθὼς ὁ Ἰδιος ἐδήλωσε πρὸς τὸν Πιλάτον μετὰ τὸ περίφημον «Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἐστίν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰωάν. 18, 36), κατ' ἐπανάληψιν δὲ ἀπεδοκίμασε τὰς ἰδέας τῶν συγχρόνων Του Ἰουδαίων, καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν μαθητῶν Του, περὶ κοσμικῆς δῆθεν ἐξουσίας Χριστοῦ, καὶ ἀκριβῶς δι' αὐτὸ καὶ δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀντιληφθοῦν οἱ σύγχρονοί Του τὸ ἔργον Του καὶ τὸν παρέδωκαν εἰς τὸν σταυρικὸν θάνατον, διότι δι' ἐκείνους ὁ Χριστός ἔπρεπε νὰ εἶναι ἔθνικὸς ἥρωας, ἐλευθερωτῆς, ἰσχυρὸς δορυκτῆτωρ.

«Ὁ οὖν μὴ ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὗτος ἤδη ὑπερῆφανει καὶ ἐαυτὸν διεύχρινεν».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

στην Κυριακὴν ἐκκλησιασμόν. Ἐκείνη πάλιν θὰ καθιερώσῃ τὴν προσευχὴν πρὸ τοῦ φαγητοῦ καὶ μετὰ, ἡ ὁποία—προσευχὴ—γαληνεύει τὰ άτομα ἀπὸ τῆς φροντίδος τῆς ζωῆς, χαλκεύει τὴν ἐνόητά των μὲ Ἐκείνον, ὁ Ὅποιος ὡς Δωροεδότης εὐλογεῖ τὰ παρατιθέμενα. Ποιὸς ἄλλος, ἐκτὸς ἀπὸ ἐκείνην, θὰ συνηθίσῃ ἀπὸ μικρὰ τὰ παιδιά της εἰς τὴν ἐλεημοσύνην, κατὰ τρόπον ὥστε «νὰ μὴ γνωρίζῃ ἢ ἀριστερά των τί ποιεῖ ἢ δεξιὰ των»; Αὐτὴ θὰ χωρίζῃ καθ' ἡμέραν «τὴν ἁγίαν μερίδα», ἡ ὁποία θὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸ τραπέζι μὲ σκοπὸ νὰ χορτάσῃ κάποιον ὄρφανὸ ἢ ἄλλο δυστυχημένο πλάσμα. Ἐκείνη θὰ ντύσῃ τὸν γυμνὸν—ἔστω καὶ ἐκ τοῦ ὑστερήματος—θὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ἄρρωστον στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου, γιὰ νὰ δώσῃ τὴν παρηγοριά, ποῦ ἡ ἴδια ἔχει ἀντλήσει ἀπὸ τὸν μοναδικὸν Παράκλητον. Ἡ ἴδια θὰ ἐπιμεληθῇ τοῦ ξενῶνος τῆς οἰκίας της, δεδομένου ὅτι πολλοὶ θὰ γευθοῦν τὴν θαλαπωρὴν τῆς φιλοξενίας εἰς τὸ σπίτι της.

Ὅλ' αὐτὰ θὰ γίνωνται, ὄχι μὲ κίνητρον τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν, ἀλλ' «ὡς κατενώπιον Θεοῦ», γιὰτὶ αὐτὸ ὑπαγορεύει ἡ χριστιανικὴ της συνείδησις.

Πόσο θὰ ξεκουράζῃ τῆς κουρασμένες ὑπάρξεις τῆς οἰκογενείας της, ὅταν—μετὰ ἀπὸ τὸν ἀπολογισμόν τῆς ἡμέρας—στῆ σιγὴ τῆς βραδυᾶς—τίς μαζεύει, ὅπως ἡ κλώσσα τὰ κλωσσοπούλια της, γιὰ νὰ ὑμνήσουν, δοξολογήσουν καὶ εὐχαριστήσουν τὸν «Δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ» γιὰ τὴν ἡμέραν ποῦ πέρασαν, καὶ νὰ τὸν παρακαλέσουν γιὰ ὅ,τι ἔχουν ἀνάγκη.

Νὰ λοιπὸν ἱεραποστολὴ πλατεῖα καὶ βαθεῖα! Ἐργασία ποῦ θὰ τὴν ἀναδείξῃ ἁγίαν, κατὰ τὸ «ἅγιοι γίνεσθε!» Ἀπὸ ἐκείνην ἐξααρτῶνται πολλά. Τὴν ἀνέβασε ὁ Θεὸς στὸν ὑπέρολαμπρον τῆς μητρότητος θρόνον. Εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ θυσιασθῇ εἰς τὸν ἱερὸν αὐτὸν βωμόν, χωρὶς ἀμφιταλαντεύσεις καὶ ἀμφιβολίας. Ὡπλισμένη μὲ «τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως», θ' ἀγωνίζεται «ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ» καί, ὅταν μίαν τῶν ἡμερῶν ἴδῃ τὰ ὄνειρά της γκρεμισμένα καὶ τοὺς πόθους της ἀνεκπλήρωτους,—γιὰτὶ ἓνα παιδί της ὠλίσθησε στὸν κατήφορο τῆς ἁμαρτίας—, δὲν θὰ πρέπῃ, ν' ἀπογοητευθῇ. Σὰν ἄλλη ἁγία Μόνικα θὰ περιμένη γονυπετῆς καὶ μὲ δακρυβρέκτους ὀφθαλμοὺς τὴν ἐπιτροσφὴν τοῦ ἄσωτου γυιοῦ στὸ παλάτι τοῦ Πατέρα. Θὰ εἶναι βεβαία, ὅτι ὁ Κύριος θὰ δώσῃ τὴν ἀπάντησιν στὶς προσευχάς της, ὅσος καιρὸς καὶ ἂν περάσῃ.

«Εἰ γὰρ ἐνός καὶ δευτέρου προσευχῆ τοιαύτην ἰσχύον ἔχει, πόσῃ μᾶλλον ἢ τε τοῦ ἐπισκόπου καὶ πάσης τῆς Ἐκκλησίας;»
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

Ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ, εἶναι «ἡ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν», ἢ «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ», ὅπως λέγεται ἀλλαχοῦ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, εἶναι βασιλεία πνευματική, ἡ ὁποία «οὐκ ἔρχεται μετὰ παρατηρήσεως» (Ἰωάν. 17,20), ὅπως εἶπεν ὁ Χριστός ὁ ἴδιος, ἡ ὁποία δὲν εἶναι «βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ» (Ρωμ. 14,17), ὅπως ἔγραψεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καὶ δὲν εἶναι ἐφήμερος, ὅπως αἱ βασιλείαι τοῦ κόσμου τούτου, ὑποκειμένη εἰς μεταβολὴν καὶ εἰς φθορὰν καὶ εἰς ἀφανισμόν, ἀλλὰ προώριστα νὰ διαρκέσῃ «εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» (Ἀποκ. 22,5).

Δὲν μετέχουν αὐτῆς τῆς βασιλείας οἱ «κατακυριεύοντες» καὶ οἱ «ἐξουσιάζοντες», ἀλλὰ «οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι» (Ματθ. 5,3), ὅπως εἶπεν ὁ Κύριος, ἢ «οἱ πτωχοὶ τῷ κόσμῳ» ἀλλὰ «πλούσιοι ἐν πίστει», κατὰ τὸν Ἀδελφόθεον, τοὺς ὁποίους «ὁ Θεὸς ἐξελέσται... κληρονόμος τῆς βασιλείας, ἧς ἐπηγγέιλτο τοῖς ἀγαπῶσιν Αὐτόν» (Ἰακώβ. 2,5).

Δὲν εἶναι ἀρκετὸν τὸ ν' ἀνήκη τις τυπικῶς εἰς αὐτὴν τὴν βασιλείαν, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη ἐνεργῶς νὰ συμβάλλῃ διὰ τῆς προσωπικῆς του προσπαθείας πᾶν μέλος αὐτῆς, διὰ νὰ θεωρηθῇ πραγματικῶς πολίτης τῆς καὶ νὰ ἔχῃ ὅσα δικαιώματα δύναται ν' ἀπολαύσῃ ἐν αὐτῇ, διότι ὁ Ἰδρυτὴς καὶ Βασιλεὺς τῆς μᾶς εἶπεν: «Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν Οὐρανοῖς» (Ματθ. 7,21). Ἐπειδὴ δὲ καταταχθεὶς μετὰ τῶν πολιτῶν αὐτῆς τῆς βασιλείας, ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται πλέον νὰ βλέπῃ πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀλλὰ διαρκῶς πρέπει νὰ τείνῃ πρὸς τὸν σκοπὸν του, διὰ νὰ εὐδοκιμήσῃ πραγματικῶς: «Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός ἐστιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ» (αὐτόθ. 9,62).

Δὲν ὑπόσχεται ἐπιγείους τιμὰς καὶ ἀπολαύσεις, ἀλλ' ἀπειναντίας ὑπενθυμίζει, ὅτι ὑπάρχουν καὶ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας θὰ χρειασθοῦν καὶ ταλαιπωρία, καὶ κίνδυνοι ἀκόμη, διότι «διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Πράξ. 14,22), τὴν ὁδὸν δὲ τὴν ὀδηγοῦσαν πρὸς τὴν βασιλείαν αὐτὴν τὴν ὠνόμασεν ὁ Κύριος «στενὴν καὶ τεθλιμμένην».

*

Διὰ τὴν βασιλείαν αὐτὴν ὠμίλησαν οἱ Προφῆται τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅταν ἔλεγον: «Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὠμοῦ αὐτοῦ... μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὄριον. Ἐπὶ τὸν θρόνον Δαβὶδ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ κατορθῶσαι αὐτὴν, καὶ ἀντιλαβεσθαι ἐν κρίματι καὶ ἐν δικαιοσύνῃ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἠσ. 9,6-7). Ἡ ὅταν ἔψαλλον: «Ὁ θρόνος Σου, ὁ Θεός, εἰς αἰῶνα αἰῶνος, ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου» (Ψαλμ. 44,7). Ἡ ὅταν προεφήτευον, ὅτι «ἀναστήσει ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν, ἣτις εἰς τοὺς αἰῶνας οὐ διαφθαρῆσεται, καὶ ἡ βασιλεία Αὐτοῦ λαφὴν ἐτέρῳ οὐχ ὑπολειφθήσεται, λεπτινεῖ

«Σπουδάσωμεν οὖν μὴ ἀντιτάσσεσθαι τῷ ἐπισκόπῳ, ἵνα ὦμεν Θεοῦ ὑποτασσόμενοι».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

καὶ λικμήσει πάσας τὰς βασιλείας καὶ αὕτη ἀναστήσεται εἰς τοὺς αἰῶνας» (Δανιὴλ 2,44). Καὶ ὅτι «ἡ βασιλεία καὶ ἡ ἐξουσία καὶ ἡ μεγαλωσύνη τῶν βασιλέων τῶν ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ ἐδόθη ἀγίοις. Καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία αἰώνιος, καὶ πάσαι αἱ ἀρχαὶ αὐτῷ δουλεύουσιν καὶ ὑπακούουσιν» (αὐτόθι 7,28), ἢ ὅτι «ἔσται Κύριος εἰς βασιλεία ἐπὶ πάσαν τὴν γῆν. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται Κύριος εἰς καὶ τὸ ὄνομα Αὐτοῦ ἔν» (Ζαχ. 14,9).

Αὐτὴν τὴν βασιλείαν παρουσίασεν ὁ Κύριος εἰς τὰς παραβολὰς Του, ἀξέανουσαν ὡς τὸν κόκκον τοῦ σινάπεως καὶ ἐπιδρῶσαν ἐπὶ τοῦ κόσμου ὡς τὴν ζύμην, ἣτις «ζυμοῖ ὅλον τὸ φύραμα». Καὶ διὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς ἐξέλεξε τοὺς δώδεκα μαθητὰς καὶ ἀποστόλους, τοὺς ὁποίους διεβεβαίωσε: «πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ» (Λουκ. 10,11). Καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸ κήρυγμα καὶ συνεβούλευε νὰ ἐπαναλαμβάνουν τὸ «ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ» (αὐτόθι 9).

Ἀποθανὼν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὡς κακοῦργος, φέρων ἀντὶ στέμματος τὸν ἀκάνθινον στέφανον, ἀπέκτησε καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην Αὐτοῦ φύσιν τὸν μεγαλύτερον τίτλον κληρονομίας ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς, δι' ἃ «καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἐν ᾧ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων» (Φιλ. 2,10). Καὶ ἀναστήσας Αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ἐκάθισεν «ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας Αὐτοῦ» (Ἐφεσ. 1, 20-22).

Ἐκ τοῦ ὕψους δὲ τῆς μεγαλωσύνης ἀπέστειλε τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, τὸν «Παράκλητον», ἐπὶ τοὺς ἀγίους Αὐτοῦ μαθητὰς καὶ ἀποστόλους καὶ ἴδρυσεν ἐπὶ τῆς γῆς δι' αὐτῶν τὴν βασιλείαν Του, ὅχι μὲ ὄπλα ὑλικά, ὅχι μὲ στρατὸν καὶ μὲ τὴν βίαν, ἀλλὰ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Πνεύματος, μὲ τὰς θυσίας καὶ μὲ τὸ αἷμα τῶν πιστῶν, μὲ τὴν πειθῶ τοῦ λόγου, ὅστις ἀπεδείχθη «τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν».

*

Ἡ ἐπὶ γῆς βασιλεία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ Ἐκκλησία Του, «ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία» τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεώς μας, τῆς ὁποίας μέλη ἔν καὶ ὑπήκοοι εἴμεθα ὅσοι διὰ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος τὸν «Χριστὸν ἐνεδύθημεν»—ἀδιάφορον ἂν καλοὶ ἢ κακοί, πάντες εἴμεθα ὑπήκοοι ἀνήκοντες εἰς τοῦ Χριστοῦ τὴν ἐξουσίαν—ὑπουργοὶ δὲ καὶ ὑπηρεταὶ οἱ διαδεχθέντες τοὺς Ἀποστόλους εἰς τὸ ἔργον τῆς ποιμαντορίας, Ἄρχων δὲ ὑπέρτατος καὶ Κεφαλὴ καὶ Βασιλεὺς αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἔργον αὐτῆς τῆς ἐπιγείου βασιλείας εἶναι ὁ ἀγὼν ὁ ἀκατάπαυστος ἐναντίον τοῦ κακοῦ, ἐναντίον τῆς ἀμαρτίας, διὰ τοῦτο καὶ ὅσοι ἀνήκομεν εἰς αὐτὴν εἴμεθα ἀγωνισταὶ καὶ «στρατιῶται», καὶ «στρατευομένη» ὀνομάζεται ἢ ἐπὶ γῆς Ἐκκλησία τοῦ Χρι-

«Καὶ ὅσον βλέπει τις σιγῶντα ἐπίσκοπον, πλειόνως αὐτὸν φοβείσθω...»
(Ἰγνατίος Ἀντιοχείας)

στοῦ, τοῦ στρατιώτου δὲ τοῦ ἑτοιμοπολέμου τὴν ψυχολογίαν πρέπει νὰ ἔχη κάθε πιστός, διὰ νὰ εἶναι πάντοτε ἔνοπλος καὶ πάντοτε ἱκανός ν' ἀνθίσταται πρὸς τὰς ἐπιθέσεις τοῦ ἔχθρου.

Ὁ πόλεμος θὰ ἐξακολουθῇ ἐναντίον τοῦ κακοῦ, ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρχη ὁ κόσμος, μέχρις οὗ ἔλθῃ ἡ εὐλογητὴ ἐκείνη ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος θὰ εὐδοκῆσῃ νὰ ἐπανέλθῃ «ἐν τῇ δόξῃ Αὐτοῦ», διὰ νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἀδικίαν, ὅταν ὁ ἄγγελος ὁ ἕβδομος θὰ σαλπίσῃ τὸ θριαμβευτικόν: «Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ Αὐτοῦ καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» (Ἀποκ. 11, 15).

Τότε θὰ καθίσωσιν οἱ δίκαιοι ἐπὶ τῶν θρόνων καὶ θὰ δοθῇ δικαιοσύνη εἰς «τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ» καὶ εἰς ἐκείνους «οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτῶν» (Ἀποκ. 8, 4), καὶ θὰ ζήσουν καὶ θὰ βασιλεύσουν μετὰ τοῦ Χριστοῦ «καὶ νῦξ οὐκ ἔσται ἔτι καὶ οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίσει ἐπ' αὐτοὺς καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἀποκ. 22, 5).

Ἐν τῷ μεταξῦ:

Οἱ καλῶς ἀγωνιζόμενοι καὶ μὲ τὴν συνείδησιν ἤρεμον ἀπερχόμενοι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου προγεύονται τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐτυχίας, τὴν ὁποίαν τελειωτικῶς θὰ δοκιμάσουν «ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ», ὅτε θὰ ἀξιωθοῦν νὰ λάβουν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ «δικαίου κριτοῦ» τὸν «στέφανον τῆς δικαιοσύνης», διότι ἐτελειώσαν τὸν δρόμον καὶ ἐτήρησαν τὴν πίστιν πρὸς τὸν παντοδύναμον Βασιλέα τῶν Οὐρανῶν.

Μετέχουν καὶ αὐτοὶ πνευματικῶς τοῦ ἀγῶνος τοῦ ἰδικοῦ μας, μᾶς παρακολουθοῦν, μᾶς ἐνισχύουν μὲ τὰς ἐμπνεύσεις των καὶ μὲ τὰς προσευχὰς των, σιλλυποῦνται διὰ τὰς ἀποτυχίας μας, συγχαίρουν διὰ τὰς νίκας μας, αἰσθάνονται πλήρως τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀδελφικὴν ἀλληλεγγύην, ὅπως ἡμεῖς αἰσθανόμεθα τὸν πρέποντα σεβασμὸν καὶ ἀποδίδομεν τὴν πρέπουσαν τιμὴν εἰς τοὺς ἀγῶνάς των, εἰς τὴν ἀρετὴν των, εἰς τὴν ἱεράν των μνήμην. Αὐτοὶ εἶναι οἱ Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων, πλησιέστατα τοῦ Θεοῦ, ἴστανται ἡ Ὑπεραγία Μήτηρ τοῦ Κυρίου. Αὐτοὶ ἀπαρτίζουν τὴν ἐν Οὐρανοῖς «θριαμβεύουσαν» Ἐκκλησίαν, ἀναπαυόμενοι ἤδη ἀπὸ τῶν μόχθων αὐτῶν.

Ἀλλὰ τῆς Βασιλείας αὐτῆς, τῆς ὁποίας Ἄρχων ὑπέρτατος εἶναι ὁ Χριστός, ὑπήκοοι ἐπίσης καὶ στρατιῶται, συμπολεμισταὶ ἰδικοὶ μας εἰς τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ πονηροῦ, εἶναι καὶ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, εἶναι «λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα τοῖς μέλλουσι κληρονομεῖν σωτηρίαν».

*

Αὐτὴ εἶναι τοῦ Θεοῦ ἡ Βασιλεία, καὶ σημαίαν τῆς μὲν ἔχει

«...Πάντα γάρ, ὃν πέμπει ὁ οἰκοδοσότης εἰς ἰδίαν οἰκονομίαν, οὕτω δεῖ ἡμᾶς αὐτὸν θάξασθαι, ὡς αὐτὸν τὸν πέμψαντα».

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

τὴν Ἀλήθειαν, Σύνταγμα καὶ Νόμον τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Χάριτος, ὅπλα δὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν Προσευχὴν.

Εἰς αὐτὴν τὴν Βασιλείαν ἀνήκομεν καὶ ὅτι δῆποτε καὶ ἂν συμβαίῃ ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τοῦ κόσμου τὰς βασιλείας, τὸ οὐσιῶδες δι' ἡμᾶς εἶναι, ὅτι μίαν ἡμέραν, ἀργὰ ἢ γρηγόρα, ἔαν φανῶμεν πιστοὶ εἰς τὸν ἀγαπήσαντα ἡμᾶς καὶ λούσαντα ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματι Αὐτοῦ καὶ καταστήσαντα ἡμᾶς «βασιλείαν» (Ἀποκ. 1, 6), τότε «πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ἡμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Β' Πέτρ. 1, 11). Ἄς δοκιμασθῶμεν ὅσον θέλει ὁ Θεός, διότι «εἰ ὑπομένομεν καὶ συμβασιλεύσομεν» (Β' Τιμόθ. 2, 12).

ΓΑ·Ι·ΟΣ ὁ Πρεσβύτερος

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ Μ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ (*)

1ον

Εἰς τὴν Α' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν

(14 Μαρτίου 1954)

«Ἐρχου καὶ ἴδε»

Προοίμιον: Τὸ νὰ ἐλκύη κανεὶς καὶ ἄλλους εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι ἔργον μέγα καὶ ὕψηλόν. «Σῶζει ψυχὴν ἐκ θανάτου». Ἐγκαθιστᾷ τὴν ἐπικράτησιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Πολλὰ εἶναι τὰ μέσα, πού τὸν ὑποβοηθοῦν εἰς αὐτό. Περὶ αὐτοῦ λοιπὸν ὁ λόγος.

I.

Διὰ νὰ γίνῃ κανεὶς Φίλιππος, δηλαδὴ πρόσωπον πού θὰ ἐργασθῇ διὰ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν ἄλλων, πρέπει νὰ εἶναι ἐφωδιασμένος μετὰ ζῆλον ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον στοιχεῖον διὰ τὴν ἱεραποστολικὴν ἐργασίαν. Ἀκόμη εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι ἐφωδιασμένος καὶ μετὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἡ ὁποία τὸν κάμνει νὰ μεταδίδῃ εἰς αὐτοὺς τὸ μήνυμα τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς χαρᾶς.

Καὶ τὰ δύο αὐτὰ εἶναι ἀπαραίτητα ἐφόδια διὰ κάθε χριστιανόν, διὰ κάθε ἱεραπόστολον τῆς ἐποχῆς μας, πού ἔχει τόσους

(*) Τὰ παρόντα ὁμιλητικὰ σχεδιάσματα, ὡς καὶ τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ τόμῳ δημοσιευθέντα ἐλήφθησαν ἐκ τῶν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ (Διευθύνσει τοῦ θείου Κηρύγματος) τεθέντων χειρογράφων τῶν ὑπογραφόντων αὐτὰ Ἱεροκηρύκων.

«Τὸν οὖν ἐπίσκοπον δῆλον ὅτι ὡς αὐτὸν τὸν Κύριον δεῖ προσβλέπειν».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

νά ἐλκύσῃ πρὸς τὸν Χριστόν. Τὰ εἶχε καὶ τὰ δύο αὐτὰ ὁ Φίλιππος. Καὶ δι' αὐτὸ κατώρθωσε νά ἐλκύσῃ πρὸς τὸν Χριστόν τὸν φίλον του, τὸν Ναθαναήλ.

II

Ὁ Ναθαναήλ παρουσιάζει τὸ δείγμα τῆς ἐπιδεκτικῆς ψυχῆς. Ἦθελε νά γνωρίσῃ τὸν προλεγόμενον ὑπὸ τῶν προφητῶν Σωτήρα. Ἦτο ἄδολος καὶ ἐνάρετος. Καὶ ἀφοῦ ἔφερε τὰς ἀντιρρήσεις του «ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι;» ὑπακούει εἰς τὸν Φίλιππον ὅταν τοῦ εἶπε τὸ «ἔρχου καὶ ἴδε». Ἦλθε πράγματι πλησίον τοῦ Ἰησοῦ, συνεζήτησε μαζί Του, ἀποτέλεσμα δὲ τῆς συζητήσεως αὐτῆς εἶναι τὸ νά πιστεῦσῃ εἰς τὸν Χριστόν καὶ νά ἀναφωνήσῃ τὸ «Ραββί, σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ».

Οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι, σὰν τὸν Ναθαναήλ, εἶναι γῆ καλὴ καὶ ἀγαθὴ, ὅπως τοὺς παρομοιάζει ὁ Κύριος εἰς τὴν ὡραίαν παραβολὴν τοῦ Σπορέως. Ἀλλὰ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν καὶ μόλις τοὺς πλησιάζομεν εἰς τὸν Χριστόν δέχονται τὴν ἀλήθειαν, πιστεῦουν εἰς τὸν Ἰησοῦν, μετανοοῦν καὶ σώζονται.

Ἀλλὰ ποῖοι θὰ τοὺς πλησιάσουν πρὸς τὸν Χριστόν; Ἐγώ, σὺ, ὅλοι μας ἔχομεν τὸ καθῆκον. Νά σπείρωμεν εἰς αὐτοὺς τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου. Παντοῦ, ὅπου καὶ ἂν εὐρεθῶμεν, εἰς τὰ σπίτια μας, εἰς τὰ καταστήματά μας, εἰς τὰς ἐπισκέψεις μας, εἰς τὰ ταξείδια μας, εἰς τὰς συνομιλίαις μας. Εἰς μικροὺς καὶ μεγάλους νά λέγωμεν ὅτι καλὸν γνωρίζομεν, ὅτι ἐδιαβάσαμεν εἰς τὰ ἱερά τῆς Ἐκκλησίας μας βιβλία. Ἴσως μᾶς ἐμπαίξουν καὶ μᾶς εἰρωνευθοῦν. Ἡμεῖς οὔτε νά ὀργισθῶμεν ἐναντίον των, οὔτε καὶ νά δειλιάσωμεν. Ἀλλὰ νά κυττάζομεν τὸ καθῆκόν μας. Ἐάν δὲν δυνάμεθα νά ὀμιλήσωμεν μαζί των, διότι αὐτοὶ εἶναι μορφωμένοι, τότε θὰ τοὺς ὀδηγήσωμεν εἰς τὸ κήρυγμα, ὅπου γίνεται τοιοῦτο. Θὰ τοὺς συστήσωμεν νά μελετήσουν τὸ Ἱ. Εὐαγγέλιον καὶ ἄλλα ὠφέλιμα καὶ κατάλληλα διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν μορφωσίν των βιβλία. Καὶ, τέλος, θὰ προσευχώμεθα ὑπὲρ αὐτῶν, νά τοὺς διανοίξῃ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν των ὁ Θεός, διὰ νά πιστεῦσουν εἰς Αὐτόν. Ἰδοὺ τὸ καθῆκον μας. Τί περιμένομεν λοιπόν;

Ἐπίλογος: Ὁ Φίλιππος μὲ τὴν ἱεραποστολικὴν ἐνεργειάν του δὲν ἔσωσε μόνον ἓναν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἔγινεν ἀφορμὴ νά ἀποκτήσῃ ἡ ἀνθρωπότης ἓνα Ἀπόστολον. Ἄς γίνωμεν μιμηταὶ του. Ὑπάρχουν τόσοι ἄνθρωποι ἐπιδεκτικοὶ οἱ ὅποιοι περιμένουν τοὺς ζηλωτὰς Φιλίππους.

«Εἰώθασι γὰρ τινες δόλφ πονηρῷ τὸ ὄνομα περιφέρειν, ἄλλα τινὰ πράσσοντες ἀνάξια Θεοῦ...».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

2ον

Εἰς τὴν Β' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν
(21 Μαρτίου 1954)

«Εὐθὺς συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν».

Προοίμιον: Τρέχει ὁ κόσμος πρὸς πολλοὺς ἐπικαίρους ρήτορας καὶ ὁμιλητάς. Ἄλλ' ὁ ζήλος ποῦ παρουσιάζει ἐπὶ 20 αἰῶνας, διὰ νὰ ἀκούη τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι, ἀσύγκριτος. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου διψᾷ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

I

«Εὐθὺς συνήχθησαν... τὰ πρὸς τὴν θύραν». Ἦτο τακτικὸν τὸ φαινόμενον αὐτὸ τότε μὲ τὸν Κύριον. Ὅπουδήποτε καὶ ἂν μετέβαινε, εἰς πόλιν ἢ εἰς χωρίον ἢ καὶ παρὰ τὸν αἰγιαλόν, συνηθροίζετο πολὺς κόσμος. Καὶ ἤκουον εὐχαρίστως τὸν θεῖον λόγον. Ἐκρέμαντο κυριολεκτικὰ ἀπὸ τὸ στόμα Του. Καὶ ὕστερα, μετὰ τὴν Ἀνάστασίν Του, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ὅταν ὁ Πέτρος ὠμίλησεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, τρεῖς χιλιάδες ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ μὲ τὰς ὁμιλίαις τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, καὶ ἰδίως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Καὶ ἔαν ἐξετάσωμεν τὴν Ἐκκλ. ἱστορίαν, θὰ ἴδωμεν ὅτι τοῦτ' αὐτὸ συνέβαινε καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων καὶ Ἱεραρχῶν Βασιλείου, Γρηγορίου, Χρυσοστόμου, Ἀμβροσίου καὶ λοιπῶν. Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ σήμερον. Πλήθους παιδιῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων συναθροίζεται εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, ὅπου ὑπάρχουν τοιαῦτα, καθὼς καὶ εἰς τοὺς ναοὺς πολὺς κόσμος συνέρχεται κατὰ τὰς Κυριακάς, διὰ νὰ ἀκούσῃ τὸ θεῖον Κήρυγμα.

Ὅπου λοιπὸν ὁ θεῖος λόγος ἀκούεται πλήθους χριστιανῶν συνωστίζονται, διὰ νὰ πληρώσουν τὴν πνευματικὴν δίψαν ποῦ αἰσθάνονται. Ἡ δίψα τοῦ λαοῦ μας πάντοτε, ἀλλ' ἰδιαίτερος τοὺς τελευταίους χρόνους εἶναι γεγονός.

II

Ἄλλὰ πῶς ὅμως θὰ ἱκανοποιηθῇ ἡ δίψα αὐτή; Ὁ λαὸς μας διψᾷ. Ἄλλὰ ποῦ θὰ εὔρη τὸ νερὸ τὸ πνευματικόν, ποῦ θὰ κορέσῃ τὴν δίψαν του; Πῶς θὰ ἀκούσῃ χωρὶς κηρύσσοντος; Ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει ἱεροκήρυξ, ὅπως διὰ ζώσης ἀναπτύξη τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας, ἔχουν καθήκον οἱ χριστιανοὶ νὰ μελετοῦν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὅλοι μας ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ συνιστῶμεν καὶ νὰ μεταδίδωμεν τὸν γραπτὸν θεῖον λόγον, εἴτε εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν περιέχεται οὗτος, εἴτε εἰς τὰ ἱερὰ βιβλία καὶ θρησκευτικὰ περιοδικά. Ποσοχὴ εἰς τὰ χιλιαστικὰ καὶ τὰ μὴ ὀρθόδοξα τοιαῦτα.

Ἐπίλογος: Δὲν ἐπιτρέπεται σήμερον ποῦ κυκλοφοροῦν τόσοσ ἀφθονα τὰ χριστιανικὰ ἔντυπα ἢ ποῦ ἀκούεται τόσοσ τὸ κήρυγμα, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μένουσ χριστιανὸι διψασμένοι. Ὅλοι πρὸς ὅλους ἄς μεταδίδωμεν τὰ θεῖα νάματα.

Ἀρχμ. ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ ΑΝΔΡΩΝΗΣ
Ἱεροκήρυξ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

«...Ὅς δεῖ ἡμᾶς ὡς θηρία ἐκκλίνειν».

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ο ΠΙΣΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ

Πολύ συχνά παρεξηγείται ἡ θέσις τῶν χριστιανῶν μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καί, φυσικά, ἡ παρεξήγησις εἶναι πάντοτε εἰς βάρος καὶ τῆς ἀληθείας καὶ αὐτῶν τῶν χριστιανῶν. Ὑπάρχουν, δηλαδή, ἄνθρωποι πού νομίζουν, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἀγνοεῖ τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ δὲν ἐνδιαφέρεται οὐδ' ἐργάζεται δι' αὐτήν, καὶ ἄλλοι πού θέλουν τοὺς χριστιανοὺς ἀπολύτως κοσμικοὺς ἀνθρώπους. Ἐκ τῶν χριστιανῶν πολλοὶ προσπαθοῦν ν' ἀποφύγουν τὴν πρώτην μονομέρειαν καὶ νὰ συμβιβασθοῦν πρὸς τὴν δευτέραν ἀντίληψιν καὶ κατανοῦν ἕλεεινὰ θύματα μιᾶς ἄλλης καταστάσεως, τὴν ὁποίαν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἀπεκήρυξεν ὡς τὴν ἀηδεστέραν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἠδύνατο νὰ περιπέσῃ ὁ πιστός, τὴν κατάστασιν τῆς «χλιαρότητος» καὶ τῆς πλήρους πρὸς τὰς χριστιανικὰς ἀρχὰς ἀσυνειπείας. Ἡ σημερινὴ πρὸ πάντων ἐποχὴ, ἐποχὴ μεγάλου πνευματικοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ἀπαιτεῖ νὰ εἶναι τελείως σαφῆς καὶ εὐκρινῆς ἡ στάσις τοῦ χριστιανοῦ ἀπέναντι τοῦ κόσμου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζῆ καὶ κινεῖται, καὶ ὑποχρεώνει τοὺς πιστοὺς νὰ σκεφθοῦν ἅπαξ διὰ παντὸς τὴν θέσιν των ἀπέναντι τῶν μεγάλων προβλημάτων, μὲ τὰ ὁποῖα ἀπασχολεῖται σήμερον ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης.

Ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν κατάστασιν τῆς παρούσης ζωῆς εἶναι προφανὲς ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς σημασίας, τὴν ὁποίαν ἀποδίδει οὗτος εἰς αὐτήν· διότι τὴν παρούσαν ζωὴν ὁ χριστιανισμὸς θεωρεῖ ὡς ἐργαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον χαλκεύεται ἡ εὐτυχία ἢ ἡ δυστυχία τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς, ἀκριβῶς δὲ τὸ «ὃ ἐὰν σπεῖρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει» ὑπενθυμίζει τὴν ἀξίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ σπόρος τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀναστροφῆς διὰ τὴν συγκομιδὴν τῆς αἰωνιότητος.

Συνέπεια τῆς τοιαύτης περὶ τῆς παρούσης ζωῆς χριστιανικῆς ἀντιλήψεως εἶναι, ἀφ' ἑνὸς μὲν, ἡ διαρκῆς προσπάθεια πρὸς τὴν δυνατὴν τελειοποίησιν τοῦ ατόμου, ἀφ' ἑτέρου δέ, ἡ ἐγκαρτέρησις, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ πιστὸς ἀποβλέπει εἰς τὰς πικρίας, τὰς ὁποίας συναντᾷ κατὰ τὴν προσπάθειάν του αὐτήν, ἀναδεικνυόμενος συνεχῶς ἀνώτερος τοῦ περιβάλλοντός του. Ἄλλὰ τὸ πραγματικὸν καὶ φυσικὸν ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ὑπεροχῆς τῶν πιστῶν, τῆς κοινῆς αὐτῶν πρὸς τελείωσιν προσπάθειας, τῆς διηγε-

«Εἰσὶν γὰρ κύνες λυσσῶντες, λαθροδῆκται· οὓς δεῖ ἡμᾶς φυλάσσειν, ὄντας δυσθεραπεύτους».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

κοὺς κοινῆς ὑποταγῆς εἰς ὅ,τι καθιστᾷ τὴν προσπάθειαν ταύτην ἀποτελεσματικῆν, δὲν εἶναι ἄλλο παρά ἡ δημιουργία μιᾶς νέας κοινωνίας ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ζοῦν μὲν εἰς τὸν κόσμον, ἀποτελοῦν ὅμως ἰδιαιτέραν πνευματικῆν ὀργάνωσιν, τὴν Χριστιανικῆν Ἐκκλησίαν.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, ἄρα, ἀπαρτίζει ὅλως διόλου ἰδιαιτέραν κοινωνίαν, ἡ ὁποία ζῆ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἔχει ὅμως ἡ κοινωνία αὕτη τὸ χαρακτηριστικόν, ὅτι ἐργάζεται διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ κόσμου καὶ ἐπιδιώκει ταύτην διὰ μέσων, τὰ ὅποια, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ κόσμου, ἀποβαίνουν πολλάκις εἰς ζημίαν τῶν μελῶν αὐτῆς, διότι τὴν θυσίαν μόνην, τὴν θυσίαν τοῦ ἑαυτοῦ της ἔχει ὡς ὄπλον εἰς τὸν ἀγῶνά της διὰ τὴν ἐξυγίανσιν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Δὲν ἀποτελεῖ ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὴν ὀρθόδοξον τοῦλάχιστον ἀντίληψιν, κοσμικὸν ὀργανισμόν ἐργαζόμενον πρὸς κοσμικοὺς σκοποὺς, χρησιμοποιοῦντα κοσμικὰ μέσα διὰ τὴν ἐπικράτησιν καὶ μὴ ἐνδιαφερόμενον διὰ τὰ μέσα τῆς ἐπικρατήσεως καί, ἄρα, διὰ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς. Εἶναι πνευματικὸς ἀπολύτως τῆς Ἐκκλησίας ὁ σκοπὸς καὶ πνευματικὰ μόνον μέσα διαθέτει διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν αὐτοῦ.

Ἐν τῷ δὲ ἡ Ἐκκλησία μας δὲν ἀποκλείει κανένα ἀπὸ τὴν κλησίαν της καὶ δέχεται πάντα πρὸς αὐτὴν προσερχόμενον, ἔχει ἐξ ἄλλου τὰ μέσα — πνευματικὰ πάλιν — διὰ νὰ κρατῆται ἀνεπηρέαστος ἐν τῷ ἔργῳ της ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην ἀμαρτωλότητα τῶν μελῶν της, κοινὸν χαρακτηριστικὸν γνώρισμα, τῶν ὁποίων εἶναι ἡ κοινὴ προσπάθεια πρὸς πνευματικὴν ἀπολύτρωσιν. Ἡ προσπάθεια δὲ αὕτη συνίσταται εἰς τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐξυπηρέτησιν τοῦ θελήματος τοῦ θεοῦ τῆς Ἐκκλησίας Ἰδρυτοῦ, ὅστις, εἶναι καὶ ὁ μοναδικὸς καὶ ἀπόλυτος αὐτῆς Ἀρχηγὸς καὶ Κύριος. Παρὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ δὲ αὐτῆς καὶ μόνον ἀντλεῖ ἡ Ἐκκλησία κάθε δύναμιν διὰ τὴν ἐπιδίωξιν τοῦ σκοποῦ της καὶ εἰς Αὐτὸν ἀνάγει κάθε της ἐνέργειαν, διὰ τῆς ἀδιαλείπτου Προσευχῆς καὶ τῆς κοινωνίας τῶν θείων Μυστηρίων.

Ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν ἀπορρέουν διὰ τὸν πιστὸν ὑψίσται ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ καὶ ὑψίσται ἐπίσης δικαιώματα, τὰ ὅποια ἀντλεῖ ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς διαβεβαιώσεως τοῦ Κυρίου, ὅτι «ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός». Κάθε πιστὸς συναισθάνεται τὸν ἑαυτὸν

«Μὴ οὖν τις ὑμᾶς ἐξαπατάτω, ὡσπερ οὐδὲ ἐξαπατήσθε, ὅλοι ὄντες Θεοῦ».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

του «ναὸν Θεοῦ ζῶντος» κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ὑπόλογον διὰ τὴν ἀγνόητά του. Καὶ ἀκριβῶς διὰ τοῦτο προσπαθεῖ ὁ πιστὸς «ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου», καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος προσηχηθήη περὶ τῶν πιστῶν πρὸς τὸν Πατέρα: «Οὐκ ἐρωτῶ σε ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ».

Ἄνθρωπος, ποῦ γνωρίζει τὴν φύσιν καὶ τὴν ιδιότητα τοῦ Ὄργανισμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει, δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ τὴν αἰσθάνεται τὴν ἐξαιρετικὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει εἰς τὸν κόσμον, πεπεισμένος δὲ ἀπολύτως, περὶ τῆς πάλης, ἣ ὁποία θὰ ὑφίσταται πάντοτε, μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰῶνων, μεταξὺ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἁμαρτίας, θὰ ἀναμένη καὶ θὰ ὑφίσταται καρτερικῶς τὰς δοκιμασίας καὶ θὰ χαίρῃ διὰ τὴν ἐκλεκτὴν μερίδα, τῆς ὁποίας εἶναι ἄξιος. Χωρὶς τυπικῶς, ἢ κατ' ἄλλον ἐξωτερικὸν τρόπον ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τοῦ κόσμου, αἰσθάνεται πλέον ὁ πιστὸς, ὁ ἀληθὴς πιστὸς, ὅτι δὲν ἔχει κανένα ἐσωτερικὸν σύνδεσμον πρὸς τὸν κόσμον καὶ ἡ «μάχαιρα» καὶ τὸ «πῦρ», περὶ τῶν ὁποίων ὠμίλησεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, εἶναι δι' αὐτὸν πραγματικότης.

Τοιοιουτρόπως πραγματοποιεῖται ἡ ἀξίωσις τοῦ Θεοῦ: «Ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε» (Β' Κορ. 5' 17, Ἦσ. 6' 11), τὴν ὁποίαν καὶ ἡ Ἀποκάλυψις ἀπευθύνει πρὸς τοὺς πιστοὺς, ὅταν τοὺς ζητῇ νὰ χωρίσουν τὰς εὐθύναι τῶν ἀπὸ τὴν ἁμαρτωλῶν Βαβυλῶνα. Εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ὄχι μόνον δὲν μένει ὁ πιστὸς μόνος εἰς τὸν κόσμον, διότι ἔχει μαζί του τοὺς ἀδελφοὺς καὶ συναγωνιστάς, τοὺς ἐξ Ἰσου μισουμένους ὑπὸ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ ἡ υἱοθεσία ὡς υἱοῦ τοῦ Ὑψίστου καθίσταται πλήρης καὶ τελειωτικὴ, διότι αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Ὑψίστος, ὁ «Κύριος Παντοκράτωρ», ὑπόσχεται «καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας».

ΟΝΗΣΙΜΟΣ Πρεσβύτερος

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν σας κάθε Κυριακὴν τὸ φυλλάδιον «ΦΩΝΗ ΚΥΡΙΟΥ», μὲ τὸ ὁποῖον διδετε εἰς τοὺς πιστοὺς γραπτὸν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Συνεννοηθῆτε μὲ τὴν Ἱ. Μητρόπολιν σας περὶ τοῦ πῶς θὰ τὸ ἐξασφαλίσετε διὰ τὴν Ἑνορίαν σας.

ΙΕΡΑΤΙΚΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΗΡΩΣ
ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Ὁ ἀείμνηστος Οἰκονόμος Ἀντώνιος Μαθᾶς διεκρίνετο ἀπὸ τῆς νεανικῆς τοῦ ἡλικίας διὰ τὰ εὐγενῆ ψυχικά του αἰσθήματα, ἦτο δὲ ἀνὴρ ὑψηλοῦ ἀναστήματος, μὲ γενναίαν καρδίαν, ἀλλὰ καὶ μὲ ἐξαιρετικὴν σωματικὴν ρώμην.

Μίαν νύκτα συννεφώθη καὶ λίαν τρικυμιώδη τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1916, ἐπανερχόμενος ἀπὸ προπομπὴν οἰκογενειακῶν φίλων μέχρι τῆς προαυλίου θύρας τῆς οἰκίας του μὲ τὸ λαδοφάναρό του, μετὰ τὰς 12, διὰ νὰ κοιμηθῆ πλεόν, ἤκουσεν ἀπελπιστικὰς φωνὰς ἀνθρώπων κινδυνευόντων, προερχομένας ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Χωρὶς νὰ σκεφθῆ διόλου ὁ γενναῖος, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ εἰπῆ τίποτε εἰς τοὺς οἰκείους του, ἀπεφάσισε νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν παραλίαν, διὰ νὰ ἴδῃ τί συμβαίνει.

Τὸ νὰ «κατέλθῃ» εἶναι τρόπος τοῦ λέγειν, διότι εἰς τὴν πραγματικότητά ἐπρεπε ἐπὶ ἡμίσειαν καὶ πλεόν ὥραν νὰ ὑπερπηθᾷ μεγάλας πέτρας καὶ γλυστεροὺς καὶ αἰχμηροὺς βράχους, ἐξ ὧν γέμει τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Θήρας, καὶ ἐν γένει ν' ἀψηφίση κάθε κίνδυνον συντριβῆς του, φωτιζόμενος δὲ μόνον, ὡς εἶπον, ἀπὸ ἓν λαδοφάναρον, τὸ ὁποῖον κάθε τόσο τοῦ ἔσβυεν ὁ βιαιότατος ἄνεμος, νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν παραλίαν, διότι αἱ φωναὶ τῶν πασχόντων ἤκούντο ἀπελπιστικώτεραι.

Οὕτω μετὰ κοπιώδη ἀνώμαλον πορείαν ἔφθασε τέλος εἰς τὴν ἀκτὴν, ὅπου εὐρέθη πρὸ φοβεροῦ θεάματος. Εἶδε δύο νέους ἔχοντας ἀνάγκην ἀμέσου περιθάλψεως, διότι ἄλλως μετ' ὀλίγην ὥραν θὰ ἀπέθνησκον. Τὰ ἄγρια κύματα τῆς θαλάσσης τοὺς εἶχαν πετάξει γυμνοὺς καὶ ἡμιθανεῖς ἐπὶ τῶν μεγάλων πετρῶν τῆς παραλίας, αἱ ὁποῖαι τοὺς εἶχον προξενήσει μεγάλας πληγὰς. Ὁ ἱερεὺς ἔσπευσε καὶ τοὺς ἔσυρεν ἐξηγτημένους πλεόν καὶ τοὺς ἐτοποθέτησε μακρὰν ἀπὸ τὰ ἀφρισμένα κύματα. Ἀμέσως τότε ἤρπασε τὸν ἓνα καί, τοποθετήσας αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου του, τὸν ἔφερεν εἰς τὸ ἡμισυ τῆς ἀποστάσεως, πού τὸν ἐχώριζεν ἀπὸ τὸ χωρίον τοῦ Ἡμεροβίγλιον, ἐπιστρέψας δὲ παρέλαβε καὶ τὸν ἄλλον, καὶ διὰ τοῦ ἰδίου τρόπου τὸν μετέφερεν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Τότε πάλιν παρέλαβε τὸν πρῶτον καὶ τὸν μετέφερεν εἰς τὸ σπίτι του, διὰ νὰ

«Σπουδάζετε οὖν, πικνότερον συνέχεσθαι εἰς εὐχαριστίαν Θεοῦ καὶ εἰς δόξαν».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

τὸν περιθάλψουν οἱ οἰκετοὶ του, τοὺς ὁποίους εἰδοποίησεν, ὅτι θὰ μετέβαινε νὰ κοιμίσῃ καὶ τὸν ἄλλον.

Δέον νὰ σημειωθῇ, ὅτι ὁ τρόπος τῆς μεταφορᾶς τούτων ἐκ τῆς παραλίας, ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ἱερέως, συνετέλεσεν, εἰς τὸ νὰ ἐξεμέσουν τὴν θάλασσαν, οὕτω δὲ ὅταν μετέφερε καὶ τὸν δεῦτερον εἰς τὸ σπίτι του, ἐκρίθησαν ὅτι ἦσαν ἐκτὸς κινδύνου, παρ' ὅλον ὅτι ἦσαν πολὺ πληγωμένοι ἀπὸ τὰ ξηράγκαθα καὶ τὰς κοπτεράς πέτρας, ἐφ' ὧν εἶχον πέσει. Τὴν ἐπιούσαν ἐκλήθη ἱατρός, ὅστις κατέγινε καὶ ἀφήρесе τὰ ξηράγκαθα ἀπὸ τὰ σώματά των, ὑπὸ ἀφορήτους πόνους αὐτῶν, καὶ ἐφρόντισε διὰ τὴν πρόχειρον ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν των.

᾽Οσαύτως μετέβησαν ὁ Εἰρηνοδίκης καὶ ὁ Ἄστυνόμος Θήρας καὶ ἔλαβον τὰς καταθέσεις των. Εἰς τούτους οἱ διασωθέντες διηγήθησαν, ὅτι ἦσαν ἐκ Καλύμνου καὶ εἶχον ἔλθει εἰς Θήραν δι' ἀγορὰν οἴνων, ἀλλὰ τὴν νύκτα, ἕνεκα τῆς μεγάλης τρικυμίας τὸ μὲν πλοῖόν των, ἐλλιμενισμένον εἰς ὄρμισκον τινὰ παρὰ τὸ ἠφαίστειον, κατεποντίσθη, ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρός των ἐπνίγη, αὐτοὶ δέ, δύο ἀδελφοί, διὰ νὰ κολυμβοῦν ἐλευθέρως, ἀπέβαλον τὰ ἐνδύματά των καὶ ἔφθασαν ἐκεῖ ὅπου τοὺς εὔρεν ὁ ἱερεὺς.

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, ἐκ τῶν ἐνόητων ἐκάλυψαν τὴν γυμνότητά των μὲ ἐνδύματα, χορηγηθέντα αὐτοῖς ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τοῦ ἱερέως καὶ μετὰ ταῦτα μετεκομίσθησαν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν Ἀδελφῶν τοῦ Ἑλέους καὶ μετὰ τὴν τελείαν ἀποκατάστασιν τῆς υγείας των, ἐφοδιασθέντες παρ' αὐτῶν μὲ ὅσα ἔπρεπε, ἀνεχώρησαν ἀτμοπλοικῶς. Τὸ γεγονός τῆς σωτηρίας αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἱερέως κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ἐκίνησε ὄχι μόνον τὴν συμπάθειαν, ἀλλὰ καὶ τὸν γενικὸν θαυμασμὸν διὰ τὴν γενναιοφυλίαν, τὴν αὐτοθυσίαν, καὶ τὴν ἀποφασιστικότητα αὐτοῦ, ἐν τοιαύταις μάλιστα μεταμεσονυκτίοις ὥραις καὶ ὑπὸ φοβερὸν ἄνεμον.

Ὁ ἱερεὺς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, μόλις ἤκουσε τὰς ἀπέλπιδας φωνὰς τῶν κινδυνευόντων, περιεφρόνησε τὰ πάντα, εἰς οὐδὲν ὑπολογίσας ἡσυχίαν, ἀνάπαυσιν, οἰκογένειαν, υγείαν, ζωὴν, Κατόπιον δυσχερεστάτης πορείας λόγῳ τοῦ ἀνωμάλου ἐδάφους καὶ τοῦ σκότους καὶ ὑπὸ φοβερὸν ἄνεμον, ἀνέσυρεν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν πετρῶδη ἀκτῆν, πληγωμένους καὶ ἐξηγτημένους καὶ οὐχὶ «ἐπιβιάσας αὐτοὺς ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος», ὅπως γράφει ὁ Εὐαγγελιστῆς,

«Ὅτ' ἂν γὰρ πυκνῶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ γίνεσθε, καθαιροῦνται αἱ δυνάμεις τοῦ Σατανᾶ, καὶ λύεται ὁ δεσμός αὐτοῦ ἐν τῇ ὁμοιοῖα ἡμῶν τῆς πίστεως».

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

ἀλλὰ φορτωθεὶς αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ὤμων του, τοὺς ἔφερεν εἰς τὸ σπίτι του, τοὺς περιεποιήθη, καὶ ἄνευ ὑπερβολῆς, τοῖς ἐπανέδωκε τὴν ζωήν.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑΣ
Δικηγόρος

ΑΠΟ ΤΟ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΝ ΣΥΝΑΞΑΡΙ

ΠΑΠΑ-ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΝΙΚΑΣ Ο ΧΙΛΙΑΡΧΟΣ

Εἶχε καὶ ἡ Κορινθία τὸν κληρικόν της ὀπλαρχηγὸν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Εἶχεν, ἡ ἱστορικὴ ἐπαρχία Κορινθίας, τὸν περιβόητον **Παπα-Γεώργιον**, τὸν ἐφημέριον Καστανιάς. Ἀνέδειξεν, ὡς Χιλίαρχον, τὸν ἀήτητον Παπα-Νίκαν, τὸν ὀδηγήσαντα τὰ Κορινθιακὰ στρατεύματα (¹) ἀπὸ νίκης εἰς νίκην.

Ὁ Φωτιάκος εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του (²) ἀναφέρει τὸν Παπα-Νίκαν ὡς πρῶτον ἐπαναστάτην τῆς κοινότητος Καστανιάς. «Οἱ πρῶτοι ὀπλαρχηγοί, γράφει, τοῦ χωρίου Λαύκα εἶναι ὁ Κώστας Οἰκονομόπουλος (³) καὶ ὁ Γεώργιος Μπροῦφος· μετὰ τοῦτον ἔρχεται ὁ Κυριαῖκος Ντεντάκης. Ἀπὸ τὴν **Καστανιὰν ὁ Παπανίκας**, καὶ **δεύτερος** αὐτοῦ ὁ Ἀθανάσιος Μοῦλος».

Ὁ αὐτὸς ἱστορικὸς φέρει τὸν Παπανίκαν ὡς ἐπαναστάτην τῆς περιφερείας Στυμφαλίας καὶ τῶν πέριξ μερῶν. Ὁ Φωτιάκος εἰς τὰ ἄνω ἔγραψε καὶ ταῦτα διὰ τὸν Παπα-Γεώργιον.

«Ἐγραψαν (οἱ Οἰκονόμοι Λαύκας, Βυτίνης, Καλυβίας καὶ Γκούρα) πρὸς τὸν Σωτήριον Χαραλάμπην, νὰ στείλῃ τοὺς Πετιμεζαίους, οἵτινες μὲ τὸν ΠΑΠΑ-ΝΙΚΑΝ ἀπὸ τὴν **Καστανιὰ** νὰ ἐπαναστατήσουν τὰ χωρία των, διότι οἱ Νοταραῖοι τοὺς ἐμποδίζουν νὰ ἐπαναστατήσουν».

Ὅλοι οἱ ἱστορικοὶ τοῦ 1821 ἀναφέρουν τὸν Παπα-Νίκαν εἰς τὰ ἱστορήματά των, ὡς γενναῖον ὀπλαρχηγὸν τῶν Κορινθίων. Εὐτυχῶς ἐσώθησαν ἔγγραφα τινά, καὶ οἱ ἀναγνῶσται τοῦ «Ἐ-

1. Γεωσιέτη, τὰ Ἐπαντα, ὑπὸ Γ. Βαλέτα. Ἀθήναι, ἔτος 1953. Τόμ. τρίτος, σελ. 98.

2. Τόμ. Α', Ἀθήναι ἔτ. 1899, σελ. 73-74.

3. Τέκνον τοῦ ἱερέως-Οἰκονόμου Λαύκας καὶ αὐτάδελφος τοῦ Ἀναγνώστη Οἰκονομοπούλου. Ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 73-74.

«Οὐδὲν ἐστὶν ἄμεινον εἰρήνης, ἐν ἣ πᾶς πόλεμος καταργεῖται ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

φημερίου», διὰ τῶν ἐπομένων, θὰ μάθουν μερικὰς ἐκ τῶν πολεμικῶν σελίδων τοῦ ἐφημερίου Καστανιάς.

Δὲν ἐγνωρίζαμεν μὲ ποῖον στρατιωτικὸν βαθμὸν τὸ πρῶτον (ἔτ. 1821) ἐτιμήθη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς ὄπλαρχηγοῦ του, πιθανῶς Πετμεζαίου, ὁ Παπα-Γεώργιος. Ἄλλ' ἀπὸ μάχης εἰς μάχην, καὶ ἀπὸ νίκης εἰς νίκην τρέχων ὁ Παπα-Νίκας, ἐντὸς διετίας (1821—1823) καὶ μόνον, ἀνῆλθεν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ **Χιλιάρχου**, ὡς μαρτυρεῖται διὰ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ.

Ἄριθ. 3006

Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος

Ἄρχηγος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ

κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ Ἐπιτελεστικοῦ τοῦ πολέμου

Διατάττει

α'. Ὁ κύριος Παπα Νίκας προβιβάζεται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ **Χιλιάρχου**.

β'. Ὁ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου νὰ ἐνεργήσῃ τὴν παροῦσαν Διαταγήν.

Ἐν Τριπολιτῆ τῆ κδ' Ἀπριλίου, αὐγ'.

Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Προέδρου.

Ἄντιπρόεδρος

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

Ἰωάν. Ὁρλάνδος

Θ. Νέγρης.

Τὸ ἄνω ἐγγράφον εἶναι λίαν τιμητικὸν διὰ τὸν ἐφημερικὸν κλῆρον τῆς Κορινθίας, διότι ἀμφιβάλλω ἐὰν καὶ ἄλλος Κορινθίος κληρικὸς ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Διοικήσεως διὰ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Χιλιάρχου.

Ἄλλ' ἄς δοθῇ ἡ συνέχεια εἰς τὸν Μινίστρον (= Ἐπιτελεστικὸν) τοῦ πολέμου.

Μινιστέριον τοῦ πολέμου

Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος

Ἄρχηγος τοῦ πολέμου

Πρὸς τὸν κ. **Παπα-Νίκαν**, χιλιάρχον.

Ἐν Τριπόλει τῆ κδ'. Ἀπριλίου, αὐγ'.

Πληροφορηθεῖσα ἡ ὑπερτάτη Διοίκησις περὶ τῶν πρὸς τὴν Πατριδα ἐκδουλεύσεών σου, καὶ τῆς πρὸς τὰς σεβαστάς αὐτῆς

«Ὁν οὐδὲν λανθάνει ὑμᾶς, ἐὰν τελείως εἰς Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχητε τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶν ἀρχὴ αὐτῆς καὶ τέλος».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

ἐπιταγὰς πατριωτικῆς σου ὑποκλίσεως, σὲ ἀξιῶνει σήμερον δι' ἐπιταγῆς αὐτῆς ἐξεληθούσης εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ **χιλίαρχου**, κατὰ τὸ ἐσώκλειστον ἀντίγραφον τῆς ἐπιταγῆς ὑπ' ἀριθμὸν 3006.

Τὸ Μινιστέριον τοῦ πολέμου σπεύδει μὲ εὐχαρίστησιν του νὰ σ' ἀναγγείλῃ τὸ ἀξίωμά σου τοῦτο διὰ τῆς παρουσίας, ἐξ ἐπαγγέλματος, καὶ δι' αὐτῆς θέλουσί σε γνωρίζει ὅλοι οἱ πολιτικοὶ καὶ πολεμικοί, ὡς τοιοῦτον. Τὸ νέον τοῦτο τῆς πρὸς τὸ ὑποκείμενόν σου εὐνοίας τῆς ὑπερτάτης Διοικήσεως δείγμα, θέλει ἐξάψει εἰς τὴν καρδίαν σου περισσοτέραν γενναιότητα καὶ μεγαλείτερον ζῆλον πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος. Ὑγίαινε.

Ὁ Μινίστρος τῶν Ἑσωτερικῶν
καὶ προσωρινὸς Μινίστρος τοῦ πολέμου

Τ.Σ. Ἰωάν. Κωλέτης

Ἄς ἀκουσθῆ καὶ ἡ φωνὴ τῆς Δημογεροντίας Κορίνθου διὰ τὸν χιλίαρχον ἐφημέριον. Ἔδρα δημογερόντων, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐγγράφου, ἦτο ἡ ἱστορικὴ Μονὴ τοῦ ἁγίου Γεωργίου (Φενεοῦ). Τὸ μοναστήρι αὐτὸ τὸ εὐρίσκω συχνάκις μνημονεύμενον ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν τοῦ 1821. Καὶ ἐξ ἀνεκδότων ἐγγράφων μαρτυρεῖται, ὅτι σπουδαίως συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Τοῦτον ἔνεκα ἐλυπήθην, ὅταν ἔμαθον ὅτι ἡ Πολιτεία, πρό τινος, τοῦ ἀφῆρσε περιουσίαν (λειβάδια) δεκάκις χιλίων (10.000) στρεμμάτων.

Ἀριθ. 2848

Ἡ γενικὴ Δημογεροντία Κορίνθου
δηλοποιεῖ ὅτι

Ὁ Αἰδεσιμώτατος **Παπα Γεώργιος Νίκα** ἐκ τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ τούτου Ἀγῶνος τοῦ Γένους ἕως τῆς σήμερον ἐπ' ἀνή προθυμότητος εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς Πατρίδος δαπανῶν ἐξ ἰδίων του, καὶ δουλεύων ὁ ἴδιος εἰς τὸ στρατιωτικόν. Ἐπροθυμοποιήθη δὲ κατὰ τὴν πρώτην πολιορκίαν τῆς **Ἀκροκορίνθου** νὰ προφθάσῃ τοὺς πολιορκοῦντας ἀπὸ ἀρκετὰς τροφάς, ὥστε ἐκ τῶν πολλῶν του ἐκδηλώσεων ἐτίμησεν αὐτὸν ἡ Σεβαστὴ Διοίκησις μὲ τὸ δίπλωμα τῆς **χιλιαρχίας**, ἀφ' οὗ δὲ ἠξιώθη τοῦ τοιοῦτου βαθμοῦ, ἐπροθυμοποιήθη περισσότερον, καὶ ὄχι μόνον εἰς τὴν **Πελοπόννησον** ἠγωνίζετο κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν Κορινθίων εἰσῆλθεν εἰς τὴν **Ἀνατολικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα** καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι τῆς διαλύσεως

«Ἀρχὴ μὲν πίστις, τέλος δὲ ἀγάπη».

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

τοῦ τότε στρατοπέδου. Ἐφάνη δὲ καὶ κατὰ τὴν δευτέραν πολιορκίαν τῆς Ἀκροκορίνθου ὄχι ὀλιγώτερον ζηλωτῆς, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, δὲν ἔλειψε ποτὲ τοῦ νὰ συναγωνίζεταί μετὰ τῶν Κορινθίων εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς Πατρίδος. Ὑπέφερε δὲ καὶ μεγάλας ζημίας ἐκ τῶν ἐμφυλίων πολέμων. Ὅθεν πρὸς πίστωσιν τῆς ἀληθείας ἐδόθη τὸ παρὸν ἐνδεικτικὸν πρὸς αὐτὸν παρὰ τοῦ ἐπαρχιακοῦ τούτου συστήματος δι' αἰτήσεώς του, ἵνα τῷ χρησιμεύσῃ ἐν καιρῷ δέοντι.

1828 Ἰανουαρίου 20

ἐξ Ἀγίου Γεωργίου

Ἡ Δημογεροντία Κορίνθου
Προηγούμενος Ναθαναὴλ (1)
Ἀναγνώστης Σπυρόπουλος
Γρούφων Τριανταφυλλόπουλος
Ἀθανάσιος Ἡλιάσκος

Ὁ Γραμματεὺς
Δημήτριος Λεοναρδόπουλος

Ἄλλ' ὅς προχωρήσωμεν εἰς τὴν δημοσίευσιν ἐνὸς ἐγγράφου νεωτέρας Δημογεροντίας, καὶ εἰς τὴν πιστοποίησιν τῶν συναγωγιστῶν τοῦ Παπα-Νίκα ὀπλαρχηγῶν.

Ὁ Παπα-Νίκας, γράφει τὸ πιστοποιητικόν, ἔλαβε μέρος «εἰς ἀπάσας τὰς κατὰ τὴν Πελοπόννησον μάχας», καὶ «ἐθυσίασεν ἀπασαν τὴν κολοσσιαίαν αὐτοῦ περιουσίαν». Καὶ μόνον αὐτὰ ἀρκοῦν νὰ θέσουν τὸν ἱστορούμενον ἐφημέριον εἰς τὴν

(1) Ὁ **Ναθαναὴλ** κατήγετο ἀπὸ τὸ χωριὸν Ἀγρίδι τῆς Κλουκίνας τῆς ἐπαρχίας Καλαβρυτῶν. Ὡς Ἡγούμενος τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου—Φενεοῦ (κ. Φονιά), εἶχε κατηχηθῆ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Ἐμήνησεν οὗτος καὶ τινες μοναχοὺς τῆς ἰδίας Μονῆς, ὡς τὸν **Σεραφεῖμ** καὶ τὸν **Σάββαν** ἀπὸ Χαλκιάνικα (Καλαβρυτῶν), τὸν **Ἀθανάσιον** ἀπὸ τὰ Καλύβια τοῦ Φονιά, ὡς καὶ τὸν **Ἀνανίαν** καὶ **Συνέσιον** ἀπὸ τὴν Ζαροῦχλαν τῶν Καλαβρυτῶν. Οἱ ἄνω μοναχοὶ ἐγκαίρως ἐπεδόθησαν εἰς τὴν κατήχησιν τῶν προκρίτων τῆς περιφερείας Φονιά, ὡς καὶ εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῆς Ἐπαναστάσεως. Εὐρίσκοντο εἰς συνεχεῖς συνηγορήσεις μετὰ τοῦ Σωτηρίου Χαραλάμπη, παρ' οὗ καὶ ἐλάμβανον ὀδηγίαν, καὶ τοῦ **Δανιὴλ Παμπούκη**, Ἡγουμένου τῆς Μονῆς Βράχου (Κοιμήσ. Θεοτόκου) Ν. μέας. Ὁ Ναθαναὴλ ὑπὸ τῶν ὀπλαρχηγῶν ἐστάλη καὶ εἰς Ὑδραν πρὸς ἀποστολὴν ἑλληνικῶν πλοίων εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν. (Ἀπομνημονεύματα Φωτιάκου, Ἀθῆναι ἐτ. 1899 τόμ. Α' σελ. 69—71 καὶ 115—116).

«Τὰ δὲ δύο, ἐν ἐνότητι γινόμενα, Θεοῦ ἐστίν· τὰ δὲ ἄλλα πάντα εἰς καλοκαγαθίαν ἀκόλουθά ἐστιν.»
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

πρώτην σειρὰν τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἀγωνισθέντων Κορινθίων.

Πιστοποιητικὸν

Πιστοποιοῦμεν οἱ ὑποφαινόμενοι ὄπλαρχηγοὶ καὶ προκριτογεροντότεροι, ὅτι ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Καστανιάς τῆς ἐπαρχίας Κορινθίας ἀποβιώσας **Παπα-Νίκας** καλούμενος, ἐπὶ κεφαλῆς χιλίων (ἀριθ. 1000) στρατιωτῶν του, παρευρέθη **ἔλαβε μέρος εἰς ἀπάσας** τὰς κατὰ τὴν Πελοπόννησον γενομένας κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἔτους **διαφόρους μάχας** ὑπὲρ τῆς ἀπευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔφερε τὸν βαθμὸν τοῦ **χιλιάρχου**, θυσιάσας εἰς τὴν ἑξ ἰδίων του πληρωμὴν τῶν μισθῶν τῶν στρατιωτῶν του ἅπασαν τὴν **κολοσιαίαν** περιουσίαν του.

Διὰ χάριν τῆς ἀληθείας ἐκδίδομεν τὸ παρὸν μας πιστοποιητικόν, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὅπου δεῖ.

Ἐγένετο τὴν 10 Ἀπριλίου 1865

Οἱ προκριτογέροντες	Οἱ πιστοποιοῦντες
Κ. Θανασοῦλη	Ὅπλαρχηγοὶ
Φα[πα]γιάννης Δῆμος	Δ. Τσόκης
Νικόλαος Π. Μουντζούλης	Νικ. Πετιμεζᾶς (1)
Α. Μαρσέλλος	Παν. Πετιμεζᾶς
Β. Δουγένης	
Α. Σακελλαρίου	
Δημ. Καρασιώτης	
Γεώργ. Θανασοῦλη	
Σπῦρος Πολυδωρόπουλος	

Εἰς τὰ ἄνω ἄς προστεθῆ καὶ ἡ ἐπομένη αἴτησις τοῦ **Βασιλείου Παππανικοπούλου**, υἱοῦ τοῦ Παπα-Γεωργίου. Οἱ ἀνα-

1. Ἡ οἰκογένεια **Πετιμεζᾶ**, ἐκπατρισθεῖσα κατὰ τὰ τῆς δουλείας χρόνια, ἐκ **Σουδενῶν** τῆς Ἡπείρου, κατέλαβε τὸ χωρίον **Σουλιμᾶ** (νῦν **Ἄνω Δάριον**) Τριφυλίας, καὶ συνεδέθη διὰ συγγενείας μετὰ τῆς ἱστορικῆς οἰκογενείας **Παπατώρα**. Ἐκεῖθεν, λόγῳ νέας διώξεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, αὕτη κατέφυγεν εἰς τὰ Ἀρσάνεια ὄρη (κ. Χελμόν) τῶν Καλαβρυτῶν καὶ ἐτίσε τὸ χωρίον Σουδενά. Οἱ ὑπογράφοντες εἶναι οἱ ἀγωνισταὶ ἀδελφοὶ Νικόλαος καὶ Παναγιωτάκης, υἱοὶ τοῦ Ἀθανασίου Πετιμεζᾶ (1767—1804). Ὁ Νικόλαος ἀπέθανε μὴνᾶς τινας μετὰ τὸ ἐκδοθῆν (1865) πιστοποιητικόν. (Πρβλ. Ἐπετηρὶς τῶν Καλαβρυτῶν, ὑπὸ Γεωργίου Παπανδρέου, Ἀθῆναι ἔτ. 1906 σελ. 123—132).

«Οὐδεὶς πίστιν ἐπαγγελλόμενος ἀμαρτάνει, οὐδὲ ἀγάπην κεκτημένος μισεῖ».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

γνωσται τοῦ «Ἐφημερίου» ἄς μὴ ἐπικρίνουν τὸν ἱερόπαιδα διὰ τὴν αἴτησίν του. Κατὰ τὴν τότε ὁμιλίαν καὶ ἡ αἴτησίς του.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Ἀπριλίου 1865

Γνωστὸν εἰς ὅλον σχεδὸν τὸ Ἔθνος ὁ ποτὲ πατὴρ τοῦ ὑποφαινομένου **Παπανίκας**, στρατιωτικὸς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος ὀπλαρχηγὸς τῆς ἐπαρχίας Κορίνθου ἐξοδεύσας οὐκ ὀλίγα ἐξ ἰδίων του διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς πατρίδος, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδόθη ἡ ἀντίστροφος ἀποζημίωσις, διότι ἀπεβίωσε, καὶ

συμφῶνως μὲ τὰς πρὸς τὴν Πατρίδα ἐκδουλεύσεις

ᾧθεν τὴν ἀδικίαν ταύτην καθυποβάλλω ἐνώπιον τῆς Σεβ. Ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς σύμφωνα μὲ τὸ 12 κεφάλαιον τῶν ὁδηγιῶν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ μὲ τὸ ἀπὸ 18 Νοεμβρίου 1845 βασιλικὸν Διάταγμα, ὅπως δικαιώσῃ τὰς ἐκδουλεύσεις τοῦ ποτὲ πατῆρος μου Παπα-Νίκα ἵνα μὴ μείνῃ ἀδικημένη καὶ ἡ μὲ τόσας θυσίας καὶ ἐκδουλεύσεις οἰκογένεια τοῦ γνωστοῦ Παπα-Νίκα.

Διὸ ἐσωκλείω ἐν τῇ παρουσίᾳ μου ὀλίγας τινὰς ἐνδείξεις εὐρισκομένας εἰς χεῖρας μου καὶ θερμοπαρακαλῶ τὴν Σ. ἐξεταστικὴν ἐπιτροπὴν νὰ δικαιώσῃ τὸν ὑποφαινομένον μὲ τὴν ἀνήκουσαν ἀποζημίωσιν.

Βασίλ. Παππανικόπουλος

Περὶ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀγωνιστοῦ ἐφημερίου μᾶς πιστοποιεῖ ὁ Δήμαρχος Στυμφαλίας διὰ τοῦ ἑξῆς ἐγγράφου.

Ὁ Δήμαρχος Στυμφαλίας
πιστοποιεῖ ὅτι

ὁ ποτὲ ἀποβιώσας **Παπα-Γεώργιος Παπα-Νίκας Χιλίαρχος** κάτοικος Καστανάιας τοῦ δήμου μας ἀφῆκεν τοὺς ἑξῆς κληρονόμους, Βασίλειον Παπα-Νίκα, Νίκαν καὶ Ἀργύριον ἀδελφοὺς Ἀργ. Παπα-Νίκα, Γεώργιον, Ἰωάννην καὶ Γκόλφραν ἀδελφὰς Π. Παπα-Νίκα καὶ Φωτεινὴν Μ. Παπα-Νίκα.

Διὸ κατ' αἴτησίν των ἐκδίδομεν τὸ παρὸν πιστοποιητικὸν διὰ νὰ τοὺς χρησιμεύσῃ ὅπου δεῖ.

Ἐν Καλλιάνῃ τὴν 22 Μαΐου 1865

Ὁ Δήμαρχος

Τ. Σ. Ἀναγ. Οἰκονομόπουλος

Τέλος ἄς προστεθῇ, εἰς τὰ ποηγούμενα, καὶ ἡ σωθεῖσα αἴ-

«Ὅτιως οἱ ἐπαγγελλόμενοι χριστιανοὶ εἶναι, δι' ὧν πράσσουν ὀφθῆ-
σονται».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

τησις τῶν ὑπολοίπων κληρονόμων τοῦ χιλιάρχου, γραμμένη εἰς τὴν Καστανιάν. Ἴδου αὕτη.

Ἐν Καστανιᾷ τὴν 20ην Αὐγούστου 1865

Αἴτησις

τῶν ὑποφαινομένων κατοίκων Κασταναίας
δήμου Στυμφαλίας τῆς Κορινθίας

Περὶ

ἀμοιβῆς διὰ τὰς ὑπὲρ Πατρίδος ἐκδουλεύσεις τοῦ ἀποβιώσαντος πάππου των Παπα-Νίκα.

Γνωστὸν ὄχι μόνον εἰς ὑμᾶς καὶ ἅπαντα τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἔξω κόσμον ἀκόμη, ὅτι καλούμενος ὁ Παπα-Νίκας ἐκ τοῦ χωρίου Κασταναίας, τῆς Κορινθίας πάππος τῶν ὑπογεγραμμένων, λαβὼν τὰ ὄπλα κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἔτους ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Πατρίδος ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν μετὰ 200 στρατιωτῶν του καὶ ἐπέκεινα, γενναίως ἐπολέμησεν εἰς ἀπάσας σχεδὸν τὰς τῆς Πελοποννήσου συγκροτηθεῖσας τρομερὰς μάχας εἰς τὰ διάφορα μέρη, εἰς ἃς *νικητῆς* καὶ *τροπαιοῦχος* ἀναδειχθεὶς μετὰ τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του ἐκλεκτῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐκτιμηθείσης τῆς τε ἰκανότητος καὶ θυσίας του, ἡ τότε διοικοῦσα τὰ πράγματα ἐπιτροπὴ ἀντήμειψεν ἐπαξίως αὐτὸν τὸν βαθμὸν τοῦ *χιλιάρχου*, ἐγκαταλείψας ἐπὶ πολὺν καιρὸν τότε τὴν *πολυἀριθμον οἰκογένειάν του*, τὴν κολοσιαιάν κινήτην καὶ ἀκίνητον περιουσίαν του, ἔτρεχε γενναίως εἰς τὰ διάφορα μέρη, ἔνθα συνεκροτεῖτο πόλεμος πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν εὐρισκομένης Πατρίδος μας, *κατηνάλωσεν ἀφειδῶς* ἅπασαν σχεδὸν τὴν χρηματικὴν καὶ κτηματικὴν περιουσίαν του, εἰς τοὺς καταβληθέντας ἕξ ἰδίων του ὥστε ἐκ τῶν θυσιῶν του τούτων ἀπεκατεστάθη ἀκολούθως πενέστατος, καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ ἡμεῖς οἱ κληρονόμοι μέχρι σήμερον.

Πάμπολλα πιστοποιητικὰ ὄπλαρχηγῶν τῶν διαφόρων ἐκδουλεύσεών του ὑπῆρχαν εἰς χεῖρας του, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1834 ἔτος παρέδωσεν ὁ ἴδιος εἰς τὴν τότε συσταθεῖσαν ἐπὶ τῶν ἐκδουλεύσεων ἐπιτροπὴν, διὰ νὰ ληφθῶσι παρ' αὐτῆς ὑπ' ὄψιν, καὶ ἐπαελθὼν ἐναυθῆα *ἀπεβίωσεν ἀμέσως*, ὥστε ἤδη εὐρισκόμεθα εἰς

«Ἄμεινόν ἐστιν σιωπᾶν καὶ εἶναι, ἢ λαλοῦντα μὴ εἶναι.»

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

ἄγνοιαν ἐὰν τὰ πιστοποιητικὰ αὐτοῦ ὑπάρχουν, καὶ ἂν κατεχωρήθησαν εἰς τὰ μητρώα.

Πρὸς περισσοτέραν ὄθεν βεβαιότητα τῶν ἐκθετομένων μας, στηριζομένων εἰς γυμνήν τὴν ἀλήθειαν, ὑποβάλλομεν διὰ τοῦ Δημάρχου Στυμφαλίας κατὰ τὴν 12 Μαΐου ἐ.ἐ. νέα πιστοποιητικὰ τῶν ἐκδουλεύσεων τοῦ ὑπὸ διαφόρων ὄπλαρχηγῶν καὶ προκριτογεροντοτέρων ἐκδεδομένων, καθὼς ἕτερον τῆς δημοτικῆς μας ἀρχῆς ἐξ οὗ βεβαιοῦται ὅτι εἴμεθα γνήσιοι κληρονόμοι τοῦ ἀποβιώσαντος ἀγωνιστοῦ παπποῦ μας Παπα-Νίκα, ἀλλὰ μὲ λύπην μας πληροφοροῦμεθα ὅτι, ὁ συγκληρονόμος μας Βασίλειος Παπανικόπουλος θεῖος ἡμῶν καὶ υἱὸς τοῦ παπποῦ μας ἐνεχείρισε πρὸ ὀλίγου ἀναφορὰν εἰς τὴν Σὴν ταύτην ἐπιτροπὴν εἰς ἣν ψευδῶς ἐκθέτει ὅτι εἶναι μόνος αὐτοῦς κληρονόμος τοῦ ἀνωτέρω παπποῦ μας, ἐν ᾧ ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὑποβληθέντος πιστοποιητικοῦ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς εἴμεθα καὶ ἡμεῖς. Λαμβάνουσα ὄθεν ὑπ' ὄψιν τὰ πιστοποιητικὰ ταῦτα παρακαλοῦμεν ἵνα εὐρεστομένη ἡ Σὴ ἐπιτροπὴ ἀνταμείψῃ ἅπαντας τοὺς κληρονόμους...

Ἐποσημειούμεθα εὐσεβάτως

Εὐπειθέστατοι

Νίκας Α. Παππανικόπουλος

Ἄργ. Α. Παππανικόπουλος

Ἰωάν. Παπανίκας

Ἰωάν. Παππανικόπουλος

Γκόλφω Παπα-Νίκα

Φωτεινὴ Παππανίκα

Ἡ σπουδαιότερα πληροφορία τῶν ἄνω εἶναι τὸ ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ Ἀγωνιστοῦ, ἐπισυμβάντος ὀλίγα χρόνια μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὴν φωνήν, περὶ ἀνταμοιβῆς τῶν πολυετῶν μόχθων, κινδύνων καὶ ὑλικῶν θυσιῶν, τῆς ἐλευθέρως ἤδη Πατριδος τοῦ ὑποκοῦαν ὁ Παπα-Νίκας, συναθροίσας μίαν ἡμέραν τοῦ 1834 τὰ «πάμπολλα» πολεμικὰ πιστοποιητικὰ, μὲ βήματα πρεσβύτου ἀλλὰ καὶ χιλιάρχου, ἔτρεξε νὰ καταθέσῃ ταῦτα, μὲ τὰς γηρολαΐας ἀλλὰ καὶ πολεμικὰς του χεῖρας, εἰς τὴν «ἐπιτροπὴν ἐκδουλεύσεων». Ἐπιστρέψας εἰς τὴν ἐνορίαν του, τὴν οἰκογένειάν του, τὸν ναόν του, ὁ Παπα-Γεώργιος, ὕψωσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸ τῆς ἁγίας Τραπέζης, εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἀφοῦ ἠὺχαρίστησε τὸν

«Καλὸν τὸ διδάσκειν, ἐὰν ὁ λέγων ποιῇ».

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

Ὑψιστον διὰ τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα, τὸν στρατόν, τὸν λαόν, παρασχεθεῖσαν οὐρανόθεν πολυετῆ βοήθειαν, κατὰ τὰ χρόνια τῆς Παλιγγενεσίας, ἔπειτα ὡς ἄλλος γέρον Συμεών, ἀνεβόησε :

Νῦν ἀπόλυσιν ζητῶ
ὄτι εἰδόν σε, Θεέ,
εἰς ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ πιστῶν
καὶ εἰς ΠΤΩΣΙΝ ἀσεβῶν.

Μετὰ ταῦτα, κατὰ τὸ ἄνω ἔγγραφον, «ἀπεβίωσεν ἀμέσως» ὁ Παπα - Νίκας, ὁ χιλιάρχος τῶν πολλῶν νικῶν.

Ὁ ἡγέτης καὶ χορηγὸς χιλίων (1000) στρατιωτῶν, ἐπὶ δεξιάν περιπου, ὁ δαπανήσας «ἅπασαν τὴν κολοσσιαίαν αὐτοῦ περιουσίαν»—κατὰ τὸ πιστοποιητικὸν τῆς δημογεροντίας καὶ τῶν ὀπλαρχηγῶν — ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος, ὁ ἐγείρας πλείστας μάχας καὶ κερδίσας ἰσαριθμούς νίκας, ὁ περιβόητος Παπα - Νίκας, δὲν πρέπει νὰ τιμηθῇ, πρὸς μίμησιν τῶν μετέπειτα γενεῶν, μὲ μίαν ἀναμνηστικὴν μνημοσύνου στήλην, ἢ ἄλλο τι σχετικόν, ὑπὸ σύμπαντος τοῦ ἑφημεριακοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Κορινθίας :

Τὰς ὑπολοίπους σκέψεις, ἀποφάσεις καὶ ἔργα, διὰ τὸν πρόμαχον **Παπα - Νικαν**, τὸν χιλιάρχον Κορινθίας, ἀφήνω εἰς τὸν «παλαιὸν πολεμιστὴν» (ἔτ. 1912—1914) ἀγαπητὸν Μητροπολίτην -κ. Προκόπιον.

ΝΙΚΟΛ. ΠΑΝ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Πρωθιερεὺς

ΑΠΟ ΤΑ ΑΤΟΠΑ

Παρευρεθεῖς πρό τινος εἰς ἓνα ναὸν κατὰ τὴν τέλει τῆς θ. Λειτουργίας, εἶδον τὸν Ἱερέα νὰ ἀπαγγέλλῃ τὴν κατὰ τὸν Τρισάγιον εὐχὴν τῆς εὐλογίας τῆς ἄνω Καθέδρας ἐνώπιον τῆς Ἱ. Προθέσεως καὶ συγχρόνως ν' ἀσπάζεται τρεῖς τὸν ἐπὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς Τιμίων Δώρων ἠπλωμένον Ἀέρα.

Ἄλλοῦ δὲ εἶδον κατὰ τὴν ἰδίαν στιγμὴν ν' ἀσπάζεται τρεῖς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν ὁ λειτουργὸς Ἱερεὺς.

Εἰς ἄλλην πάλιν λειτουργίαν εἶδον τὸν Ἱερέα εἰς τὸ μετὰ τὸ «Ἐξαιρέτως...» ψαλλόμενον «Ἄξιόν ἐστιν...» νὰ θυμῆ τοὺς ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι παρευρισκομένους.

«Οὐδὲν λανθάνει τὸν Κύριον, ἀλλὰ καὶ τὰ κρυπτά ἡμῶν ἐγγὺς αὐτῷ ἐστιν.»
(Ἱγνάτιος Ἀντιοχείας)

Ἐνα ἄλλον Ἱερέα εἶδον ἄλλοῦ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὴν στιγμήν νὰ στρέφεται καὶ νὰ θυμιᾷ πρὸς τὸ ὄπισθεν μέρος τῆς ἐπὶ τοῦ τέμπλου ἱεράς εἰκόνας τῆς Θεοτόκου. Καὶ ἕνα ἄλλον εἶδον νὰ ἐξέρχεται μετὰ τοῦ θυμιατοῦ εἰς τὴν Ὠραίαν Πύλην καὶ νὰ θυμιᾷ τὸν λαόν.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄσπασμοὶ καὶ τὰ θυμιάματα εἶναι, νομίζω, παράτυποι ὑπερβολαί.

Τὸ ὄρθον εἶναι ἡ εὐχή τῆς ἄνω Καθέδρας νὰ λέγεται ἔμπροσθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης, χωρὶς κανένα ἄσπασμόν. Οὕτε καὶ εἰς τὸ ἐνώπιον τῆς Ἱ. Προθέσεως λεγόμενον μόνον «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος...» χρειάζεται ἄσπασμός τις τῶν Τιμίων Δώρων. Τὸ δὲ εἰς τὸ «Ἐξαιρέτως...» θυμίαμα ἀφορᾷ μόνον τὴν ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης ἐν τῷ τετελειωμένῳ ἤδη μυστηρίῳ τῆς θ. Εὐχαριστίας παρουσίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τίποτε ἄλλο.

*

Ἀναγνώστης μας ἀπορεῖ διὰ τὴν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ δημοσιευθεῖσαν σύστασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβου, ὅπως οἱ λειτουργοὶ περιορίζονται κατὰ τὴν Μεγάλην Εἴσοδον τῶν Τιμίων Δώρων εἰς τὴν ἐκφώνησιν τῆς καὶ ὑπὸ τοῦ Τυπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας μας, μοναδικῆς ἀναγραφομένης εὐχῆς «*Πάντων ὑμῶν...*», χωρὶς νὰ προσπαθοῦν νὰ μιμηθοῦν τὰς διὰ τοὺς Ἀρχιερεῖς μόνον καθιερωμένας προσθήκας, καὶ διαμαρτύρεται διὰ τὴν... καινοτομίαν, ὅπως τὴν νομίζει.

Ἄλλος ἐπίσης ἀναγνώστης μας διαμαρτύρεται διὰ τὴν σύστασιν τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιερέως, ὅπως οἱ τελοῦντες τὸ μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος ἱερεῖς φέρωσι μετὰ τοῦ Ἐπιτραχηλίου καὶ τὸ Φελώνιον τῶν, ὡς εἶναι ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἐπιβεβλημένον. Καὶ ἐπικαλεῖται ὑπὲρ τῆς ἀντιθέτου κακῆς συνηθείας τὰς τεχνικὰς δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι προκύπτουν κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ Βαπτίσματος διὰ τὸν φέροντα Φελώνιον.

Ἀμφότερα αἱ ὡς ἀνωτέρω ἀντιρροήσεις τῶν ἀναγνωστῶν μας ὁρμῶνται ἀπὸ τὴν κακὴν ἀρχήν, ἀφ' ἑνὸς μὲν, νὰ θεωρῆται ὡς ὄρθον ὅ,τι κακῶς ἔχει κρατήσῃ καὶ νὰ χαρακτηρίζεται ὡς «καινοτομία» ἢ ἐπαναφορὰ τοῦ ὄρθου, ἀφ' ἑτέρου δέ, νὰ θυσιάζεται ἡ τάξις καὶ ἡ εὐπρέπεια εἰς τὴν κακῶς ἐννοουμένην διευκόλυνσιν τῶν περιστάσεων, εἷς τινὰς δὲ τῶν περιστάσεων τούτων

«Πάντα οὖν ποιῶμεν, ὡς Αὐτοῦ ἐν ἡμῖν κατοικοῦντος, ἵνα ὦμεν Αὐτοῦ ναοί, καὶ Αὐτός ἦ ἐν ἡμῖν Θεὸς ἡμῶν».

(Ἱγνάτιος Ἀντιοχείας)

καὶ ὑπερμέτρως ἐκτιμῶνται αἱ τυχὸν ὑφιστάμεναι δυσκολίαι, ἂν δὲν εἶναι αὐταὶ καὶ ἐντελῶς φανταστικάι.

Καὶ ἡ μὲν ἐν τῇ πράξει κατάργησις τῶν κακῶς γενικευθέντων «μνημονευμάτων», τῆς Μεγάλης Εἰσόδου εἶναι θέμα πλεόν τῆς ἀρμοδιότητος τῶν ἑκασταχοῦ Ἱεροιερέων. Διότι αὐτοὶ εἶναι εἰς θέσιν καὶ νὰ ἐκτιμήσουν τὰς περιστάσεις καὶ νὰ διαφωτίσουν τὸν τε Κλῆρον καὶ τὸν εὐσεβῆ λαόν, ὥστε νὰ μὴ σκανδαλισθῇ κανεὶς μὲ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ ὁρθοῦ, ἀφ' οὗ εἰς τοιοῦτο σημεῖον ἔχομεν καταντήσει. Ἡ ὁρθὴ ὁμως θέσις τοῦ ζητήματος εἶναι αὐτῇ, τὴν ὁποίαν ὑπέδειξεν ὁ Σεβ. Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος καὶ τὴν ὁποίαν ἔχει ἐπιβάλλει ἤδη εἰς τὴν Ἐπαρχίαν του, ὅπως καὶ ἄλλοι Ἱεροιερεῖς, διότι αὐτό, πράγματι, δορίζεται ἀπὸ τὸ Τυπικὸν τῆς Ἐκκλησίας μας. Καὶ ἔχει, ἐπομένως, ἄδικον, ὁ ἀπορῶν καὶ παραπονούμενος διὰ τὴν ὁρθὴν αὐτὴν θέσιν ἀναγνώστης μας, ἐφ' ὅσον θὰ ἔχωμεν ὡς ἀρχὴν τὴν ἀκριβῆ καὶ ἀπαρέγκλιτον τήρησιν τῶν τυπικῶν διατάξεων, διὰ τῆς ὁποίας καὶ μόνης εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ τόσον περιζήτητος εἰς τὰς ἡμέρας μας τελετουργικὴ ὁμοιομορφία.

Ἀλλὰ παρεκτὸς τῆς ὑποχρέωσως τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ὁμοιομορφίας, δὲν εἶναι καὶ πρακτικῶς ἀπαραίτητος ἡ κατάργησις αὐτοῦ τοῦ «μνημονεύματος», κατὰ τὸ ὅποιον τόσοι βαρβαρισμοί, τόσοι σολοικισμοί, τόσαι ἀνοησίαι καὶ τόσαι ἀσέβειαι ἀκόμη διαπράττονται; Ἐν ἀπλούστατον παράδειγμα τούτου τὰ ὅσα σχετικῶς πρὸς αὐτὸ ἀναγράφονται εἰς τὴν στήλην τῆς «Λύσεως τῶν ἀποριῶν» αὐτοῦ τοῦ φύλλου. Νομίζομεν δέ, ὅτι καὶ πρὸς περιφρούρησιν ἀκόμη τῶν τελετουργῶν μας ἀπὸ τὰς τοιαύτας καὶ παρομοίας γελοιοποιήσεις εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡ ἀπαγόρευσις τῆς παρατύπου αὐτῆς εὐχολογίας τῆς Μεγάλης Εἰσόδου.

Ὅσον ἀφορᾷ τώρα τὴν κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ Βαπτίσματος χρῆσιν τοῦ Φελωνίου, δὲν γνωρίζομεν πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ χωρήσῃ συζήτησις διὰ κάτι, πού εἶναι ἐκ τῆς τάξεως ἐπιβεβλημένον. Οὔτε δὲ καὶ αἱ σχετικαὶ δυσκολίαι εἶναι ἀνυπέβλητοι, διότι καὶ εἶναι δυνατὴ ἡ περιστολὴ τοῦ Φελωνίου εἰς τὴν ὠρισμένην στιγμὴν τῆς βυθίσεως τοῦ βαπτιζομένου εἰς τὴν ἱερὰν Κολυμβήθραν καὶ χρησιμοποιεῖται τὸ Φελώνιον ἀπὸ ὄλους, ὅσοι γνωρί-

«Πρέπον οὖν ἔστιν, μὴ μόνον καλεῖσθαι Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ εἶναι».
(Ἱγνάτιος Ἀντιοχείας)

ζουν καὶ σέβονται τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, χωρὶς τίποτε τὸ κακὸν ἢ τὸ δυσάρεστον νὰ ὑφίστανται ἐξ αὐτῶν.

*

Ἄλλος ἀναγνώστης παραξενεύεται διότι ἐγράφη, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ψάλλεται ὑπὸ τοῦ Ἱερέως τὸ Εἰσοδικὸν κλπ. ὅταν λειτουργῇ εἰς μόνος Ἱερεὺς—ἔστω καὶ μετὰ Διακόνου. Καὶ ἐπιμένει, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι τάχα ἄτοπον.

Ἄλλὰ δὲν πρόκειται ἐδῶ περὶ τοῦ τί νομίζει ὁ καθεὶς, ἀλλὰ περὶ τοῦ τί εἶναι τὸ ὀρθόν· καὶ τὸ ὀρθὸν ἐν προκειμένῳ εἶναι, ὅτι τὸ Εἰσοδικόν, τὸ μετὰ τὴν Μικρὰν Εἴσοδον Ἀπολυτίκιον, τὸ Κοντάκιον καὶ τὸ «Ἅγιος ὁ Θεός...» τῆς Λειτουργίας, καθὼς καὶ τὸ «Φῶς ἱλαρὸν» καὶ τὸ Προκείμενον τοῦ Ἐσπερινοῦ, ψάλλονται ὑπὸ τοῦ Ἱ. Κλήρου, μόνον ὅταν συνιεροῦσιν κατὰ τὴν θ. Λειτουργίαν ἢ εἰσοδεῦσιν κατὰ τὸν Ἐσπερινὸν πλείονες τοῦ ἑνὸς Ἱερεῖς. Ὅταν εἰς μόνον Ἱερεὺς λειτουργῇ ἢ εἰσοδεῦῃ κατὰ τὸν Ἐσπερινόν, τὸ μὲν Εἰσοδικὸν κλπ. ψάλλεται ὑπὸ τῶν ψαλτῶν τὸ δὲ «Φῶς ἱλαρὸν» λέγεται χῦμα ὑπὸ τοῦ χοροστατοῦντος Ἀρχιερέως ἢ τοῦ ἐν τῷ χορῷ ἢ ἐν τῷ Παραθρονίῳ ἱσταμένου Προεστῶτος ἢ, ἐν ἀπουσίᾳ τούτου, ὑπὸ τοῦ ψάλτου ἢ τοῦ ἀναγνώστου.

Καὶ συμβαίνει μὲν πολλάκις νὰ ψάλλωνται τὰ ἀνωτέρω καὶ ὑπὸ ἑνὸς μόνου ἱεροῦργούντος Ἱερέως, τοῦτο ὅμως εἶναι ἄτοπον, διότι ἀντίκειται πρὸς τὴν καθιερωμένην ἐκκλησιαστικὴν τάξιν.

*

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὰ Ἱερατικὰ Συλλείτουργα συμβαίνουν πολλάκις ἄτοπὰ τινα, ὀφειλόμενα εἰς τὴν ἄγνοιαν τῆς καθιερωμένης ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, ἢ εἰς τὴν περιφρόνησιν ταύτης, χάριν ἀνοήτου ἐπιδείξεως ἢ χάριν κακῶς ἐννοουμένης ἀβροφροσύνης.

Ἀπὸ ἄγνοιαν δέ, προφανῶς, τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως κατηγορήθησαν κάπου, οἱ προεξάρχοντες εἰς τὰ Ἱερατικὰ Συλλείτουργα ὡς ἐξ ὑπεροψίας δῆθεν μὴ ἀφίνοντες τοὺς συλλειτουργοὺς των νὰ λέγουν περισσοτέρας ἐκφωνήσεις.

Οἱ ἀγαπητοὶ μας ἀναγνώσται ἄς μελετήσουν μετὰ προσοχῆς τὰ ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος φύλλου δημοσιευόμενα σχετικῶς πρὸς τὸ Ἱερατικὸν Συλλείτουργον.

Ο ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

«...Ὅσπερ καὶ τινες ἐπίσκοπον μὲν καλοῦσιν, χωρὶς δὲ αὐτοῦ πάντως πράσσοσιν».

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

ΛΥΣΙΣ ΑΠΟΡΙΩΝ

Ἐρωτήσεις :

1. Εἶναι ὀρθόν νά τίθεται ἡ πρόθεσις «ὕπερ» πρὶν ἀπὸ τὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα μερικοὶ ἱερεῖς μνημονεύουν εἰς τὴν Μεγάλην Εἴσοδον, λέγοντες «... καὶ ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ...»;

2. Εἶναι ὀρθή ἡ κατὰ τὴν αὐτὴν περίπτωσιν προσθήκη τῆς φράσεως «τῶν ἐπιτελούντων τὴν θείαν Λειτουργίαν ταύτην» εἰς τὰ ὀνόματα ἐκείνων, ὑπὲρ τῶν ὁποίων τελεῖται ἡ Λειτουργία;

3. Εἶναι ὀρθόν, εἰς τὴν Μεγ. Εἴσοδον ἐπίσης, νά προστίθενται φράσεις οἷαι : «ὕπερ ὑγείας...», «ὕπερ εἰρήνης...», «ὕπερ εὐδοκίᾶς...» κλπ. ;

Φιλακόλουθος λαϊκός

Ἀπαντήσεις :

1. Ἡ παρεμβολὴ τῆς πρόθεσεως «ὕπερ» πρὸ τῶν ὀνομάτων, πού ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ ρῆμα «μνησθεῖη», ἀποτελεῖ «σολοικισμόν», εἶναι δηλ. ἀτίθητος πρὸς τοὺς κανόνας τοῦ Συντακτικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, οἱ ὅποιοι ὀρίζουν ὅτι τὸ ρῆμα «μυμνήσκομαι» συντάσσεται μὲ ἀπλὴν γενικήν, χωρὶς καμμίαν πρόθεσιν. Δι' αὐτὸ καὶ δὲν τίθεται ἡ πρόθεσις «ὕπερ» πρὶν ἀπὸ τὰ ἐπίσης ἀπὸ τοῦ ρήματος «μνησθεῖη» ἐξαρτώμενα ὀνόματα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῶν Βασιλέων κλπ. εἰς τὴν αὐτὴν ἐπὶ τῆς Μεγάλης Εἰσοδου εὐχὴν τοῦ λειτουργούντος. Τὸ ὀρθὸν λοιπὸν εἶναι νά λέγεται μόνον : «καὶ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ...», χωρὶς τὴν «ὕπερ».

2. Ἡ ἔκφρασις «τῶν ἐπιτελούντων...», δὲν εὐσταθεῖ λειτουργικῶς, διότι οἱ μνημονεῦόμενοι χριστιανοὶ δὲν εἶναι οἱ «ἐπιτελοῦντες», τὴν θ. Λειτουργίαν ἀλλὰ ἐκείνοι, ὑπὲρ τῶν ὁποίων αὕτη ἐπιτελεῖται. Εἶναι φανερόν, ὅτι οἱ ἐπιτελοῦντες τὴν θ. Λειτουργίαν, εἶναι οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ κατὰ τὴν εὐρυτέραν τινῶν ἀντίληψιν, ἅπαντες οἱ συναποτελοῦντες τὴν Ἐκκλησίαν. Ὄρθή εἶναι ἡ ἔκφρασις : «...τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ (θεῖνος καὶ δεῖνος), ὑπὲρ ὧν τελεῖται...».

3. Ὅλαι αὗται αἱ προσθήκαι, «ὕπερ ὑγείας...» κλπ. εἶναι ἀνόητοι καὶ ἄτοποι, διότι καὶ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς εὐχῆς εἶναι τὸ τοῦ «Μνήσθητί μου, Κύριε ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου», συμφώνως πρὸς τὸ ὅποιον ὁ λειτουργὸς εὐχεται «...μνησθεῖη Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ Βασιλείᾳ Αὐτοῦ». Ὡς γνωστὸν δὲ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ «οὐκ ἔστι βρωμῆς καὶ πόσις», οὔτε ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὰ οἰαδήποτε ὕλικὰ ἀγαθὰ τοῦ παρόντος αἰῶνος, διότι «ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ εἰσιν» οἱ μετέχοντες τῆς βασιλείας ἐκείνης, κατὰ τὴν ρῆσιν τοῦ Κυρίου. Πόσον δὲ ἀνόητον καὶ ἄτοπον καταντᾷ τὸ οὕτω παρὰ τοῦ Θεοῦ αἰτούμενον, γίνεται φανερόν καὶ εἰς τὸν μᾶλλον ἀκατάρτιστον ἀπὸ τὸ τέλος τῆς εὐχῆς, πού εἶναι «...νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων» !... Ζητοῦμεν λοιπὸν νά εἶναι οἱ ὑπὲρ

«Οἱ τοιοῦτοι δὲ οὐκ εὐσυνείδητοί μοι εἰναι φαίνονται, διὰ τὸ μὴ βεβαίως κατ' ἐντολὴν συναθροίζεσθαι». (Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

ὄν προσευχόμεθα ὑγιεῖς «εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων»! Ἡ γὰρ εὐδοθηθῶν τὰ ἔργα τοῦ ὑποδηματοποιοῦ, τοῦ ζαχαροπλάστου, τοῦ ἀρτοποιῶλου κλπ. εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων»!... Περιφῆμα λοιπόν!

Ε.Γ.Μ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ. Α. Κ. Ε.

Ἀπονεμηθεῖσαι Συντάξεις

Α'. Γήρατος.

α) Ἀνδρεόπουλον Γεώργιον τοῦ Νικολάου (Α.Μ.Η. 6186) τέως ἐφημέριον ἑνορίας Χάμορην, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας, ἐκ δραχμῶν 402000, μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1953.

β) Ἀφράτην Δημήτριον τοῦ Παναγιώτου (Α.Μ.Η. 7214) τέως ἐφημέριον Χαλίων, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θηβῶν καὶ Λεβαδείας, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1953.

γ) Μπελέγγην Μιχαὴλ τοῦ Γεωργίου (Α.Μ.Η. 3203) τέως ἐφημέριον Βολισσοῦ-Χίου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1953.

δ) Μπαστουναῖν Βασιλείον τοῦ Ἀθανασίου (Α.Μ.Η. 13157), τέως ἱεροψάλτην Θεσσαλονίκης, ἐκ δραχμῶν 452.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1953.

ε) Καραστέργιον Κωνσταντίνον τοῦ Κυριάκου (Α.Μ.Η. 1879) τέως ἐφημέριον Ἀγριοσυκιῶν, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1953.

στ) Μουστάκαν Ἐμμανουὴλ τοῦ Αὐγουστῆ (Α.Μ.Η. 5.043) τέως ἐφημέριον Σκαδοῦ, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Παροναξίας, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1953.

ζ) Σαμαράν Κωνσταντίνον τοῦ Βασιλείου (Α.Μ.Η. 2212) τέως ἐφημέριον Ζαγοράς, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, ἐκ δραχμῶν 394.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1953.

η) Καραγιαννόπουλον Σαράνην τοῦ Δημητρίου (Α.Μ.Η. 7187) τέως ἐφημέριον Μικροθηβιοῦ, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1953.

θ) Σταματίου Νικόλαον τοῦ Σταματίου (Α.Μ.Η. 3.650) τέως ἐφημέριον ἑνορίας Ζαγοράς, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1953.

ι) Γερασιμῆν Νικόλαον τοῦ Κωνσταντίνου (Α.Μ.Η. 2354) τέως ἐφημέριον Ζαγοράς, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1953.

ια) Κουμελῆν Σπυρίδωνα τοῦ Γεωργίου (Α.Μ.Η. 5.800) τέως ἐφημέριον Καλλιμασιάς, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1953.

ιβ) Τριανταφύλλου Χρηστοῦ τοῦ Γεωργίου (Α.Μ.Η. 299) τέως ἐφημέριον Ἀγίων Θεοδώρων, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1953.

«Ὡσπερ οὖν Κύριος ἄνευ τοῦ Πατρὸς οὐδὲν ἐποίησεν... μηδὲ ἡμεῖς ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν πρεσβυτέρων μηδὲν πράσσομε».

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

ιγ) Ἀθανασιάδην Ἰωάννην τοῦ Εὐθυμίου (Α.Μ.Η. 7013) τέως ἐφημέριον Ἀγορᾶς, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δράμας, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1953.

ιδ) Παπαϊωάννου Ρίζου τοῦ Ἰωάννου (Α.Μ.Η. 771) τέως ἐφημέριον Καρύτσας, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ἰουνίου 1953.

ιε) Κεσιδὴν Γεώργιον τοῦ Εὐσταθίου (Α.Μ.Η. 7254) τέως ἐφημέριον Περιστερίου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου 1953.

ιστ) Παπαναστασίου Παναγιώτην τοῦ Ἀναστασίου (Α.Μ.Η. 8413) τέως ἐφημέριον Ἀγίου Γεωργίου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου 1953.

ιζ) Λαζαρίδην Κυριάκον τοῦ Λαζάρου (Α.Μ.Η. 697) τέως Ἱεροψάλτην Ἰ. Ναοῦ Ἀγ. Ζώνης Ἀθηνῶν, ἐκ δραχμῶν 509.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1953.

Β'. Ἀναπηρίας.

α) Νώτην Γεώργιον τοῦ Ἰωάννου (Α.Μ.Η. 10.434) τέως ἐφημέριον Ἀγ. Παρασκευῆς Ἀθηνῶν, ἐκ δραχμῶν 443.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου 1953.

β) Παπανδρέου Ἀνδρέαν τοῦ Νικολάου (Α.Μ.Η. 3.829) τέως ἐφημέριον Δορβιτσᾶς, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1953.

γ) Κόλιαν Χριστόδουλον τοῦ Γεωργίου (Α.Μ.Η. 8.538) τέως ἐφημέριον Λιγκιάδων, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, ἐκ δραχμῶν 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου 1953.

Γ'. Προώρου θανάτου.

α) Εἰς τὴν Γεωργίτσαν χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος ἱερέως Φούντα Στυλιανοῦ τοῦ Δημητρίου (Α.Μ.Η. 6.960) τέως ἐφημερίου Παληαμπέλων, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αἰτωλοακαρνανίας, ἐκ δραχμῶν 419.000 μηνιαίως ἀπὸ 7ης Ἀπριλίου 1953.

β) Εἰς τὴν Εὐδοκίαν χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος ἱερέως Πετροπούλου Δημητρίου τοῦ Ἠλίας (Α.Μ.Η. 3283) τέως ἐφημερίου Ἀγριλιᾶς, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, ἐκ δραχμῶν 364.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1953.

γ) Εἰς τὴν Ἀσημούλαν χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος ἱερέως Κούτρα Κωνσταντίνου τοῦ Ἀναγνώστου (Α.Μ.Η. 5794) τέως ἐφημερίου Πέντε Ὀρίων, Ἱ. Μητροπόλεως Φωκίδος, ἐκ δραχμῶν 364.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1953.

δ) Ἰωάννα χήραν ἀποβιώσαντος ἱερέως Μαρίνου Νικολάου τοῦ τοῦ Ἀγγέλου (Α.Μ.Η. 3118) τέως ἐφημερίου ἐνορίας Ζακύνθου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ζακύνθου, καὶ τὰς ἀγάμους θυγατέρας του 1) Ἀθηναΐδα, 2) Μαρίναν καὶ 3) Παναγιώταν, ἐκ δραχμῶν 406.000 μηνιαίως ἀπὸ 6ης Σεπτεμβρίου 1953.

ε) Τασούλαν χήραν ἀποβιώσαντος ἱερέως ἐνορίας Δραγάνου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἰθάκης, ἐκ δραχμῶν 382.000 μηνιαίως ἀπὸ 9ης Νοεμβρίου 1953.

«Μηδὲ ἔστω ἐν ὑμῖν, ὃ δυνήσεται ὑμᾶς μερίσαι, ἀλλ' ἐνώθητε τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς προκαθημένοις, εἰς τύπον καὶ διδασχὴν ἀφθαρσίας».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

Μεταβιβάσεις Συντάξεων

α) Τοῦ ἀποβιώσαντος ἱερέως Ἀγγέλου Χαραλάμπους Δαράτου (Α.Μ.Σ. 4072), εἰς τὴν χήραν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Μαρίαν καὶ τὰ ἀνήλικα καὶ ἄγαμα τέκνα του 1) Πολυάνθη 2) Σοφίαν καὶ 3) Νικόλαον ἀπὸ τῆς 5 Σεπτεμβρίου 1953 καὶ ἐκ δραχμῶν 373.000 μηνιαίως.

β) Τῆς ἀποβιωσάσης πρεσβυτέρας Ἀρτεμισίας Ἀμβροσίου Λιοπυράκη (Α.Μ.Σ. 2536), εἰς τὴν ἄγαμον θυγατέρα τῆς Αἰκατερίνην, ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1953 καὶ ἐκ δραχμῶν 914 μηνιαίως (βασική).

γ) Τῆς ἀποβιωσάσης πρεσβυτέρας Παναγιώτας Βασιλείου Τσιτσιμίδα (Α.Μ.Σ. 1477), εἰς τὴν ἄγαμον θυγατέρα τῆς Λυγερήν, ἀπὸ τῆς 4ης Σεπτεμβρίου 1953 καὶ ἐκ δραχμῶν 517 μηνιαίως (βασική).

δ) Τῆς ἀποβιωσάσης πρεσβυτέρας Ἀννης Ἀριστείδου Ἀλεξίου (Α.Μ.Σ. 4230), εἰς τὴν θυγατέρα τῆς Μαρίαν, ἀπὸ τῆς 1ης Νοεμβρίου 1953 καὶ ἐκ δραχμῶν 385.000 μηνιαίως.

ε) Τοῦ ἀποβιώσαντος ἱερέως Δημητρίου Ἀλεξάνδρου Πλάκα (Α.Μ.Σ. 3905), εἰς τὴν χήραν πρεσβυτέραν του Κυριακὴν, ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου 1953, ἐκ δραχ. 1332 μηνιαίως (βασική).

Ἐφ' ἅπαξ βοήθημα Ταμείου Ἀρωγῆς

1) Ἀνδρεόπουλον Γεώργιον	Α.Μ.Σ. 4352	Δρ. 2.670.000
2) Ἀφράτην Δημήτριον	Α.Μ.Σ. 4353	> 2.770.000
3) Μπελέγγην Μιχαὴλ	Α.Μ.Σ. 4354	> 2.800.000
4) Μπαστούναν Βασίλειον	Α.Μ.Σ. 4355	> 2.770.000
5) Καραστέργιον Κωνσταστίνον	Α.Μ.Σ. 4356	> 2.800.000
6) Μουστάκαν Ἐμμανουὴλ	Α.Μ.Σ. 4357	> 2.770.000
7) Σαμαράν Κωνσταντίνον	Α.Μ.Σ. 4358	> 2.520.000
8) Καραγιαννόπουλον Σαράνην	Α.Μ.Σ. 4359	> 2.800.000
9) Σταματίου Νικόλαον	Α.Μ.Σ. 4360	> 2.800.000
10) Γεραμπίτην Νικόλαον	Α.Μ.Σ. 4361	> 2.800.000
11) Κουμελᾶν Σπυρίδωνα	Α.Μ.Σ. 4362	> 2.800.000
12) Τριανταφύλλου Χρῆστον	Α.Μ.Σ. 4363	> 2.800.000
13) Ἀθανασιάδην Ἰωάννην	Α.Μ.Σ. 4364	> 2.750.000
14) Παπαϊωάννου Ρίζον	Α.Μ.Σ. 4365	> 2.760.000
15) Κεσίδην Γεώργιον	Α.Μ.Σ. 4366	> 2.810.000
16) Παπαναστασίου Παναγιώτην	Α.Μ.Σ. 4367	> 2.810.000
17) Λαζαρίδην Κυριάκον	Α.Μ.Σ. 4368	> 2.790.000
18) Νώτην Γεώργιον	Α.Μ.Σ. 4369	> 2.810.000
19) Πσπανδρέου Ἀνδρέαν	Α.Μ.Σ. 4370	> 2.800.000
20) Κόλιαν Χριστόδουλον	Α.Μ.Σ. 4371	> 2.810.000
21) Φούνταν Γεωργίτσαν	Α.Μ.Σ. 4372	> 2.740.000
22) Πετροπούλου Εὐδοκίαν	Α.Μ.Σ. 4373	> 2.800.000
23) Κούτρα Ἀσημούλα	Α.Μ.Σ. 4374	> 2.770.000
24) Μαρίνου Ἰωάννα	Α.Μ.Σ. 4375	> 2.790.000
25) Κατωπόδη Τασούλα	Α.Μ.Σ. 4376	> 2.810.000

«Υποτάγητε τῷ ἐπισκόπῳ καὶ ἀλλήλοις, ὡς Ἰησοῦς Χριστὸς τῷ Πατρὶ κατὰ σάρκα, καὶ οἱ ἀπόστολοι τῷ Χριστῷ καὶ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι».
(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

Χορήγσεις δανείων

Υπό τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπετραπῆ ἡ διάθεσις ὑπὸ τοῦ TAKE 500 000.000 δραχμῶν εἰς μικροδάνεια μέχρι 3.000.000 δραχ. εἰς μετόχους του.

Τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ TAKE κατὰ τὰς συνεδριάξεις αὐτοῦ τῆς 23 καὶ 28 Νοεμβρίου καὶ 4 Δεβρίου 1953 διέθεσε τὴν πίστωσιν αὐτὴν ὡς ἑξῆς.

Εἰς	17	ἡμερησίους	τῆς	Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
»	1	»	»	Ἱ. Μητροπ. Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος
»	3	»	»	» Αἰτωλοακαρνανίας
»	4	»	»	» Ἄρτης
»	1	»	»	» Ἀλεξανδρουπόλεως
»	3	»	»	» Γυθείου καὶ Οἰτύλου
»	4	»	»	» Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλ.
»	2	»	»	» Δημητριάδος
»	4	»	»	» Δρυϊνουπόλεως
»	3	»	»	» Διδυμοτείχου
»	3	»	»	» Ζακύνθου
»	21	»	»	» Ἡλείας
»	4	»	»	» Θεσσαλιώτιδος κ.λ.π.
»	1	»	»	» Θεσσαλονίκης
»	4	»	»	» Θηβῶν καὶ Λεβαδείας
»	4	»	»	» Ἰωαννίνων
»	6	»	»	» Καλαβρύτων - Αἰγιαλείας
»	1	»	»	» Κερκύρας
»	3	»	»	» Κεφαλληνίας
»	1	»	»	» Κορινθίας
»	4	»	»	» Κοζάνης
»	5	»	»	» Κρήτης
»	2	»	»	» Μαρωνείας
»	4	»	»	» Μεσσηνίας
»	1	»	»	» Μυτιλήνης
»	2	»	»	» Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης
»	2	»	»	» Ναυπακτίας - Εὔρουτανίας
»	1	»	»	» Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης
»	2	»	»	» Πατρῶν
»	8	»	»	» Παρναμυθίας κ.λ.π.
»	1	»	»	Ἱ. Ἐπισκοπῆς Πέτρας
»	1	»	»	Ἱ Μητροπ. Παροναξίας
»	2	»	»	» Σισανίου καὶ Σιατίστης
»	1	»	»	» Τρίκκης καὶ Σταγῶν
»	4	»	»	» Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας
»	3	»	»	» Φθιώτιδος
»	2	»	»	» Φλωρίνης
»	1	»	»	» Νεαπόλεως καὶ Φιλίππων

Ἐκ τῶν δανείων τούτων, ἅτινα ἐχορηγήθησαν ἐπὶ τόκῳ 7ο/ο, τινὰ

«Ὅταν γὰρ τῷ ἐπισκόπῳ ὑποτάσσησθε ὡς Ἰησοῦ Χριστῷ, φαίνεσθε μοι οὐ κατὰ ἄνθρωπον ζῶντες, ἀλλὰ κατὰ Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν δι' ἡμᾶς ἀποθανόντα.
(Ἱγνάντιος Ἀντιοχείας)

μὲν ἀπεσάλησαν ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ TAKE, τὰ δὲ λοιπὰ θὰ καταβληθῶσιν ὑπὸ τῶν Τοπικῶν TAKE.

Ἐξαντληθείσης τῆς πιστώσεως, νέα δάνεια δὲν πρόκειται νὰ χορηγηθῶσιν.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ TAKE τῆς 28)11)53 ἐνεκρίθη κατ' ἀρχὴν ἡ χορήγησις τῶν ἑξῆς ἐνυποθήκων δανείων.

Γεώργιον Ἐξαρχον δι' ἀγορὰν οἰκίας	Δρχ	70.000.000
Δημήτριον Θεοφανόπουλον δι' ἀγορὰν οἰκοπέδου	>	15.000.000
Σωτήριον Γεωργουλέα δι' ἐπέκτασιν κατοικίας	>	30.000.000
Συνέσιον Κτενᾶν δι' οἰκοδόμησιν οἰκίας	>	25.000.000
Ἰωάννην Παρούσην >	>	30.000.000
Παναγιώτην Θεοδοσιάδην δι' ἐπέκτασιν οἰκίας του	> 5—	15.000.000
Νικόλαον Μαυρόπουλον δι' ἀποπεράτωσιν οἰκίας του	> 15—	20.000.000
Εὐθύμιον Μυλόπουλον δι' ἀγορὰν ἀκινήτου	>	25.000.000
Βρασίδαν Ρογκάκον δι' ἀποπεράτωσιν οἰκίας του	>	30.000.000
Βασίλειον Μπαραμπουτήν >	>	30.000.000
Ἰωάννην Ράπτην δι' ἀγορὰν οἰκίας	>	50.000.000
Σπυρίδων Παπαθανασίου δι' ἀποπεράτωσιν οἰκίας του	>	7.000.000
Δημήτριον Πολύχρονον διὰ διαρρῦθμισιν οἰκίας του	>	35.000.000
Ἀνδρέαν Βαρβιτσιώτην διὰ στέγασιν	>	30.000.000
Γρηγόριον Ζύγουραν δι' ἀποπεράτωσιν οἰκίας του	>	5.000.000
Ἀνδρέαν Βέρραν δι' ἐπισκευὴν οἰκίας του	>	15.000.000
Ἀριστοτέλ. Παπαδόπουλον πρὸς προίκισιν θυγατρὸς του	>	15.000.000
Γεώργιον Γούσιαν δι' ἀνέγερσιν οἰκίσκου	>	10.000.000
Δημήτριον Καφφῆ δι' ἐπισκευὴν στέγης οἰκίας του	>	5.000.000
Γεράσιμον Σταματάτον πρὸς συμπλήρωσιν ξυλίνου πα- ραπήγματός του	>	10.000.000
Παναγιώτην Καζόλαν δι' ἀποπεράτωσιν οἰκίας του	>	20.000.000
Ἀνδρέαν Καπετάνου δι' ἀγορὰν ὑλικῶν οἰκίας του	>	25.000.000
Πέτρον Θωμαΐδην δι' ἀνέγερσιν οἰκίας του	>	15.000.000
Εὐάγγελον Δημητρακάκην δι' ἀνέγερσιν οἰκίας του	>	5.000.000
Ἀντώνιον Μιχαλόπουλον δι' ἀγορὰν οἰκίας	>	25.000.000
Παῦλον Μαντζουράνην δι' ἀνέγερσιν οἰκίας	>	10.000.000
Δημήτριον Θεοδοσόπουλον πρὸς ἐξόφλησιν ἀξίας ἀγο- ρασθείσης οἰκίας	>	10.000.000
Λεωνίδα Τζάνην δι' ἀνέγερσιν ἐρειπωθείσης οἰκίας του	>	5.000.000
Νικόλαον Τσάτσον δι' ἀνέγερσιν πυρποληθείσης >	>	5.000.000
Νικόλαον Χατζόγλου δι' ἀποπεράτωσιν οἰκίας του	>	10.000.000
Λεονάρδον Βαρθολομαῖον >	>	15.000.000
Βασ. Παπακωνσταντίνου δι' ἀνέγερσιν οἰκίας του	>	20.000.000
Χαρ. Λελοῦδαν δι' ἀνέγερσιν οἰκίας	>	80.000.000
Μαθ. Δαπέρογλαν δι' ἀποπεράτωσιν οἰκίας	>	20.000.000
Διον. Σταυρόπουλον >	>	35.000.000
Νικ. Τόμπρον δι' ἐξόφλησιν ἀξίας ἀγορασθείσης οἰκίας	>	25.000.000
Χρήστον Μπέντα δι' ἀνέγερσιν οἰκίας του	>	10.000.000
Γεώργ. Μαγκανῶν >	>	7.000.000

«Ἀναγκαῖον οὖν ἔστιν ὥσπερ ποιεῖτε, ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου μὴδὲν πράσσειν ὑμᾶς, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι καὶ τῷ πρῶστυερῳ, ὡς τοῖς ἀποστόλοις Ἰησοῦ Χριστοῦ».

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

Αίκατερίνην Θεοδοωροπούλου διὰ τὴν νοσηλείαν τοῦ υἱοῦ της	»	15.000.000
Ἡλίαν Χάσον δι' ἀνέγερσιν οἰκίας του	»	15.000.000
Παναγιώτην Σπυροπούλου δι' ἀνέγερσιν καταστροφεί- σης οἰκίας του	»	10.000.000
Ἀλέξανδρον Ἀθανασίου δι' ἀνέγερσιν οἰκίας του	»	25.000.000
Νικόλαον Τσάλαν δι' ἐπισκευὴν οἰκίας του	»	10.000.000

Τὰ ἐν λόγῳ δάνεια θὰ καταβληθῶσιν, ἐὰν ἡ Νομισματικὴ Ἐπι-
τροπὴ δώσῃ τὴν πρὸς τοῦτο συγκατάθεσιν αὐτῆς καὶ ἐφ' ὅσον ἡ ἀξία
τῶν εἰς ὑποθήκην προσφερομένων ἀκινήτων θὰ καλύπτῃ, τῶν μὲν ἐν
Ἀθήναις τετραπλασίως, τῶν δὲ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις πενταπλασίως, τὸ αἰ-
τούμενον δάνειον.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀναγνώστας μας καὶ τὰς οἰ-
κογενεῖας των εὐχόμεθα τὸ νέον ἔτος ὑγιεινόν, εὐ-
ρηρικόν καὶ κατὰ πάντα εὐλογημένον παρὰ Κυρίου
καὶ εὐτυχές.

Αἶδεσ. Π. Καρλαγάνη, Μεγαλοχώριον : Τὰ βιβλία ἐστάλησαν ἐπὶ
πιστώσει. Τὸ χιλιόδραχμον ἐκρατήθη διὰ τὰ συμψηφισθῆ. — **Αἶδεσ. Α. Παπαδάτον, Κασσώπην Κερκύρας :** Χρήματα ἐλήφθησαν, παιδικὸν περιο-
δικὸν ἐστάλη. Διὰ τὰ λοιπὰ, ἐγράψαμεν δι' ἐπιστολῆς. — **Ἴερομ. Ἰωάννην, Ἡγούμενον, Ἱ. Μονῆς Εὐαγγελιστρίας Ἀβίας :** Χρήματα ἐλήφθησαν, ἀπε-
στάλησαν δὲ ζητηθέντα βιβλία καὶ «Φωνὴ Κυρίου». — **Αἶδεσ. Ἱ. Ἐξαρχον, Ἀγ. Γεώργιον Πρεβέξης :** Δοξαρισμὸς ἐτακτοποιήθη. Εὐχαριστοῦμεν. —
Αἶδεσ. Γερμ. Σακελλάριον, Ἐλληρόπουρον : Συγχαίρομεν θερμότατα δι'
ἐγγραφὰς εἰς τὸ οἶκον. περιοδικόν. Βιβλίον ἐστάλη ἐπὶ πιστώσει. Χρήματα
ἐλήφθησαν. — **Αἶδεσ. Ἱ. Βελεγράκην, Ἐθιά Μονοφατίου :** Περιοδικὰ ἀπε-
στάλησαν, εὐχαριστοῦμεν. — **Αἶδεσ. Ἱ. Χαμαῖκον, Νεροτριβιά :** Μετὰ τὴν εἰδο-
ποίησιν σὰς ἐγένεστο ἡ σχετικὴ ἐνημέρωσις τῶν καρτελῶν καὶ διὰ τοῦτο συνέβη
τὸ λάθος. — **Αἶδεσ. Λεων. Παπαναστασίου, Μονόδριον Εὐβοίας :** Βιβλίον
ἀπεστάλη. Ἀπομένει εἰς χεῖράς μας χρημ. ὑπόλοιπον ἐκ δοχ. 3.000. —
Αἶδεσ. Β. Μοδέν, Παγζράτιον : Ὅ,τι ὑπῆρχε, σὰς ἀπεστάλη. Ἀπομένει
εἰς χεῖράς μας χρηματικὸν ὑπόλοιπον ἐκ δοχ. 5.000. — **Αἶδεσ. Ν. Τσογγ-
κριάνη, Στόλον Καστρίου Κυνουρίας :** Ἐκ τῶν ἀποσταλέντων χρημάτων,
ἐξωφλήθησαν συνδρομαὶ σὰς εἰς «Τὸ Χαρ. Σπίτι» τῶν ἐτῶν 1953 καὶ 1954.
Ἀπομένουν εἰς χεῖράς μας δοχ. 10.000. Βιβλίον διὰ τοὺς βαθμοὺς συγγε-
νείας δὲν ὑπάρχει πρόχειρον. Ὑπάρχει «Εὐρεσις κωλυμάτων τοῦ γάμου» τοῦ
κ. Α. Βαῖοπούλου. — **Αἶδεσ. Ἀντ. Στρομπουλλῆν, Μανίκια Καρυστίας :** Σὰς
ἀπεστάλη τὸ ζητηθέν. — **Αἶδεσ. Ἐμμ. Ἀλεξάκην, Μαλεβύσιον :** Εὐχαριστοῦ-
μεν καὶ συγχαίρομεν. — **Αἶδεσ. Ἀρ. Λίγδαν, Μεσσαρίσσα Μεσολογγίου :**
Χρήματα ἐλήφθησαν «Ἐκκλησία» εἰδοποιήθη, λοιπὰ ἐτακτοποιήθησαν. —
Ἴερομ. Εὐθ. Καλλίγερον, Καρβουνάδες Κυθήρων : Χρήματα ἐλήφθησαν
καὶ ἐξωφλήθη προγενεστέρα σὰς ὀφειλὴ ἐκ δοχ. 168.600. (Γραμμ. εἰσπρά-
ξεως ἀρ. 11.522/23-11-53). Βιβλία σὰς ἀπεστάλησαν ἐπὶ πιστώσει, ὅσα
ὑπῆρχον, τὰ λοιπὰ ἔχουν ἐξαντληθῆ. Διὰ «Τὰ Χαρ. Παιδιά» ἐκρατήθη
σημείωσις. Τὸ Δογιστήριον σὰς φέρει χροσωμένον μὲ βιβλία κλπ. (1 σελιὰ
εἰκόνοιν Π. Δ., «Χαρ. Φωνές», Ἀπόστολον καὶ Ἐνθύμια) ἀποσταλέντα
τὴν 12-7-53. — **Αἶδεσ. Πρωτοπρ. Κ. Κοτάνη, Κρησιάν :** Ζητηθέντα ἐστά-
λησαν, ἐλήφθησαν δὲ καὶ τὰ χρήματα. — **Αἶδεσ. Θ. Τερζῆν, Κάτω Ἀ-**

χαίαν: «Τὰ Χαρ. Παιδιά» ἐστάλησαν, ὅπως ἐξηγήσατε.— **Αἶδες. Γ. Μαλάμον, Σοφὴ Καριὰ Φαρσάλων**: Ἐγένετο ἡ δέουσα ἀλλαγὴ. Εἰδοποιήθη σχετικῶς καὶ ἡ «Ἐκκλησία».— **Αἶδες. Κυρ. Ἀλλοίμονον, Μπατσιόν**: Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ, ἀπεστάλησαν ζητηθέντα.— **Αἶδες. Κ. Κονταξῆν, Σύρναν**: Ἐγένετο ἡ διόρθωσις. Συγχαίρομεν δι' ἐγγραφὴν συνδρομητῶν εἰς τὸ οἶκον. περιοδικόν.— **Αἶδες. Κ. Παπαελευθερίου, Κρεμαστὴν Μολάων**: Συνδρομὴ σας δὲν ἐλήφθη μέχρι τοῦδε. «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά» στοιχίζουσι δρχ. 600 τὸ φύλλον. Βοήθημα διὰ Κατώτερον Κατηχ. Σχολεῖον εἶναι τὸ «Ἱστορίαι ἐκ τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων». Ἡμεροδείται καὶ σήματα σὰς ἀπεστάλησαν τὴν 22-12-53.— **Αἶδες. Ν. Μήτσον, Κάτω Καλεντίνην**: Κατάστασις ἐλήφθη. Περιοδικόν εἰς Ἱ. Ναόν Κοιμήσεως Θεοτόκου ἐπέλεστο, ἀπεστάλη ὁμως ἐκ νέου. Δι' ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὸν Γραμματέα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ἐγράψαμεν εἰς τὸν ἴδιον.— **Αἶδες. Γ. Παπαγεωργίου, Λακκώματα Πατρῶν**: Ἐξωφλήθη τὸ «Ὡρολόγιον».— **Αἶδες. Δ. Τσαλιπατοῦρον, Διακοπιόν**: «Φωνὴ Κυρίου» Ὁκτ.-Δεκεμβρίου, ἐξητηλήθη.— **Αἶδες. Β. Σαρρῆν, Ἀνδρονιάνους**: Ἐξωφλήθησαν ὅλα τὰ ὀφειλόμενα μὲ τὰς ἀποσταλείσας 115.000.— **Αἶδες. Β. Μακρῆν, Βαρυπόμπιον**: Μὲ τὰ ἀποσταλέντα χρήματα ἐξωφλήθησαν ὅλαι αἱ ὀφειλαί.— **Αἶδες. Ἱ. Οἰκονόμου, Ἐλίκην**: Χρήματα ἐλήφθησαν.— **Αἶδες. Χρ. Τζαννιδάκην, Χαμαίξιον Σητείας**: Σήματα, βιβλία κλπ. ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς, ἐπὶ πιστώσει.— **Αἶδες. Ἱ. Τσιάνικον, Ταράνην Σπάρτης**: Ἐτακτοποιήθησαν ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐπιστολὴν σας. Συγχαίρομεν διὰ τὰς προσφερθείσας ὑπηρεσίας εἰς τὸ οἰκογενειακὸν περιοδικὸν τῆς Ἐκκλησίας.— **Αἶδες. Ε. Καρβούνην, Σκούρα Σπάρτης**: Ὁφειλὴ «Φωνῆς Κυρίου» εἰσεπράχθη.— **Αἶδες. Κ. Μενοῦνον, Ἀχράτιαν**: Ἐλήφθησαν τὰ ἀποσταλέντα χρήματα.— **Αἶδες. Ἀ. Παπαδημητρίου, Μάνεσι**: «Φωνὴ Κυρίου» ἐξωφλήθη.— **Αἶδες. Γ. Καραγιάννην, Βύρρα Εὐβοίας**: Ἐγίστε δίκαιον. Ἐπρόκειτο περὶ λάθους.— **Αἶδες. Μ. Ἀγαθόν, Ἀ. Βαθὺ Σάμου**: Στοιχεῖα καὶ σχετικὰ ἐστάλησαν. Συγχαίρομεν δι' ἐπιδεικνύμενον ἐνδιαφέρον.— **Αἶδες. Γ. Δούταν, Κόρινθον**: Ζητηθὲν βιβλίον ἐστάλη.— **Αἶδες. Οἶκον. Ν. Βασιλόπουλον, Στενιὲς Ἄνδρον**: Βιβλία ἀπεστάλησαν, ἐπίσης ἐλήφθη ἐπιταγὴ ἐκ δρχ. 90.000. Ἡ ἀξία τῶν βιβλίων εἶναι δρχ. 29.500. Τὰ ὑπόλοιπα χρήματα τί ἀντιπροσωπεύουν;— **Αἶδες. Α. Καπενῆν, Θαρρόνεια Εὐβοίας**: Χρήματα συνδρομῆς ἐλήφθησαν.— **Αἶδες. Ν. Κούρον, Λάρυμναν**: Συνδρομὴ σας ἐξωφλήθη.— **Αἶδες. Π. Παπασωτηρίου, Ἀγλαδινῆν**: Χρήματα ἐλήφθησαν. Ὁκτώηχον δὲν ἔχει ἡ Ἀποστ. Διακονία, δύναται ὁμως νὰ σὰς προμηθεύσῃ ἄλλοθεν.— **Αἶδες. Γ. Παπακωνσταντίνου, Δολιανὰ Κυνοῦρας**: Βιβλίον ἀπεστάλη. Ἐγγραφὴ σας εἰς τὸ οἶκον. περιοδικόν «Τὸ Χαρούμενο Σπίτι» ἐγένετο ἀπὸ 1-1-53, εἰσεπράχθη δὲ καὶ ἡ συνδρομὴ. Διὰ τὴν φοιτήσιν ὁ νῦός σας εἰς Ἐκκλ. Φροντιστήριον τῆς Ριζαρείου πρέπει νὰ ἔχη συμπληρώσει τὸ 22ον ἔτος.— **Πανος., Δ. Παναγιωτόπουλον, Β 10 Ι Μεραρχίας**: Σὰς ἐταχυδρομήθη ὁ 1ος τόμος τοῦ «Ἐφημερίου» Εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδες. Ν. Παπαδημητρίου, Ἀρσινιάδα**: Βιβλία ἀπεστάλησαν καὶ ἐξωφλήθησαν.— **Αἶδες. Θ. Παραθυράκην, Νοχιούς Κισσάμου**: Σὰς ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα βιβλία.— **Αἶδες. Χ. Παπαγεωργίου, Ρεντίνην Καρόδιτσας**: Ἐταχυδρομήθη.— **Αἶδες. Γ. Μαρικάκην, Γεωργιούπολιν Χαρίτων**: Γνωρίζομεν ὅτι καὶ νὰ διατεθοῦν αἱ ἀπομένοντα δρχ. 15.000.— **Ἱερομ. Σωφρ. Βαζούραν, Μαχαλὰ Θέρον**: «Ἱεροὶ Κανόνες» ἀπεστάλησαν.— **Αἶδες. Δ. Σιδέρην, Ἀλιβερίον**: Βιβλία ἐστάλησαν, ἐπιταγὴ ἐλήφθη καὶ ἐξωφλήθησαν.— **Αἶδες. Χ. Τάτσην, Ἄνω Καλεντίνην**: Ἐγράψαμεν σχετικῶς πρὸς τὸν Γραμματέα.— **Αἶδες. Κ. Μήλαν, Ἀποίκια**: Ἐκκρεμότης σας ἐτακο-

ποιήθη.— **Αίδεο. Σ. Σταυρόπουλον**, Μαρούλα: 'Εγένετο αὶ δέουσαι ἀλλαγαι.— **Αίδεο. Τρ. Τρυφωνόπουλον**, Κυλλήνην: Διόρθωσις ἐγένετο, ἐνεγράφησαν καὶ οἱ ἀποσταλέντες. Συγχαίρομεν θεοτόματα δι' ἐπιδεικνύμενον ἐνδιαφέρον.— **Αίδεο. Ν. Γιαλελῆν**, 'Αγριδέικα: 'Εγένετο ἡ ἀλλαγῆ.— **Αίδεο. 'Εφημέριον 'Ι. Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου**, Σπολαίτες Τριχωνίδος: Τὸ περιοδικὸν οὖς στέλλεται τακτικῶς, ἐγράψαμεν δὲ σχετικῶς.— **Αίδεο. Κ. Παπαϊωάννου**, 'Ισθιαίαν: 'Αποστέλλεται τὸ παιδικὸν περιοδικόν.— **Αίδεο. 'Ι. Παπανικολάου**, Παναοῖτι: «Τὰ Χαροῦμενα Παιδιά» ἐστάλησαν. Αἱ εἰκόνες στοιχίζουσι δρχ. 500 ἐκάστη. Συνδρομηταὶ ἐνεγράφησαν. Δικαιοῦσθε δρχ. 300.000. Πρέπει πρὸς τοῦτο νὰ ὑποβάλετε αἴτησιν καὶ ληξιαρχικὴν πράξιν γεννήσεως. Συγχαίρομεν δι' ἐπιδεικνύμενον ἐνδιαφέρον.— **Αίδεο. Θ. Παπανικολάου**, Κατσουλά Γορτυνίας: 'Εγένετο ἡ διόρθωσις, εἰσεπράχθησαν καὶ τὰ χρήματα.— **Αίδεο. 'Α. Μπαντιούαν**, Λιοδόωρον: Συνδρομὴ σας ἐλήφθη.— **Αίδεο. Ν. Κίτσουν**, Ρεῖκια: 'Ετακτοποιήθησαν ἅπαντα. Διὰ τὴν συνδρομὴν τοῦ ἱ. ναοῦ ἐγράψαμεν εἰς τὸν Γραμματεῖα τῆς 'Ι. Μητροπόλεως. Συγχαίρομεν διὰ τὸ ἐνδιαφέρον σας.— **Πανος. Π. Ταϊγανίδου**, Βέροιαν: Σὰς ἀπεστάλησαν «Τὰ Χαροῦμενα Παιδιά» ἀπὸ Νοεμβρίου καὶ ἡ «Φωνὴ Κυρίου» ἀπὸ Δεκεμβρίου.— **Αίδεο. Ε. Γελεράκη**, Μυριοκέφαλον: 'Εστάλησαν ἀντίτυπα παιδικῶν περιοδικῶν.— **Αίδεο. 'Ι. Γκεμίσην**, Ρεούξιον: 'Εστάλησαν ἀπὸ μηνὸς Δεκεμβρίου.— **Αίδεο. 'Ι. Ράφτην**, Καμάριζαν Λαυρίου: 'Εστάλησαν καὶ ἐτακτοποιήθησαν.— **Αίδεο. Π. Παπασωτηρίου**, 'Αχλαδινήν: Βιβλίον «θεῖας Δευτεροβίβλου» ἀπεστάλη. Ἡ 'Οκτώηχος στοιχίζει δρχ. 10.000 ἄδτος καὶ 18.000 πανόδετος.— **Αίδεο. Κ. Κανιτάκη**, Δωριῆς Μεραμβέλλου: Παιδικὰ περιοδικὰ οὖς ἀπεστάλησαν.— **Αίδεο. Χ. Παπαδόπουλον**, Ν. Πέραμον: 'Ετακτοποιήθησαν. Παιδικὸν περιοδικὸν ἀπεστάλη.— **Αίδεο. Π. Καλλιάραν**, Βραχάτι: 'Εγένετο ἡ ἀλλαγῆ.— **Αίδεο. Ε. Μπρατόπουλον**, Κεχροβούνιον: 'Αποστολὴ οἰκογενειακοῦ περιοδικῶν ἐπαυσε.— **Αίδεο. 'Α. Γκομαῖαν**, Γρούλλον: Τὸ «Φαλτήριον» τοῦ ἱ. Μαρτίνου κλπ. δὲν ὑπάρχει. Τὸ σὺνηθες ἐκκλησιαστικὸν «Φαλτήριον» στοιχίζει δρχ. 40.000.— **Αίδεο. 'Α. Ρούκαλην**, Φλώριναν: Παραγγελλθέντα ἀντίτυπα «Φωνῆς Κυρίου» ἀπεστάλησαν. Περιοδικὸν Γορτυν. 'Αργυροῦ, διαθέσατε ὅπως νομίσετε.— **Αίδεο. 'Α. Σπάνταλαν**, 'Αργυροχώριον: Διευθύνσεις περιοδικῶν ἐτακτοποιήθησαν. Σὰς εὐχαριστοῦμεν δι' ὠραίους λόγους.— **Αίδεο. Κ. Παπαχρονάκη**, Γεροντομουσι Δασητίου: «Εὐαγγέλιον» πανόδετον δὲν ὑπάρχει. Τὸ δευτερευόν στοιχίζει δρχ. 190.000. 'Απομένει ὑπόλοιπον ὀφειλῆς σας ἐκ δρχ. 28.000.— **Αίδεο. Οἶκον. Σ. Οἰκονομόπουλον**, Δερβένιον: Αἱ εἰκόνες, τὰς ὁποίας ζητεῖτε, δὲν ὑπάρχουσι.— **Αίδεο. Κ. Τετριμιῖδαν**, Μῶλον: 'Αποστέλλεται τὴν φωτογραφίαν μετὰ σχετικῶν σημειώματος καὶ τίποτε ἄλλο.

Εἰς τὰς ἐν τῷ μεταξὺ ληφθείσας νεωτέρας ἐπιστολάς θ' ἀπαντήσωμεν μετὰ τῆς σειρᾶν των εἰς τὰ προσεχῆ φύλλα.

Δι' ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸν «'Εφημέριον» ἀπευθυντέον:
 Πρὸς τὸν Αἰδεσμ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. 'Εμμ. Γ. Μυτιληναῖον
 'Αποστολικὴν Διακονίαν, 'Ιασοῦ 1, 'Αθήνας (τηλέφ. 72.112).
 'Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Τιμολ. Ρούτσης, 'Ιω. 'Αποστόλου 4.